नं० ४९२५

नाम- कामरत्नम्

कर्ता- श्रीनाथः

पत्रसंख्या- ६७ पत्राणि सं० ×

विषयः — तंत्रम्

कामरत्नम्

नं. ४९२५

वस्ताद्धि

कामरत्नतंत्रशास्त्र पत्रे ६७

श्लोक १०००

ॐ श्रीगणेशाय नमः श्रीमते भैरवाय नमः यस्येश्वरस्य विमलं चरणारविन्दं संसेव्यते विबुधसिद्धमधुव्रते
न निर्वाणसूचकगुणाष्टकवशीघूर्णितं शंकरं सकलदुःखहरं नमामि १ कामरत्नमिदं तन्त्रं नानातन्त्राणि वा
न्मया वश्यादिपद्धतिर्मंत्रसाधनं तं समुद्धृतम् २ वश्याकर्षणकर्माणि वसन्ते योजयेत्प्रिये ग्रीष्मे विद्वे
षणं कुर्यात्प्रावृषि स्तंभनं तथा ३ शिशिरे मारणं चैव शांतिकं शरदि स्मृतं हेमंते पौष्टिकं कुर्यात्तत्त्वक
र्मविशारदः ४ वसन्तश्चैव पूर्वाह्ने ग्रीष्मो मध्याह्न उच्यते वर्षाश्चापराह्ने तु प्रदोषः शिशिरः स्मृतः ५ अ
र्द्धरात्रे शरत्कालस्तूषो हेमन्त उच्यते ऋतवः कथिता ह्येते सर्वे येन क्रमेण च तद्विहीना न सिद्ध्यन्ति प्रयत्ने
नापि कुर्वतः अनन्यकरणात्ते हि ध्रुवं सिद्ध्यन्ति नान्यथा ७ इति वश्यादिकर्मणामृतुनिर्णयः वशी
करणकर्माणि सप्तम्यां कारयेद्बुधः तृतीयायां त्रयोदश्यां तथाकर्षणकर्म च ८ उच्चाटनं द्वितीया
यां षष्ठ्यां चैव प्रयोजयेत् स्तंभनं च चतुर्दश्यां चतुर्थ्यां प्रतिपद्यपि ९ मोहनं च नवम्यां च तथाष्टम्यां
प्रयोजयेत् द्वादश्यां मारणं शत्रोरेकादश्यां तथैव च १० सप्तम्यां पौर्णमास्यां तु योजयेच्छांतिका
दिकम् सर्वविद्याप्रसिद्ध्यर्थं तिथयः कथिताः क्रमात् ११ इति तिथिनिर्णयः स्तंभनं मोहनं चैव
वशीकरणमुत्तमं माहेन्द्रवारुणे चैव कर्तव्यमिह सिद्धिदं १२ विद्वेषोच्चाटने वह्निवायुयोगेन

कारयेत् ज्येष्ठाचैवोत्तराषाढाश्रनुराधाचरोहिणी १३ माहेंद्रमंडलस्याच प्रोक्तकर्मप्रसिद्धिदा स्यादुत्त
राभाद्रपदाम्लेशतभिषातथा १४ पूर्वाभाद्रपदाश्लेषाते यावारुणमध्यमा पूर्वाषाढाचतत्कर्मसिद्धि
दाः शंभुनास्मृताः १५ स्वातीमृगशिराश्चित्राचोत्तराफाल्गुणीतथा पुष्यपुनर्वसुर्वह्निमंडलस्याः प्रकी
र्तिताः १६ अश्विनी भरणीचार्द्राधनिष्ठाश्रवणोमघा विशाखाकृत्तिकापूर्वाफाल्गुनीरेवतीतथा १७
वायुमंडलमध्यस्थास्तत्कर्मप्रसिद्धिदाः इतिमाहेंद्रादिदिनं शांतिकंपौष्टिकंचैवआभिचारिककर्मा
णि १८ तद्वन्न्यादिसमायुक्तंस्वधीकुर्याद्यथाक्रमम् तथागुह्यसमायुक्तासर्वकर्मशुभेरतः १९ इ
त्यंगुलीनिर्णयः अथमूलिकाग्रहणविधिः विधिमंत्रसमायुक्तमौषधंसफलंभवेत् विधिमंत्रवि
हीनेनकाष्ठवद्भेषजंभवेत् २० एकांतेनशुभावणोपतिष्ठत्येवयदौषधं कार्यसिद्धिर्भवेत्तेनवीर्यमस्ति
वतत्रवै २१ वाल्मीककूपरथ्यानकुलदेवतायतनश्मशानेषु जातविधिनापिहितानौषधयःकार्य
सिद्धिदामताः २२ जलजीर्णमग्निकवलितमकालजातंकृमिदत्तशरीरम् न्यूनंतथाधिकंवाद्रव्यम
द्रव्यंनेत्तभिषजः २३ भूतादियुक्तमभ्यर्च्यसरसंस्नातहस्यैतैः आदेहपोषितैर्वापिसंग्राह्यंसर्वमौष
धं २४ इत्येवंसर्वमंत्राणांविधिमंत्रस्तुकथ्यते आदौहृतस्यमूलंतत्त्वागतानमभिमंत्रयेत् वेतालास्त्र

का॰
र॰
२

पिशाचाश्चराक्षसाश्च सरीसृपः २५ अपसर्पन्तु ते सर्वे वृक्षादस्माच्छिवाज्ञया ततो नमस्कारः ॐ न
मस्ते स्म न संभूते बलवीर्यविवर्द्धिनी २६ बलमायुश्च मे देहि पापान्मे त्राहि दूरतः ततः छेदनं येन
त्वां छेदनं तेन ब्रह्मा येन त्वां छेदनं तेन भृगुः २७ येनेन्द्रश्च वरुणो येन तेन त्वामुपचक्रमे तेनाहं त्वां छेदनयिष्यामि
मंत्रपूतेन पाणिना २८ मा उत्पातेन मा निपातेन मा तेजोन्यथा भवेत् २९ अत्रैव तिष्ठ कल्याणि मम कार्य
करी भव मम कार्ये कृते सिद्धं ततः स्वर्गं गमिष्यसि ३० ॐ ह्रीं चं हुं फट् स्वाहा अनेन मंत्रेणादित्यवा
रे पुष्यनक्षत्रे वा पुष्यार्कयोगे वा सर्वानोषधी उत्पाटयेत् ॐ ह्रीं ह्रैं फट् स्वाहा अनेन मंत्रेण मूलि
कां छेदयेत् इति मूलिकाग्रहणविधिः ॐ बलदंड महादंड स्वाहा ॐ ह्रूं ह्रीं कपालमालिनी स्वाहा
प्रत्येकं सप्तधा जप्त्वा वंदा ग्राह्यास्ततः कार्यसिद्धिः अथ वशीकरणम् तत्रादौ सर्वभूतानां वशीकरण
विधिः वर्णानामुत्तमं वर्णं मन्त्राणां तथैव च ॐकाराक्षीरसा चापि ॐकारक्षीरसंततः ३२ अधो
भागे च रेफं च दत्वा मंत्रं समुद्धरेत् निरामिषाच भोक्ता च नक्तव्रतो मंत्रमुच्यते ३३ क्रौं ग्रौं अनेन मंत्रेण
त्रसाध्यमपि राजानं पुत्रमित्राश्च बांधवाः ये मे गोत्रसमुत्पन्ना पशवो ये च सर्वतः ३४ ते सर्वे वशतां
यान्ति सहस्राद्दश जापनात् स्पृष्टास्पृष्टा च ये साध्या गृहीता नाम तस्य वै ३५ इत्यादिकं सर्वमंत्रेशा २

त्वं भक्त्या गुरोः सदा सिद्ध्यंति सर्वकार्याणि त्वन्यथा सिद्धिभाग्भवेत् ३९ ॐ नमः कटविकटघोररूपि
णि स्वाहा अनेन मंत्रेण सप्ताभिमंत्रितं भक्तपिंडं यस्य नाम्ना सप्ताहं खादयेत्स ध्रुवमेव वश्यो भवति ॐ रा
जमुखी वशमुखि स्वाहा अनेन मंत्रेण सप्तधा मुखप्रक्षालनात्सर्वे वश्या भवंति ॐ राजमुखी वश्यमु
खी स्वाहा वामहस्तेन तैलं संस्थाप्यानामिकया त्रिधाभिमंत्र्य पुनर्मूलमंत्रं त्रिधा पठित्वा मुखकेशादौ वि
लेपयेत् अतः कालेश्यायास्थित्वा तदा सर्वे जना वश्या भवंति व्याघ्रा अपि न खादंति ॐ चामुंडे जय
भंजय मोहय मोहय सर्वसत्वान् नमः स्वाहा अनेन पुष्पाण्यभिमंत्र्य यस्मै दीयंते स वश्यो भवति एक
चित्तस्थितो मंत्री मंत्रं जप्त्वायुतत्रयं ततः त्वोमयनेलोकान्दर्शनादेव साधकः भूतलावटमूलं तज्ज
लेन सह चर्षयेत् विभूत्या संयुतं मंत्रं तिलकं लोकवश्यकृत् पुष्ये पुनर्नवामूलं हस्ते सप्ताभिमंत्रितं
वध्वा सर्वं वश्यतनस्यात् मंत्रमंत्रैव कथ्यते ऐं र उं त्वोमय भगवति स्वाहा इमं मंत्रं भक्तयोगस्य अष्टोत्त
रसहस्रजपेन सिद्धिः अपामार्गस्य मूलं तु पेषयेद्रोचनेन तु ललाटे तिलकं कृत्वा वशीकुर्याज्जगत्त्र
यम् ॐ नमः कदयावरिजालिनी सर्वजनानंदकारिणि स्वाहा इमं मंत्रं भक्तयोगस्यायुतसहस्रजप
न सिद्धिः कुसुमपत्ते च तदर्पयामष्टम्यां वाउपोषितः बलिं दत्वा समंत्रं तत्सह देवीं समर्पयेत् तां

का० ३

हृतेन तन्चूर्णं दत्तं वश्यकरं भवेत्‌ स्नानेमलिप्तेन तच्चूर्णयोज्यं वश्यकरं भवेत्‌ रोचनासहदेविभ्रांति
लकं लोकवश्यकृत्‌ मृतविद्धिकाचनचूर्णं कस्यां वधा वकारयेत्‌ या नारी सा भवेद्दष्पण मंत्रयोगेन क
ध्यते ॐ नमो भगवति मातंगेश्वरि सर्वमुखरंजनि सर्वेषां महामाये मातंगि कुमारिके स्थूल जिह्वे स
र्वलोकवशंकरि स्वाहा सहस्रं जपात्‌ उक्तयोगानां सिद्धिः श्वेतापराजिता मूलं चंद्रग्रहे समाहृतं श्वे
जिताहो नरस्तेन वशीकुर्याज्जगत्त्रयं तांबूले रोचनायुक्तं तिलकेन जगद्वशं सिता रोचनतन्मू
लं वारिणा तिलके कृते संभाषणेन सर्वेषां वशीकरणमुत्तमं स्वर्णेन वेष्टितं कृत्वा तेनैव तिल
के कृते दृष्टमात्रे वशं याति नारी वा पुरुषोपि वा यात्रे शुक्लत्रयोदश्यां पुष्ये नराशीयमूलकं तांबू
लेन प्रदातव्यं सर्वलोकवशीकरं ॐ पक्षिकिरणो रक्ष भये मम माधार नेकुरु स्वाहा इमं मंत्रमुक्त
योगानां सहस्रजपेन सिद्धिः उत्पादवल्लीमातां मूलं पुष्ये प्रणाययेत्‌ तन्मूलं गंधवाद्यैर्तैर्येन पाव
ज्जीवं वशो भवेत्‌ मंत्रेणाभिमंत्रितं कृत्वा दंडे देवरमूलकं रोचनाभिः स्नानपात्रे दृष्टाने च दृष्पाज
नात्‌ प्रियो भवति सर्वेषां दृष्टमात्रेण संशयः तन्मूलं वज्रगोधिं च मूलं पिष्ट्वा प्रयोजयेत्‌ तांबूले
न वतन्तं कैश्च वशं समानयेत्‌ तन्मूलं मधुना मिश्रं ललाटे तिलके कृते तांबूलेन प्रदातव्यं वशी ३

करणमंत्रमम् ॐ पिंगलायनमः अनेनमंत्रेणाभिमंत्र्यऽकयोगान्साधयेत् रक्तसूत्रप्रभवं नेत्रं नेत्रं वा
कुसुंभपंचिकम् कृत्वाचमधुनालिप्तावर्त्तिः कज्जलपातनात् नेत्रे नेत्रांजितं कृत्वा त्रैलोक्यंवशमानये
त् देवदालीचसिद्धार्थगुटिकंकारयेद्बुधः स्वदेशप्रक्षिप्यसर्वेषांप्रियोभवतिनान्यथा भृंगमूलंस्वदे
हेत्वासर्वत्रपूजितोभवेत् रोहिण्यांवटवंदाकंसंग्राह्यधारयेत्करे वश्यंकरोतिसबलंविद्यामित्रेण
भावितं कुंकुमंतगरंकुष्टंहरितालंसमंत्रयं अनामिकायारक्तेनतिलकंसर्वत्रवश्यकृत् विसका
ताम्बूलंभृंगीसदंडामूलरोचना पिष्टान्वटिकांकृत्वातिलकंवश्यकृत्परं पुष्पोहृतंश्वेतभाव
मूलंमूत्रेरजोभवैः वटिकांकारयेत्साधुस्तिलकेनजगद्वशं अजाक्रोकेनतन्मूलंपुष्पार्केपीषये
द्बुधः कज्जलंपातयित्वातुवज्जवषीरंजयेद्बुधः त्रैलोक्यंवशतांयातिदृष्टमात्रेनसंशयः मूलंतथ्य
वर्णंऽरत्तोपिंडीकृत्यरसंभवात् तंगुटिधारयेद्वश्यंकुरुतेसकलंजगत् कृष्णापराजितामूलं
पुष्पेणाहृत्यचूर्णयेत् गोघृतेनसमालोड्यकज्जलंकारयेद्बुधः तेनांजितमात्रेणवशीकुर्या
ज्जगत्त्रयं पुत्रजीवकपत्रंचतिलकंरोचनायुतम् प्रियोभवतिसर्वेषांनरःकृत्वाललाटके
श्वेतापराजितामूलंतयाश्वेतजयानयोः नासाग्रेतिलकंकृत्वावशीकुर्यान्नसंशयः मंजिष्ठ

का॰ र॰ ५

नीयद्वचासितभावमूलैः स्त्रीयोगशोणितयुतैः सितसर्षपैश्च कृत्वाललाटफलके तिलकं कृता
नरो लोकत्रयं वशतिनतत्त्वणात्रकेन गोभोजलं च मधुकस्त्वक्ताजलिं च हृत्वा समंतिजशरीरमले
न पिष्टश्चालेपमत्त्वणविधौ तिलके कृते वापोगोपमेव भुवनानि वशीकरोति मूलं जटानगरमेव
विषानि कान्तापंचांगजं निजशरीरमलं तथैव एकीकृतेन मधुनादिव से कुजस्य कुर्वति वक्रति
लकेनवशं जगंति भगस्य पत्त्रयुगलं स्त्रकमामधुकं स्वात्रामिकारुधिरकर्णमलं स्ववीर्यं एता
नि लेपविधिना प्रथमक्षणाल्लाकुर्वंति वश्यमखिलं जगदप्यकस्मात् तालीसकुष्टनगरैः परि
पिष्टवर्ति सिद्धार्थतैलसहितं दृढपटवस्त्रा धूमः कपालफलके विनियोजितस्तु तेनांजनेनव
सतां किलयाति लोकः गोरोचनापद्मपत्रं प्रियंगू रक्तचंदनम् एकीकृत्यांजयेन्नेत्रं यं पश्यति
सो भवेत् अथ राजवशीकरणम् कुंकुमं चंदनं चैव रोचनं तण्डुलमिश्रितम् गवाक्षीरेण ति
लकं राजवश्यकरं परम् ओं ह्रीं सः अमुकं मे वशमानय स्वाहा एवमेव सहस्रं जप्तातेन मंत्रेण
समाभिमंत्रितं तिलकं कार्यम् चंपकस्य तु वंदाकं करे वधा प्रयत्नतः सप्तमस्मरणी अत्र वे यो ५
ज्यायां वा विधानतः राजानं तत्क्षणादेव मनुष्यां वसमानयेत् करेसदर्शनामूलं वधा राजप्रियो

भवेत् अपस्त्रीवशीकरणम् पुष्ये पुष्यं च संगृह्य भरण्यां तु फलं तथा शाखां चैव विशाखायां हस्ते पत्रं तथैव च मूले मूलं समुद्धृत्य कृत्तिकासु स्यात् क्रमात् पिष्ट्वा कर्पूरसंयुक्तं कुंकुमं रोचनं समं तिलके स्त्रीवशं याति यदि साक्षाद् अरुंधती काकजंघा वचा कुष्ठं शोक्र शोणितमिश्रितम् ददते भोजने वाला प्राणांस्तेपि ददाति ॐ नमो भगवते रुद्राय ॐ चामुण्डे ऽमुकीमे वसमानय स्वाहा उक्तयोगानामयमेव मंत्रः प्रातर्मुखं प्रक्षाल्य सप्तवाराभिमंत्रितम् यस्य नाम गोरोचनया स्वसाध्यनामाभिलिख्य वाहौ कण्ठे वा धारयेत् पुरुषो वश्यो भवति

गोरोचनया भूर्ये यस्य नामाभिलिख्य सदा पुष्पमध्ये स्थापये वसे न सप्तरात्रं स्थापयेत्स वश्यः

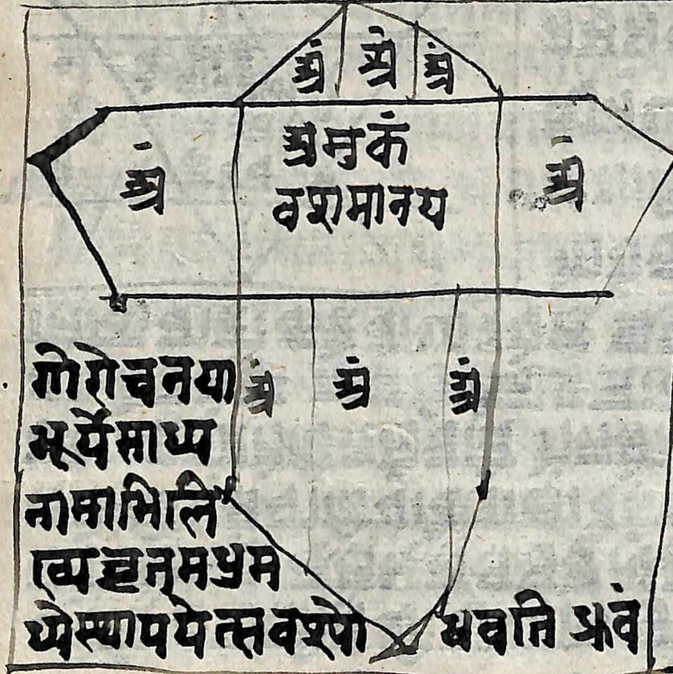
हंतंहं	हंतंहं	हंतंहं
[illegible]	देवदत्तवश मानयस्वाहा	[illegible]
[illegible]	[illegible]	[illegible]

भूर्ये रक्तचंदने नाभिलिख्य च तमधुमध्ये सि रात्रं स्थापयेत् स वश्यः

का· २· ५

5

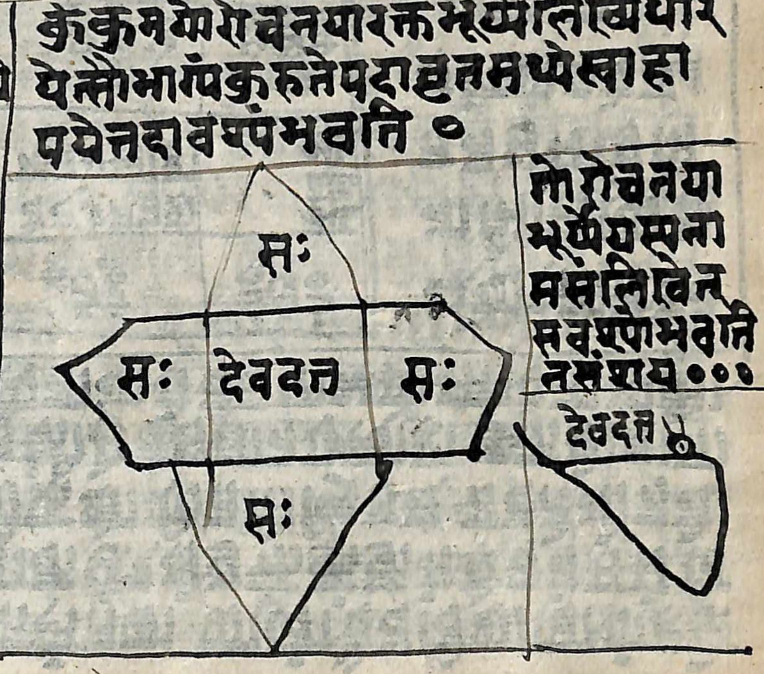
म्नापिवेत्तोयं सा स्त्री वश्या भवेद्ध्रुवम् ॐ नमः दिव्यकामिनी अमुकीमे वशमानय मानय स्वाहा

अनामिकया रक्तेन गोरोचनया भूर्जे यस्य नामाभिलिख्य मधुमध्ये स्थापयेत्तस्य वश्यो भवति

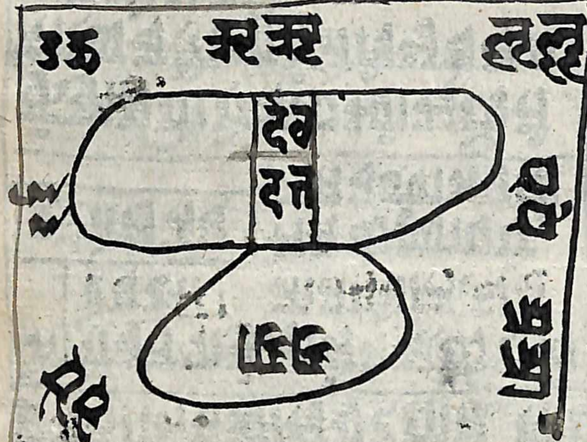

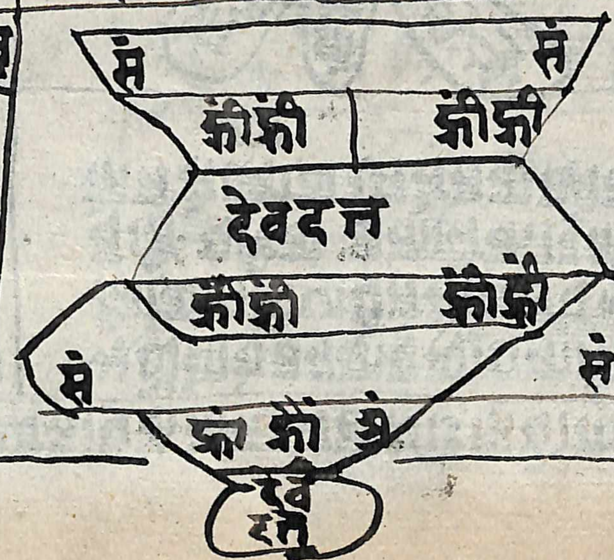
कुंकुमगोरोचनया रक्तभूर्जे लिख्य धारयेत्सौभाग्यकृत्तेपदाहृन्मध्ये स्वाहा पयेत्तदा वश्यं भवति ०

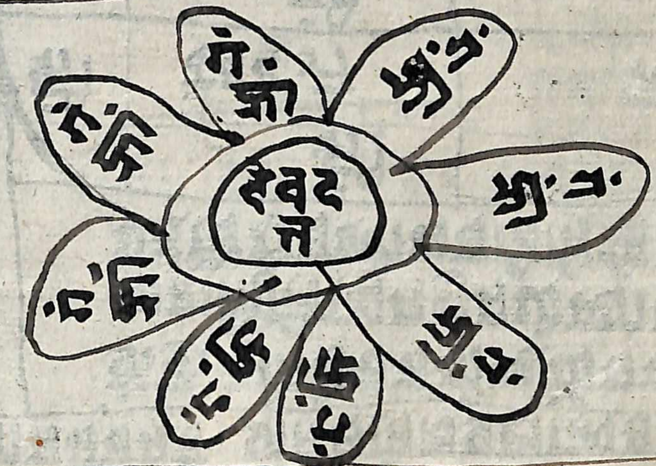

५

क्रस्नापराजितामूलंतांमूलेनसमायुतं श्रवर्षणायेस्त्रियेदयाद्वषणाभवतिनान्यथा ॐक्लींस्वाहा

गोरोचनयाभूर्ज्यपत्रेलिख्य भूमौनिखनेत् एकक्रसमो पिवषणेभवति ०००००

श्रनामिकयारक्तेनभूर्ज्ये संलिख्यबाहौकंठेवाधा रयेत्सर्ववषणोभवति०

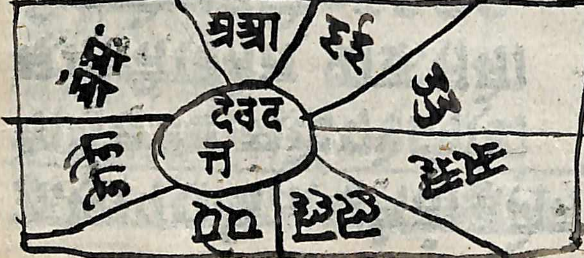
गोरोचनयापतचक्रंसंलिख्यपस्तमकंठेवाबाहौवावस्त्रंचलेवांधयेनदाशक्रसमोपिवषणोभवति ००

का ८

अनेनाभिमेध्यास्त्रियं दद्यात् साध्यसाधकनाम्नान्तकृत्वा उक्तयोगनाममेव मंत्रं प्रातर्भिवेत प्रक्षाल्य समा

गोरोचनया कुंकुमेन भूर्ज्जे यस्य देवदत्त नामाभिलिख्य इदं तेन तुलम् तन्मध्ये स्थापयेत् स वश्यो भवति

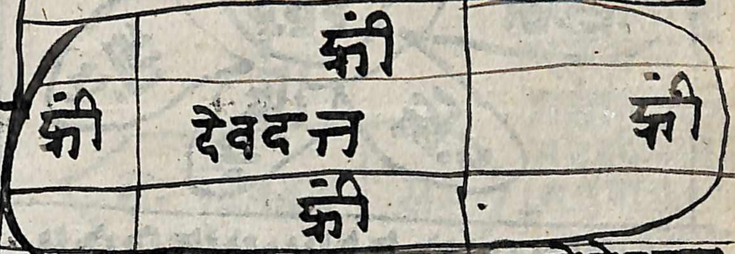
कुंकुमगोरोचनाभ्यां भूर्ज्जे संलिख्य वह्नौ धार्यते त्रिभुवनमपि वश्यं भवति

भूर्ज्जे गोरोचनया यस्य नामाभिलिख्य वह्नौ धार्यते सौभाग्यं भवति यदि वा अनामिकारक्तेन संलिख्य मनेन दासीव श्यो

कुंकुमगोरोचनया भूर्ज्जे यस्य नामाभिलिख्य मधुमध्ये स्थापयेत् वैरी वश्यो भवति निश्चितं

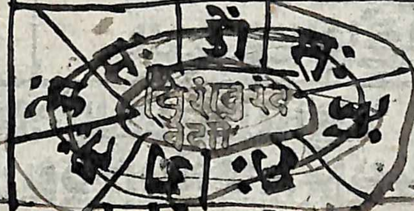
गोरोचनया कुंकुमेन भूर्ज्जे यस्य नाम तत् लिखित्वा तेन वेष्टयेत् वश्यो भवति ०० ८

वाराभिमंत्रितं यस्यकान्नापि वेतोयंसास्त्रीवश्या भवेद्ध्रुवं ॐनमो ह्रिम्र कामिनीश्रमुकीमेवश
मानय २ स्वाहा कुलाप याजिनामरलंतांबूलेनसमाप्तुतं श्रवशंपायेस्त्रियैदद्यात्वश्या भवतिनान्यथा

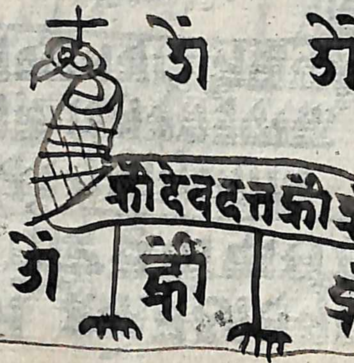
गोरोचनमाभूर्ज्ये यस्य
नामाभिलिख्यमधुम
ध्येस्थापयेत्सभवति
निश्चितं ०००००

गोरोचनयाभूर्ज्ये
तेलिख्यरक्तसूत्रे
णवेष्टयेत्मवे
प्रदीपेन यंपश्यं
तितंवशीकरो
तिनात्रसंदेहः

अलक्तकेनयस्य
नामाभिलिमधुमध्ये
स्थापयेत् सवश्योभ
वतिनिश्चयेन ००

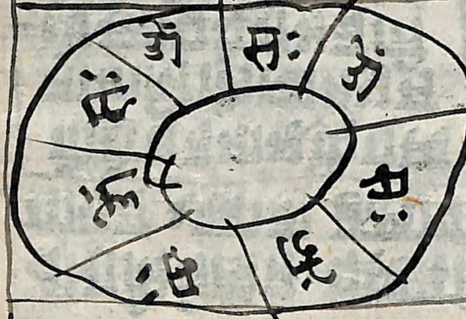
गोरोचनयाकुंकुमेनकर्पूरे
णार्कक्षीरेणसाध्यनामाभिलि
ख्यवेशनलिकायांसंस्थाप्यस
वश्योभवति एतोनाम्यदिन
मगोरएणनाप्रयेत्तवश्योभव
ति निश्चयेनसिद्धिः ००

का रं

ॐ ॐ स्वाहा विषाखायां तु वंदाहमकूष्टसमसमाहरेत् हस्तेवधावमधुकरस्यचपत्तञुगंसमूलं तयाख्य
गरजंसिनकाकजंचा यस्याविशरोगतमिदं विहितं हि हर्षं दासी भवेत् ॥

श्रीफलं केन्द्रे श्रीफले यस्य नामाभिलिख्य जं तुथवरे स्थापयेत् त्रिभुवनमध्ये प्रियं करोति नात्र संदेहः ००

गोरोचन कुंकुमकर्पूरैर्यस्य नामाभिलिख्य हृनमध्ये स्थापयेत् दिनत्रयमेत्रपरक्त पुष्पाणि हूनयेत् राजा वश्यो भवति निश्चयात्सिद्धिः

ॐ तारे ॐ तारे तुरे स्वाहा
ॐ तारे ॐ तारे तुरे स्वाहा
ॐ तारे ॐ तारे तुरे स्वाहा
ॐ तारे ॐ तारे तुरे स्वाहा

गोरोचनया ऽनामिकारक्तेन अगस्त्यनालिकयासंलिख्य वाहे धारयेत् राजा वश्यो भवति निश्चयात्सिद्धिर्भवति ••••

क्लीं द्रां
क्लीं द्रां क्लीं द्रां क्लीं द्रां
क्लीं द्रां

हटितिमातरुणीनचित्तम् सव्येनपाणिकमलेनरतावसानेयोरेनसानिजभवेनविलासिनीनाम्
वामंविलिप्यपतिपदंसहसैवयस्यावशेपवशोभवतिनात्रविकल्पभावः त्रिसूत्यमात्तिककपोतमला
निपिच्छालिंगंविलिप्यलोकसामुविदेयंपांशुपांवादिहृणिके नञ्चूर्णितसमाहृत्यतांबूलेनसमाप्तु
ते दातव्यंस्वामिनोभोक्तुंवशेणभवतिनान्यथा गोरोचनानलदकुंकुमभाविनस्याः सदैवकुरुते
तिलकंचशिवंवात्स्यायनेनवक्रूपाश्रमदाजनानांसौभाग्यकृत्यसमयेप्रकटीकृतोसो संभोगघो
षसमयेतिलकेनलिंगयाकामिनीस्पृशतिवामपदाम्बुजेन तस्याःपतिःसपदिनिर्विदतिदास
भावंगोपीस्तनेनकथितःकिलयोगराजः इतिश्रीनाथविरचितेकामरत्नेस्त्रीपतिवशीकरनाम
प्रथमोपदेशः १ अथाकर्षणम् चतुर्थवर्णमाकृष्यद्वितीयवर्गसंस्थितं कृत्वान्तत्रिविधंह्रां
ह्रांकृत्वाच्चत्रिविधंह्रांह्रांतदंतेदेहिद्वितीयकं ॐकारपूर्वसंक्लृप्ताप्रत्यक्षरप्रजापनं सहस्रादिस्यजा
प्येनफलंभवतिनिश्चितं मंत्रः ...... ह्रांह्रींह्रूंह्रैं मानुषाणांसुरदेवाश्चसपत्नोरगराक्षसाः स्था
वराजंगमाश्चैववश्याकृष्टाश्चैवरोगते ह्रानौरेफसमादाययदानंवविशेषतः श्वेतरात्रिनयेनदधि
धाकृत्वाप्रयोजयेत् उक्तद्रव्यंस्वहस्तेनकृत्वामंत्रविभावनं दीपनेयस्यभोक्तंतत्सर्वंषांप्राणिनां

का० र० ८

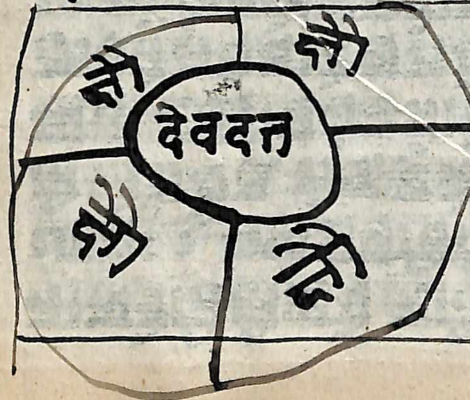
श्मे तेसर्वे पूजनीयं तेनत्र गच्छेति तत्क्षणात् मंत्रः ॐ हृदयः हृदयः क्लीकारे मंत्रयेत्पाशं ऊकारेण
कुर्यात्तथा तप्तफलं वामं पाशं दक्षिणे ज्वलितांकुशं संध्यायेन्नकरे मंत्री ततो मंत्रमिदं जपेत् ॐ क्ली
रक्तचामुंडे तत्र हृ अमुकीमाकर्षयाऽऽकर्षयाऽऽकर्षय क्लीं अस्य मंत्रस्य एवं मेवायुतेजमेसिद्धिः ॐ
चामुंडे ज्वलज्वलस्वाहा एतेन मंत्रेण स्त्रियं दृष्ट्वा जाप्यं कारयेत् तत्क्षणात्स्पृष्टतः समागच्छति तिष्ठ
वमेवजमेसिद्धिः श्लेष्मा यां समादाय शुक्लेन स्वनवेदकं अजामूत्रेण संपिष्य स्त्रीणां शिरसि दाप
येत् पुरुषस्य पश्चाता वा स्त्रियमाकर्षणं भवेत् आकर्षयेत्ततो नारीं शत योजन संस्थितां सू
र्यावर्तेन मूलेन पंचम्यां याहरेद्बुधः तां मूले नसमं दद्यात्स्वयमायाति तत्क्षणात् शत्रिकर्मकरी
याह्यथमरोपलतोबुधैः लिंगेकृत्वादहेत्तो नविज्ञाः काष्ठेन तयोः वस्त्रेण बंधयेद्दस्पष्टा
पक्कुत्वा टलीद्वयं तयोरेक समाशृगेटफं वधापरीवर्तयेत् शीघ्रमायाति वसामेषी साष्टपत्रा
हरेद्बुधः तद्भस्मा शिरसि प्रक्षेपणादाकर्षयेत्स्त्रियः अपरं रक्तपे टस्वेनोचेदायाति कामिनी
ॐ क्लिं कमलकर्णाय स्वाहा इमं मंत्र एवं मेवायुतं जप्यात् तद्रक्तपायामेव सिद्धिः द्वयोरपि वक्र ८
योरेकपत्रविधिरनुमीयते यतो मूलग्रस्तके एकत्रैव विधिर्विलिखितः सप्तामपाटष्ठो

नान्यथेति तिष्ठये नतिः संदेहार्थीकोधव्यः इति श्रीनाथ्य कामरत्ने आकर्षणं नाम द्वितीयो
ध्यायः २ अथ जनविधिः हकारं स्वरसंयुक्तं मकारेण समन्वितं ॐकारादिस्संयुज्य अंते फट् वि
नियोजयेत् ॐ हं फट् जेयाग्रे ध्यानजापेन जितो भवति नान्यथा येयनाम हदित्यस्य च क्षणीत त्रिमी
सच एकच्छा च मंत्र जापेन तत्क्षणाज्जितवान सौ गोजिव्हाशनमूली वामुखे शिरसि संस्थिता
करुते सर्ववादे अजयं पुरुषे समन्ह हते मार्गशीर्षे समुद्रणी यार्थिनीर्विमूलं समन्हरेत् वाहौ शिरसि
वाभा पैविवादे विजयो भवेत् गिरिकर्णी शमीपुंजो श्वेतवर्णा समाहरेत् चंदनेनान्वितं सर्वं तिलकेन ज
यी रणे कनकोर्कवटो वज्री विषमः पंचमस्तथा तिलके हृदये यस्तु पश्येत्तं पंच वृथा रिपुः कृष्णसर्पक
लापेन वसा मनकयान्विते शिनपुंजा वपेत्तत्र तस्य मूलं समाहरेत् कृत तिलकं तदा दृष्ट्वा पश्येत् सं
हंते रिपुः स्वगणो भस्म मानं च पाति पंच ततो भवि श्रोबर्धंसीहिकानाम्ना तया दृष्टा महावसा सिं
हीकापादिका मध्ये तस्य स्तन्मूलं संयुतः पिधाय वदनं तस्याः पिकचकेन समन्विते तस्या वक्त्रास्थि
तायां हि सिंह वक्त्रायते नरः रणे राजकुले वापि विवादे वापराजितः मदोन्मत्तो गजस्तस्य दर्शनेन
पराङ्मुखः व्याघ्रीरसेन संपिष्टः पारदो मूलसंयुतः एवं वत्सा धयेद्व्याघ्री फलं चैव तथाविधं क

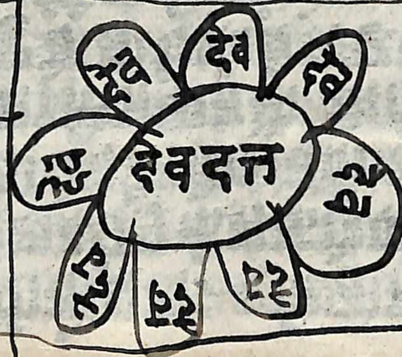
का॰ ८

देवदर्शीनामूलं वध्वा राजकुले जयी जपामूलं राजकुले समुद्रवस्य जयप्रदं आर्द्रायां वटवंदाकं हस्ते वध्वा
पराजितः नदन्वेवटवंदाकं श्लेष्मान्धारयेत्करे संग्रामे सर्वमाप्नोति यत्नोऽसर्वत्र जयी भवेत् कौकाया
नक्षत्रे वामे गुडलोहेन वेष्टयेत् भावे प्रक्षिप्य च नरः सर्ववादे जयी भवेत् अपामार्गरसेनैव यानि वस्त्रा
णि लिप्यते आयं तेनानि संग्रामे वज्रसाराणि निक्षिपेत् हस्ताकें लांगलीमूलं मूलमंत्राणि भावितं

अनामिकायां रक्तेन भूर्जे संलिख्य य
स्य नाम रिक्थप्रस्तौ प्राक्षिप्य तापयेद
ग्नौ ततः कृत्वाऽऽकर्षयति निश्चयात् सिद्धिः

कुंकुमगोरोचनाभ्यां भू
र्जे लिखेन्मधुमध्ये स्थापये
त् योजनशतादयकर्षति

अमुकेमाकर्षय
स्वाहा नि॰

कुंकुमगोरोचनया भू
र्जे यस्य नामाभिलिख्य
रिक्थदेसंस्थाप्य ताप
येत् तदाकर्षयति निश्चया
त्सिद्धिः

८

नख्रौंगोदर्तनाम्महोमलाम्नोहृयतेवक्त्रन् मंत्रः ॐ नमो महाशूरपराक्रमस्त्तविद्यासादरेश्वमुक

उन्मत्तमद्वरसेन गोरोच
नयाभूर्ज्ये यस्यनामाभि
लिख्य करवीरकलिका

यंसं स्वदि ताप योज प्य तिश्व द्धिः

क्रौं वं
क्लीं क्लीं
क्रौं क्रौं
वं क्रौं
क्लीं क्लीं
क्रौं वं
क्लीं क्लीं
क्रौं वं
क्लीं क्लीं
स्वाहा

स्थाप्य रांगालै येतेन शतादू कर्षति यासि

गोरोचनया भूर्ज्ये
यस्यनामाभिलि
ख्य जलमध्ये स्था
पयेत्रिशूरमप्या
कर्षति ०००

3 ॐ
दे
वद
त्त
3

गोरोचनया भूर्ज्ये यस्य
नामाभिलिख्य खदि
रांगारेण तापयेन्दा
पकर्षति हि ००

ॐ
क्रौं
ॐ क्रौं
ॐ क्रौं
ॐ क्रौं
ॐ क्रौं
ॐ क्रौं

गोरोचनया भूर्ज्ये य
स्य नामाभि लिख्य म
धुमध्ये स्थापयेद्योज
नशतादप्याकर्षयति

ॐ
देवदत्त
क्लीं आकर्ष
यश्च आकर्षय
स्वाहा

गोरोचनया भू
र्ज्ये संलिखित्वा हो
कं देवा धारये पुरुषः
जाभवति निश्चयात्

ह्रं ह्रं
देवदत्त
ह्रं ह्रं

सभजवलेवेपयटद्दिंस्तंभय २ श्रंगानिषनय २ पानय २ महीतलेक्क इतिविमोतिस्वामिनेउभंगापि

गोरोचनाकुंकुमाभ्यांभूर्ये यस्यनामाभिलिख्यमधुम ध्येस्थापयेत्सर्वमाकर्षयति

रक्तचंदनस्वकीयाहधिरा भ्यांभूर्येयस्यनामाभिलि ख्यगृहेस्थापयेनमभवति

गोरोचनयाभूर्येलिखित्वा कंठेधारिणायां बाधारयेत्तेनसंग्रामेजयोभवति नान्यथा एष्ठयोरयेकपवविधिः यंतामलउत्तके एवदष्टव्यत्राचसंदेहः ॥ ॥

यः	यः	यः
ग्नं	देवदत्ताकर्ष याकर्षया स्वाहा	ग्नः
ग्नं		ग्नः
ग्नं		ग्नः
:ट	:ट	:ट

क्रींक्रीं क्रींक्रीं
देवत्तमाकर्ष
यआकर्षयस्वा
हा क्रीं
क्रीं
क्रीं

ॐ	ह्रं	ॐ	ह्रं	ह्रं	ह्रं
ह्रः	ॐ	ह्रः	ह्रं	ह्रं	ह्रं
ॐ	देव दत्त विचारणीयं	ॐ	ह्रींयंचोवर्नेत्तेसं कोचनोएकत्रे व		

10

~~वा रक्तचित्रकमूलंतत्सोमग्रस्तेसमुद्धृते द्वौदेपिष्टावटींकुर्यात्तिलकंतुभगंगमना इतिसौभाग्यकरणम्~~

जयकरणम् अथसौभाग्यकरणम् पुष्यार्कासितार्कस्यमूलेवामतरेभुजे बधात्सौभाग्यमाप्नोतिस्वामि

नेत्रुभगापिवा रक्तचित्रकमूलंतत्सोमग्रस्तेसमुद्धृते द्वौदेपिष्टावटींकुर्यात्तिलकंतुभगंगमना इतिसौभा

अनामिकारक्तेवग्राह
स्तेलिखिवाहृदयेदत्वा
जपेद्राज्ञीसंध्यायामा
कर्षतिसत्यम् ००

ॐकारक्तान
मः छ म्र
सका म श्रा
कर्षय २ ॐ क्री

गोरोचनयाभूर्जेऽभिलिख्य
हृत्तमध्येस्थापयेन्नमाकर्षय

ॐ
क्री व क्लि ग्र
मकावर्षपकुरुस्वा
हा
ह

गोरोचनयाभूर्जेपत्रनामाभिलिख्यरणेधारयेद्राजगणेदा
नवंवहांजयोभवति सिद्धिर्भवतिनिश्चयेन ० ० ०

श्री
श्री श्री
श्री देवदत्त श्री
श्री श्री
श्री

पुष्यार्केमयूवंदाकंगृहीत्वाप्रक्षिपेत्वस्त्र
धं सभामध्येचसर्वेषांमुखवंधप्रजायते

शिला
याय
ष्वभ्र
नोत्या
णाम्

ज लं लं
लं देवदत्तस्य मुखंवंधय२ लं
ज लं लं

यदेहरिद्र
नामाभिलि
ख्यमध्येकु
पयेत्तनराहू
खवंधनंभव

ति निश्चितम् ००

का॰ र॰ ११

गप्यकरणं अथ ईश्वरादीनां सौभाग्यकरणं क्रोधोपशममंत्रः ॐ शान्ते प्रशान्ते सर्वक्रोधोपशमने स्वा-
हा एतं मंत्रं सप्तधा जपेत् मुखं विमार्जयेत् तदा क्रोधोपशमनं भवति प्रसादश्च संजातो भवति सत्यमेतद् द
ष्टप्रत्ययम् इतीश्वरादिसौभाग्यकरणं अथ गजनिवारणम् गृहीत्वा शुभनक्षत्रे चूर्णयेत्ताकुकुंद
रीम् तल्लेपेन गजो याति दूरं नात्र संशयं विल्वपुष्पस्य चूर्णेन कुंकुं कुंदर्पाञ्जनं तत्समं तालिमांगन

गोरोचनया भूर्जे यस्य नामाभिलिख्य मधुमध्ये स्थापयेत्सौभाग्यं भवति निश्चियेन

हरितालहरिद्रया भूर्जे यस्य नामभिलिख्य सप्तवंशुटे पीतसूत्रेण अभ्यर्च्य प्रपीतवस्त्रे कृत्वा स्थापयेत् मुखं वं धनं भवेत् निश्चियेन सिद्धि भवति

वेदष्टा ह्रं गच्छति कुंजरः मूलं हस्त्यव्याघ्रभयादिजित्
ॐ ह्रीं क्लीं द्रीं द्रों ह्रीपतिरन्यपरमंत्रेण लोष्टं पठित्वा जपेत्
तदा मुखं न चालयति गंतुमशक्यः मूलं हस्तचन्द्रं यस्य
गृह्णाति लांगलीभवं हस्तस्य व्याघ्रसिंहादिभयं नत्य विकी
र्तितम् इति श्रीनाथादि० कामरत्ने० जयादिव्याघ्रनिवारणं
नाम तृतीयोपदेशः ३ अथ स्तंभनम् तत्रादौ शत्रूणां मुखस्तं
भनम् मेघनादस्य मूलं तु मुखे संस्थं दृष्टनजित् ॐ ह्रीं रहरव
चामुण्डे हन हन ह्रूं अमुकं मे वशमानय २ स्वाहा इति चंद्रामंत्रः १२

उक्तयोगयोः इति मेघस्तंभनं अथ नौकास्तंभनं भरण्यां क्षीरकाष्ठस्य कीलं पंचांगुलं क्षिपेत् नौ
कामध्ये तस्य नौकास्तंभनं जायते ध्रुवं इति नौकास्तंभनं अथ निद्रास्तंभनम् मूलं हृद्गृहन्या मधुकं
पिष्ट्वा नस्यं प्रयोजयेत् निद्रास्तंभनमेतद्धि मूलदेवेन भाषितं इति निद्रास्तंभनं अथ शस्त्रनिवारणं
अंगुली च जयपाठा विष्णुक्रान्ता च पाटला श्वेतापराजिताङ्खोटदंडो च काकजंघिका पुष्यार्केण
समाहृत्य वक्त्रे शिरसि संस्थिता एकैकं धारयन्त्येव शस्त्रसंहरणोत्तमं नंद्यं भुक्त्वा त्रिभूपालचौरश
त्रुभयं हरेत् जातीमूलं मुखे क्षिप्ते शस्त्रस्तंभनमुत्तमम् सूर्यस्य ग्रहणे वंद्योमूलं चोत्तरगं हरेत्
मुखे पापाटलाया वामहस्ते काउशस्त्राजित् कपित्थस्य च वंदाकं कृत्तिकायां समाहरेत् वक्त्रसं
स्थेन देवस्यात् वंगास्थं भपकं रमपरे करे स्तु दर्भनामूलं वधास्त्रस्तंभने भवेत् केतकी मस्तके नेत्रे ताल
मूले मुखे स्थिते खड्गं हरचरणे हस्ते खड्गस्त्वचः प्रजायते एतानि त्रीणि मूलानि चूर्णितानि हृतेः पिबे
त् अहोरात्रेण ततः सर्वे जायल्लीवेन वाध्यते सर्वेषामुक्तयोगानां कुंभकर्णः प्रसीदति अपाते चाल्प
के शास्त्रसमूलं सति वारयेत् ओं ह्रों कुंभकर्ण महाराक्षस कैकसीगर्भसंभूत परसैन्यस्तंभन हाभ
गवान् रुद्रो ज्ञापयति स्वाहा सर्वयोगानामष्टोत्तरसहस्त्रजपेन सिद्धिः वज्री चेंद्री तथा वल्ली त्रिम्ला

का· र· १२

लीमृपालीतथा देहस्थासमहेषुसांसर्वायुधनिवारिणी गृहीतंपुष्यनक्षत्रेअपामार्गसमूलकं ले
पमात्रेणवीराणांसर्वशस्त्रनिवारणं खर्जूरीमूलमध्यस्थाकटिबद्धाचकेतकी भुजदंडेस्थितस्त्वार्कः
सर्वशस्त्रनिवारणम् पुष्यर्क्षेश्वेतगुंजायामूलहृत्यधारयेत् हस्तेकोऽभयेनास्तिसंग्रामेचकदाचन
विलोहवेष्टितंकृत्वारसेवज्रास्त्रसंयुतम् वक्त्रस्यचकरस्थेवसर्वायुधनिवारणं ब्रह्मदंडीचकौमारी
ईश्वरीवैसवीतथा वाराहीवैसवीचाइन्द्रीमहालक्ष्मीतथैवच पत्ताश्चौषधयोदिव्यास्तापतामानरस्य
ताः कृत्वाकृत्वाकरेवध्वासर्वशस्त्रनिवारणं इतिशस्त्रस्तंभनं अथाग्निस्तंभनम् जम्बाजटीनवो
देवीनारामहिषमर्दिनी खदिरांगारमध्येतुप्रतिक्षिप्तोनदह्यते ॐममकटीटङ्कचेपपनेशोकटी
यमुनीयसीस्वातिलिप्ताप्रापम्भदीरयेवेशनरकींजेमेक्रींक्रींफट् ॐक्रींमहिषवाहिनीस्तंभय
मोहयभेदयभेदयअग्निस्तंभयठःठःठः एवंमंत्रद्वयंकृत्वापूर्वमेवाष्टुतंजपेत् सिद्धिकुमारी
स्मरणंपिच्छालिप्तहस्तोनरोभवेत् दीप्तांगारेस्तम्भलोहेमंत्रयुक्तेनदह्यते करेस्यदर्शनामूले
वध्वाग्निस्तंभनंभवेत् इत्यग्निस्तंभनम् अथजलस्तंभनं पद्मकंनामयद्वृक्षस्तत्रसाहृणीतुका १२
रयेत् वापीकूपतडागेषुविक्षिपेदंधयेज्जलम् ॐनमोभगवतेहृद्रायजलंस्तंभय२ठःठः

ठः ठः अयंमंत्रः सर्वजलेषुसिद्धि श्लेष्मातकफलचूर्णं तन्मध्येकुंभतलेपयेत् एतन्मंत्रमात्रेणशो
षयेत्सरपेञ्जलम् वर्णाद्दैभिर्यतेकुंभजलेहिनिष्ठतिएवं देवदालीयमूलंतमंडूकरसयोजितं मा
र्दयेद्धस्तपादौतजलस्तंभनमुत्तमं इतिजलस्तंभनं अथादिव्यस्तंभनम् शिरीषमूलमादायरवि

आरक्तेनभूर्ज्येयस्यनामाभि
लिख्यमधुमध्येस्थापयेत्
सौभाग्यंभवतिनिश्चयेन

जय
जय देवदत्त जय
जय

गोरोचनयाभूर्ज्ये संलिख्य
पयोमध्येस्थापयेत्कुपितः
प्रसन्नोभवति नान्यथा

ॐ ह्रं ह्रं ॐ
स्वाहादेव
दत्तस्य
ह्रीं वं ॐ ह्रा

कुंकुमगोरोचनाकमलनाले
यस्यनामाभिलिख्यवाजीकृत्य
शरीरंधारयेत्सौभाग्यंभवतितित्त
रा

देवदत्तस
सः स
सः

गोरोचनयाऽनामिकारक्तेन
भूर्ज्येसंलिख्यघृतमध्येस्थापये
द्दाताभवति निश्चितम्

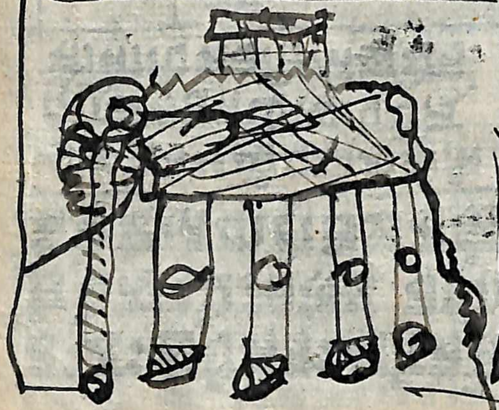
क्लीं क्लीं क्लीं क्लीं
देवदत्त
क्लीं क्लीं क्लीं क्लीं

का० २० १२

13

वारेतद्दूर्ववत् उदकेनसमाहूष्यललाटेतिलकेकृते नमरदिवैस्तथासर्वैकृतदोषोविमुच्यते अनाः

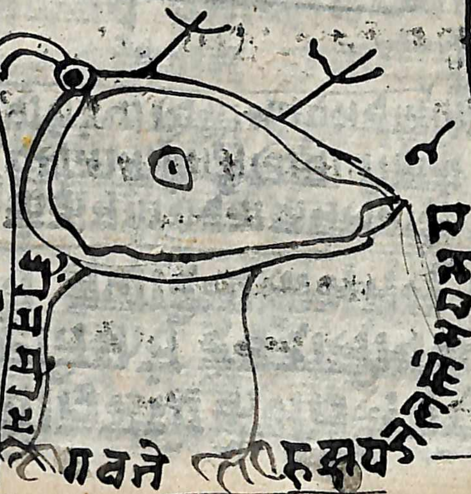
ॐ भगवतितुंदरावत्तापसर्वमेचापटंफट इतिमंत्रः हस्तिदंतालकर्पटेसंलिख्यगजदंते हूतमविकपाकुंजरंकारयेत् मेघस्तंभनंभवतिनिश्चयात्सिद्धिः

पीतद्रव्येणपीतवस्त्रेभूर्यलिखित्वाशिक्येकेनवेष्टयेत् जलपूर्णेचघटेस्थापयेत् अग्निस्तंभनंभवति

पीतद्रव्येनकर्पटेनलिखित्वाशिक्यकेनवेष्टयेत् जलपूर्णेचघटेस्थापयेत् नेत्रजलस्तंभनंभवति ०

गोरोचनाकुंकुमाभ्यांलिख्यराजवश्यंभवति ००

क्रींसः	क्रींसः	क्रींसः
क्रींसः	क्रींसः	क्रींसः
क्रींसः	क्रींसः	क्रींसः

१२

शावमूलं विशालं मेचनादस्य मूलकं भक्षयेद्धारयेद्वक्त्रे दिव्यस्तंभकरो भवेत् ॥ भृंगीमूलं रोचनात्वं पिष्ट्वा पा
णौ प्रलेपयेत् ललाटे तिलकं कृत्वा नम्राद्व्यो जयी भवेत् मरिचं मागधी चैला च विंताग विनोसनी इति
तंडुलजैर्दिव्यं कृतदोषो विमुच्यति मंडूकवसया पिष्टैर्लज्जामूलैरलक्तकैः लिप्तपाणिर्नरः सत्यन्
मार्द्दिव्यो विमुंचति ॐ ब्राह्मि दह चीकोचतनमेचेरोबुद्धि ददोदिव्यपति ईश्वरी महेश्वरापते ज्ञंभन श्रीमहाद
वकी आज्ञा अनेन मंत्रेण अष्टुतं जपेत् दिव्यासिद्धिर्भवति ॐ तोहा प्रज्वले न प्रज्वले काहृनाके भाबुहो चुंड
केदाराकापडी लोहापरोत्नणार अयं मंत्रः इति दिव्यस्तंभनं अथ गोमहिष्यादिस्तंभनं उष्ट्रस्यास्थि
चतर्दिक्षु निखनेद्भूतले ॐ वं गोमेमहिषीवाजीस्तंभयेत्कति ग्रामपि इति ० अथ मनुष्यस्तंभनं
कालीकंकाली ग्रसमुखांस्तंभय स्वाहा अनेन मंत्रेण साध्यनाम मृद्दिकृत्वा स्पृष्टादर्शनाज्जपेत् स्तं
भितो भवति दिर्लेप्रसहस्त्रजपमाहृतः अन्येच स्तंभिताः सर्वे मंत्रजापस्य निश्चितं इति ० अथासनस्तंभ
नम् चर्मकारस्य कुंडानीरजकस्य तथैव च कुंजमलं समहृत्य चांडाली वस्त्रवाससं वंधयेत्पोटलीमु
हो यस्याग्रे नांविनिक्षिपेत् तस्य स्थाने भवेत्स्तंभः सिद्धियोगउदाहृतः स्थेनगुंजाफलं वापि तपाद्वपी
नमस्तरहा निशिकृसचतुर्दश्यां त्रिदिनेन त्रजागरेत् नित्यं संचलने नैव मंत्रेणैव प्रपूजयेत् तस्य पा

का॰ तं॰ १४

त्वाफलग्राह्यशुभकृद्भवेत्स मंत्रः क्षिपेत्तस्मात्सर्वं तत्तत्स्तंभयति तत्क्षणात् ॐ हृद्रूपेभ्यो नमः वज्ररूपाय
वज्रकिरणाय सिवेरभवे मम साधममृतं कुरु २ स्वाहा इति रुजामंत्रम् इति ० अथ सर्वधातुवृद्धिस्तंभनं भगवा
नोःपामार्गश्वेतसिद्धार्थैः सह देविका तुल्येन तुल्यं वचाश्वेतद्रवैतेषां समाहरेत् लोहपात्रे विनिक्षिप्य त्रिदिनं
तेस समुद्धरेत् तिलैः सर्वं मृतानां वृद्धिस्तंभकरं भवेत् ॐ नमो भगवते विश्वामित्राय नमः सर्वसिद्धिं
विश्वामित्र विश्वामित्रो ज्ञापयति ग्रामाकाशमागच्छ स्वाहा उक्तयोगस्यायं मंत्रः श्रीशैलामस्थाप्रश्रोषश्रामिल
य स्वाहा अनेन मंत्रेण नदीं प्रविश्य अञ्जलिना तां जलं निर्धयेत् पंपाचूर्णाद्वृद्धिस्तंभं भवति इति धातूनां वृ
द्धिस्तंभनं अथ चौराणां गतिस्तंभनं ॐ नमो ब्रह्मवंशीनि वेरत्नाय स्वाहा ठः ठः अनेन मंत्रेण ग्रामपाषाणा
न् गृहीत्वा त्रीणि निगृहीत्वा त्रीणि कंबावधाय पश्चात्पिष्टिकाभ्यां धारयेत् चौराणां गतिस्तंभो भवति
इति चौर० अथ गर्भस्तंभनम् आदौ कुसुमचतुर्दशं पाधतूरस्य तु मूलकं कटिं विधारयेत्कान्तेन गर्भ
धारयेत्क्वचित् रक्तेन लभते गर्भं पुत्रं नागाङ्गे तोयदिने तत्र मूलचूर्णं पीत्वा निस्य न गर्भस्तंभयेत्क्व
चित् सिद्धार्थमूलं पीत्वा सविधा कान्तरमेतया न गर्भं धारयेत्तस्माद्भीमकेन लभते पुनः इति ग
र्भ० अथ शुक्रस्तंभनं इन्द्रवारुणिकामूलं पुष्येण समुद्धरेत् कटौ च येगं वानीवेः संपिष्टा गो

१४

14

लकीकृतम् छायाशुष्कं स्थितं धाम्नो वीर्यस्तंभकं नृणां नालीमूलं श्मशानस्य कर्पटं वा धात्तवीर्यपु
क् कृकलासस्य वचामूलं मधुपिष्टं प्रलेपयेत् लिंगं तदा रमेत् कान्तां स्वभावाद्द्विगुणं नरः स्पृष्टो विष
पारदं वप्रत्येकं तुल्यं हिंगुजकं वराटास्तः क्षिपेत् हिंगुः स्थिरः स्यात् विरसि धृत्वा रक्तापामार्गमूलं तु सो
मवारे तिमंत्रयेत् भौमे प्रातः समुद्धृत्य कर्पटं वा धात्तवीर्यप्रेक्ष्य धत्तूरमूलिका हस्ता स्तूतं वोदर
मात्रकम् त्रिलोहवेष्टितं बध्वा कट्यां वीर्यं न मुञ्चति कृकलासस्य पुच्छाग्रं मुद्रिकां श्वेततन्तुभिः
वेष्टा काककटो धार्यो नरो वीर्यं न मुञ्चति पुष्याहृतश्वेतापिकाखवीजकटीतले लोहितसूत्रबद्धम्
बीजं च्युतिं धारयति प्रसंगे ख्यातः सदापि किल योगराजः श्वेतार्कपुष्पस्तनरोः मूलानि तेनापि
कावटपादस्य करंजबीजोदरमध्यगानि सिक्तानि बीजे वदने धृतानि आदित्यवारे हुतसमप
णीं वृषस्य वीजं रक्षति धायवक्त्रे जयेदकांडे स्वरतावसाने देवारिवंद्यस्वरतीव्रवेगं तत्पुष्पकर्षपे
कर्णगोक्षीरैः पाचयेद्बुधः भक्षारमेत्तु रमणीं तदा लिंगः स्थिरो भवेत् सेनेषुडुखाचवणं गृहीत्वा
तु पुष्पार्कयोगे पुरुषस्य कृष्णाम् कुमारिकाकीर्तितमूल रके नवदज पत्याश्रुमनोजवीर्यं बीज
नीश्वरलिंगमस्तं हस्तिकककटकं क्षिपेत्स्वगफलस्यां तत्त्रिलोहे संचवेष्टयेत् जिकापरिस्थितेन

का॰
र॰
५

स्मिन्नवे वीर्य्यं न मुंचति । सहदेवीजमूलं च समांसं पद्मकं समां मधान्यसहितं लेपाद्भो वीर्य्यं न मुंचति
नीलोत्पलं सितांभोजकेशरं मधुशर्कराम् । श्रमीधान्नाभिलेपेन चिरं रमति कामुकः । आदाय कृष्णं तरका
काजंघामूलं तिलांभो रुद्र केशरं । स्तौ दूतापि छायापरिलिप्य नाभिस्तंभः प्रपद्येत लघुस्य वीर्य्यं छागव
पीपयः पिष्टं तद्रङ्गामलं प्रलेपयेत् । एतत्तादौ वीर्य्यस्तंभकं पुंसां च्यवनेन कदाचन । मूलं चास्य तुंबा
याहृद्रोह्नताभिलेपयेत् । मधुनापद्मवीजं च नवलेपेन वीर्य्यस्तंभक । उन्मत्ताजसमूत्रेण भावयित्वा
नरीष्टिका लिखालिंगं नरो वीर्यं चिरं कालं न मुंचति । कर्पूरं टंकणं सूतं तुल्यं मुनिरसं मधु मर्द
यित्वा लिपेल्लिंगं स्थित्वा यामं ततश्च वच । ततः प्रक्षालये लिंगं रमेद्रामा यथोचितं । वीर्य्यस्तंभकरं पुं
सां सम्यक् नागवल्लनी दिनं । कोस्तंभमैनैलविलिप्य पादौ यष्टव्यपादौ यानि वहद्वीर्यः पुनः दात
र्णविलेपनाद्गाजहाति वीर्यं न कदाचिदेव । कर्पूरसंपाकमहेश वीजेरहंडु वीजं पुरुषस्य ना
भौ विलिप्य कांतेजयनेन कांतं न लंवते वीर्यमस्य कदापि । मूलं लाणिका चैव कुसुंभस्य
तैलकं । वीर्यस्तंभकपादलेपेन वत्कं उच वादितीयेत् । नवनीतसमायुक्तं पद्मांश्यांश्च नस्य शोत् १५
श्लेष्मा ठकं रंहस्य वीजं करजस्य च । इडाजीरेणसंपिष्टं कर्षं स्नानेन वीर्य्यस्तंभक । सुदर्शनाभ

15

वंमूलं तांबूलैः सह भक्षयेत् आरंग्वधाजं प्रयत्नेन शत्रुस्तंभनमुत्तमं श्वेतार्कमूलकेवर्तिर्दीपकःस्मृ
कस्तेदसाः यावज्ज्वलति दीपोयं तावद्वीर्यं न मुंचति मूलंवाराहकांतायाश्च न्नात्तीयेण लेपयेत् लिं
गलेपेन चानेन वीर्यस्तंभकरं भवेत् पुष्योद्धृतं श्वेतवाराहमूलं कटिस्थं लेवद्ध बिंदुः स्थिरकरं
मुक्तेचच्युवते पुनः मदकंलेतत्तु हंगेण द्राक्षेणग्राहयेद्रवौ संपेष्य गुटिकां कृत्वा संशोष्य चाविनिक्षिपे
त् श्रात्मसूत्रेतनतोलेप्य लिंगमूलेचवीर्यस्तंभक् कृतीकरंजगुः श्वेतवेधकमेडमोः मूलं पिष्ट्वा तु लिंगा
ग्रे लेपयेच्च दवैस्सह तथा करतलेदया चानेविंदुः स्थिरो भवेत् हिंगुकर्पूरमाज्यं च विषां मद्दलवा
दलं पिष्ट्वा नाभौ च कंठे च लेपाद्बिंदुः स्थिरो भवेत् लज्जालुमूलं भद्रिकां पिष्ट्वा नाम्न स्रभाजने श्वेज
नेकृसनेनोन्यादृह रात्रे स्थिरो भवेत् कृसपत्रं महाकालं शनिवारे निमंत्रयेत् रविवारे समानीय
सायवारमणीकृतेः सूत्रेगुणत्रयैर्बद्धं करेवामे प्रयत्नतः उपविश्यासनेतवंऊत्रेयामचयेसतः
विंदुः स्थिरत्वमाप्नोति स्वकेसंखेस्तत्तिच्छ्वणात् हेमाश्रोचनंतुल्यं कमलपत्रंरवीजकं तारंताद्
तथास्त्रीतेरतेनपुष्पाद्वीजकं वटदीरेण समं वकुयेरातदस्य बीजकम् लिहानदाशेहकेवी
र्यस्तंभकरं भवेत् इति श्रीनाथादि० शुक्रस्तंभनं नाम चतुर्थोपदेशः ४ अथ मोहनम् कन्याक

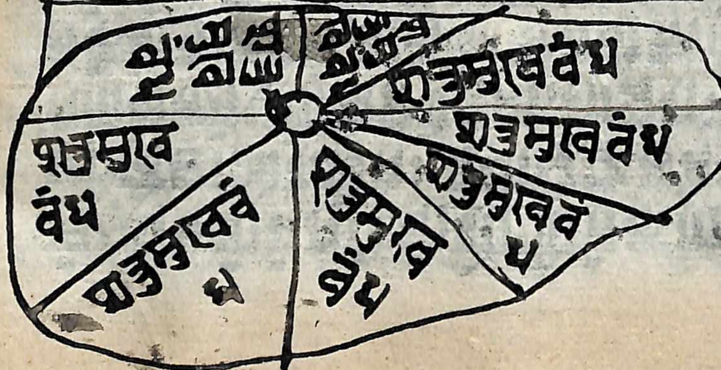
का० र० १९

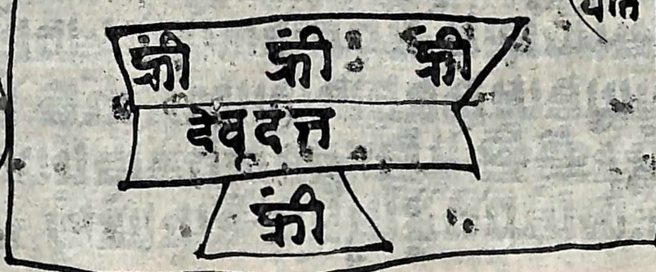
16

रेस्त्ररत्नसंगमनेनराणामालोकनेनपरतेः क्रयविक्रयेण प्रस्तावियौसकलकर्मणिकोत्रवाधूपंसदैव
कृतिभिर्विनियोजनीयं श्रृंगीवचानलदसर्ज्जरसंसमानं कृत्वातर्टिमलयजं चषडेकमिश्रं यासूपयेद्धीन
गृहं वशनेशरीरं तस्याः सदासरवमोहमुपैतिलोकः भृंगराजः केशराजो लज्जाचसहदेविका एभिस्तु
तिलकं कृत्वात्रैलोक्यंमोहयेन्नरः त्रिदलं कुसुमं पस्पतय कर्कृतांजलिः भृंगराजसहायेभिस्तिलकंमो
हयेज्जगत् तालकं कुनटी चैव भृंगराजसमंसमं कृसेत्मनसकुसुमंवटिकांकारयेद्बुधः तेनैवति
लकंकृत्वात्रैलोक्यंमोहयेन्नरः प्रादौसमस्तराग्राप्याग्रेतेरूं हकारसंयुतं ओंकारशिरसंकृत्वाहंक्रंते
फडितिकामेतत् मंत्रः श्रृंश्रीं ईं ई ऽकेरूंफट् ओं श्रीं क्लीं भो मोहय ग्रनेनैवतुमंत्रेणकृत्वातामूलभाव
नं साध्यस्यमवतितिद्विमेमोहमायातिनसंशयम् ओंभीं क्लीं भो मोहय एवंमंत्रं त्रिवारंजपेतमोहमा
मोतिजनाः इतिसर्वजनवशीकरणं अथराजकुलमोहनम् नीलोत्पलं गुग्गुलं वृक्षशाग्रहसमंस
मम् धूपयित्वातिजंदेहंराजः कुलादिमोहनं इतिराजकुलमोहनम् अथेश्वरमोहनम् शुभान्
लेतण्वावीजं रक्तचंदनसंभवं कुष्टवीजसमं पिष्ट्वातांवूलादौ प्रदापयेत् भोक्तेदेयंसहस्त्रेतमोह १९
मामोतिवेश्वर इतीश्वरमोहनं अथदुष्टमोहनम् हस्तिकोद्भव हूतेन धूपोमोहयते नृणां गर

लंपपयवांगमहिषीयोणीनेकणा निशाफांकुरुतेमोहंस्पर्शेणगुग्गुलसंयुतः इतिनीविषपत्रंसंपि
त्वीविष्टाभिरत्विनः जयापपः सममागंमोहयत्यवतिष्ठते कुकुंदरीसर्पमंडूकवृश्चिकस्पनकटकेह
रितालसमंसपेमोहयेत्सकलाज्ञरान् अथः पुष्पोत्पीवाचैवषेनाचगिरिकर्णिका गोरोचसमापोगति न
लकेमातुमोहने नालकोत्सनवीजातिमाने शत्रोयदापयेत् तत्क्षणान्मोहमाप्नोति चोन्मतोजायतेतु
समंशीरेषिनांकोलैः स्वस्यपानाद्भवेत्व्रवः इतिमातुमोहने इतिमोहनाधिकारः अथरंजने तत्रादौ
देहरंजनम् प्राणंगरागः पुरुषेणाकार्य्यः स्त्रियापिसंभोगस्त्वोपगाते तस्मादहंगंधविनमाशैवि
लासिनः सर्वमदीरयामि पुष्पांगनानामः कश्चितामनीहेः शरीरदौर्गंध्यहरः प्रलेपः हरितकीलोध्रमरि
ष्टपत्रंसमचूर्दंदाडिमवल्कलंच हरीतकीचंदनमूत्तनागेरुपीरलोधप्रामयधात्रितलैः मोधुसपो
र्वमंजगात्रगंधविनाशयत्याशुविलेपनेन हरीतकीश्रीफलमूलशुक्तिचिचाफलशालिकरंजवीजं
कक्षादिदौर्गंध्यमपिप्रभूतंविनाशयत्याशुलिदाचकाले कदंबपत्रलोध्रवधीजनस्पत्तपुष्पुकं
पिष्टागात्रोद्वर्तनाच्छरंगंधचयनाशनं सचंदमोशीरकराजपत्रैः कोलालमज्जाशुरुषागशुक्तेः
लिप्त्वाशरीरममदाहठेवचिरप्रभुतंविनिहंतिगंधसदाडिमत्वामधुलोधपत्रैः पिष्टैः समानैःपि

वसंदपद्मैः विलिप्यगात्रं तरुणीनिकाये दुर्गंधिचर्मोद्भवपंक्तिहंतिः सकेपारोशीरशिरीषलोध्रैः स्त्री
णां ह्वैरंगविलेपनेन ग्रीष्मेन सत्यं न कदापि देहे चर्मस्रुतिः स्यादिति भोजराजः तिलसर्षपरजनी
द्वयकुष्ठैरगोरोचनाकुष्ठैः अजामूत्रतकपिष्टैरुद्वर्तितमंगमनुपमं भवति हरीतकीलोध्रपदमत्वमा
शैजैनेनवस्त्रापि चतन्दीभागः तदर्द्धभागः कथितो नृत्वस्य स्यादेषगंधोमदनप्रकाशः पलाशदी
पत्रकचंदनानिलोमाभयापीगचलामयानि ह्यसोभ्रांभ्रवरराजयोगः ख्यातः स्वगंधोनरमोहये
गः पत्रैरकाश्मीरचनांबुलोहानि धाकरोशीरसमानिपिष्ट्वा लेपः प्रियोवंसरमानवानामदीति

नः पूर्वंकवीन्द्रधीरैः उशीरकुसमागुरुचन्दनानि पत्रांशुतल्यानि समानि पिच्छा एतानि गात्रेषु विलासिनी
नां श्रीखण्डगन्धे कथयन्ति गन्धं इति देहसंजाते ग्रीष्मर्तुवर्णनम् रसालजम्बूफलगन्धसारः सकर्कटी मा
द्विकसंयुतश्च स्थितो मधुर्वर्तते ... सरागैकरोति पुंसां मधुवासरेषु गुरुत्वगेलानखजातिपत्रैः
धात्रीवितैः ... वपेविधेया नाहृलगम्भीरदिरसेचरागैकरोति पुंसां मधुवासरेषु दुर्गमृगकेण
रकुष्टकालाग्रातदिनान्ते परिलोपमास्त्री ग्रीष्मर्तुमासेन मधुवसन्तवासः कट्ठरतुल्यमवन्ति प्रकामं पुंकु
ष्टहर्षीमधुनाष्ट तेन पिकान्तिवीजान्वितमतिनिर्मासैकमात्रेणमधुवितर्णीयं गन्धायतेकेतकिंग
धनुल्यं गोजलैः कस्थितापथ्यानिविष्टैः रुद्धाकणाविता वदनस्य उपामोदलिहिं इति परिपीलिता
ति वं जातीफलं चरणे मन्दाश्रिन्वापि वैदन धीतनोपचलार्द्रवस्रास्यदौर्गन्ध्यनाशनं हुतकांजिक
गुह्यवपुरिनो मन्दपेक्षकटी नस्याकृतमवेदार्द्ध रामोदविनाशनं गोमत्रे ... कण्टवाले
केलहरीतकी सर्वे पिच्छावटीकार्या मधुरेणगन्धनाशनं कटुतिक्तकषाये ... दनकालेनलिस
शः कुर्यात् हन्तितोचितदोषैर्वा कुष्टहर्षणकं निःप्रत्यस्थितिद्रार्थकमारवालान्तवाञ्छतानापरि
लेवमेन स्त्रीभिस्तयोर्यौवनपोष्टदेनाविनाशमायान्ति मधुवेनगद्रः पिकामपरं वनसारवेन

का· र· १८

मुकुर्मकुसेन विलिप्य वक्त्रं नश्यंति गंडपिडिकाश्च दुरक्ताः मासार्द्धमात्रेण विलासिनीनां यः कंटकैः शा
ल्मलिपादपस्य क्षीरेण पिष्ट्वा त्रिदिनं प्रलिप्य गंडप्रदुष्टाः पिडिकास्सहेण प्रयांति नाशं पुरुषस्य यान्ति
वचासावरदारुलुंगगोपिष्ट्वालिपेत्तेन मुखं वनितानां मालोध्रवायोवनमानराणां मुखं पतिंतिन्नूनं पिडिकाः
क्रमेण सिद्धार्थबीजं द्विनयंति तिलं च क्षीरेण पिष्ट्वा परिलिप्य वक्त्रं समाहमात्रेण मुखस्य नीलीतिह
तिकलाभितिरेतिदेवः निशाद्वयं गैरिकचोणिपार्ष्टिरंभांबु माहेंद्रचवोस्मालि निहंति नीलीं
पयाञ्चियोगाच्छेदेपानस्येवदनेभवेच्च मरिचं शैचनापत्रकं संपेष्य क्षीरैण्यालिपेत् नाश्यपपिडिकाः
सर्वान शपंति मुखसंभवाः धूमोपश्रुजेनत्वग्वा मंजिष्ठा वा समालिका प्रालिप्य सप्तमात्रेण भवे-
त्स्योपमं मुखं मातुलुंगजयसपिः छिन्नलोगीशाकतोरसः मुखकांतिकरोलेपः पिडिकार्तिल
कालजित् रक्तचंदनमंजिष्ठाकुष्ठलोध्रप्रियंगवः वटांकुरमसूराश्च व्यंगघ्ना मुखकांतिदाः
मंजिष्ठामधुकं लाक्षामातुलुंगंसमाष्टिकं कर्षप्रमाणैरेतैस्तु तैलस्य कुडवं पचेत् आजापयस्त
द्विगुणं दत्त्वा तैलं चाग्निना पचेत् नीलिकापिडिव्यंगाम्पंगात्तम् नाशयेत् मुखवृसत्तेपिहि
तंमीलककर्कशाजिनम् सप्तरात्रप्रयोगेण भवेत्कांचनसन्निभ प्रव्राहिकृत्तजाताम्लमधुकर्षदयं १८

18

मनःशिलातथालोध्रंहरिद्रासर्षपास्तथाः वारिपिष्टैःकृतोलेपोवदनेश्यामिकांहरेत् म
रिचीजंयसंयुक्तंरजनीरक्तचंदनं कृतेनलेपतिहंस्याद्व्यङ्गश्यामिकावुदनाशिता उभेहरिद्रेमंजिष्ठा
हृतदौदाश्वसर्षपाः पेष्यंगैरिकसंयुक्तमजाक्षीरेणपाचितं एतेनैवभवेद्वक्रम्दपादित्यसंभ
वं वचालोध्रसुपर्णीरंचसर्पिःसक्षौद्रंसपयः पीतानिवर्द्धमानानिरजनीसरूपेहयेत् लेपोऽयम्
द्वपादाभ्यांपद्मवक्रकृतेभवेत् मयूरास्यपुनासाहंपिष्टातैस्त्वचायेन्मदाव समराश्वपोगनष्टउरी
कसमप्रभं इतिसवर्णजननंव्यङ्गपरंजनं सुगन्धिपुष्पावरण्यपत्राणांनाशोभवेत्कुक्कुणीतहा
हाणां नस्माद्रोमन्दंजराजसैवीकुर्य्यात्प्लैवाजनभवलाना इनीयानिनेतैलंकाननपा
षाणांहृतिकं काकतंडीफलंकृत्वाहरिणीपित्ताश्यप्यतनः दिनोत्थितंलिप्यमासाहेरसिते
येत् नश्येदिनत्रयंतेनकेपारंजनकंभवेत् वर्षाहृतिश्छेनेकुसंभगांजनसत्रिंभ तरफलालो
हचूर्णीवनीलीभृंगीसमूलकं एतच्चूर्णमजामूत्रेदिनमेकंविभावयेत् तेनैवमर्दयेच्छर्षरंज
नेध्रमरोपमं गुंजाबीजसचूर्णेनकृष्टेलादेवदारुकं कल्पाशभावयेच्चूर्णंदिनेकंभंगराजद्रवैः हृ
र्णांत्ववद्धितेनलेपाचयेन्नखैर्वाजिनातेनाभ्यांस्यंचनाः केशारंजनंभ्रमरोपमं हस्तिदंतमसदरुप

का र॰ १९

ससमांसेन बकोपमं अजाक्षीरेण तत्पिष्टा लेपनात्केशरंजनं त्रिफलालोहचूर्णं तु मित्वभृंगरसस्तथा
कसाहसिकपासार्द्धं भांडे मासं निधापयेत् लेपाद्रंजयते केशान् चचत्वमांसस्थिरो भवेत् लोहचूर्णं यथा
पुष्पं पिष्ट्वा पाचीसमं फलं त्रिदिनं लेपयेत् कृष्णीर्षं हि मासकेशरंजनं तैलकुसमति
लाढं वे मर्द्दयेत् सहरेकेन तैलां सनीलिकारसं नलेपं त्रिदिनेकुर्यात्केशरंजनकं भवेत् चूर्णानपि
यवक्षारं सिद्धार्थं चाबलाल वाः पुष्पं दितमर्द्धं तल्लेपात्केशरंजनं काकमाचीयवीजानि स
मं कुलतिलंतण्डुला सन्तैलं ग्राहयेद् पचेत्तन भस्मास्केशरंजनं षयासहः
अग्निमर्दनापाच्यन सकेशरंजनं यवापुष्पंरसं दोइं कर्षकेन धूपमाचरेत् त्रिरुपभांडगतं भू
मोस्थितं मासात्तस्मुद्धरेत् सस्मात् लेपयेत् दल्याश्च दलैः शिरः निशीथे त्वीरभोजी स्यात्क्षा
लयेत्त्रिफलाजलैः नित्यमेवं प्रकर्तव्यं समाहं रंजनं भवेत् यावज्जीवनसंदेहः कचास्यधमरोपमाः
महाकालस्य वीजानि वाकुचीवीजसंयुतं चूर्णानुष्णे भावयेत् दिने यवाडषाद्दवै
वततत्याम कैः तैलं ग्राह्य तत्तल्लेपेद्वैरेरजमैः शिरः वेष्टयेत्क्षीरभोजी स्यात्प्रातातपादिव
र्जितः एवं समदिनं लेपं तं डलान्यारयेत्क्वाथं कुसवर्णप्रजायंते मदा भवति प्रत्ययं स्नातव्यं का १९

जिकैनैचर्वं रंजनं जीवत्यावधि जायते नात्र संदेहो भ्रमरीकुलसन्निभं निक्षिप्ते न्माहिषशृंगे कृसजीरं
समुद्दिने महोरथ कर्दमे लिप्ता षण्मासान्समुद्धरेत् तज्जेन नायते कृष्णंकर्षं कपिरातिनिक्षिपेत् केशा
देत्यप्रजायंते भ्रमरीकुलसंनिभाः कपालीरंजनं ख्यातं यावज्जीवं न संशयः सनीलिकासंधवापि
प्पलीसिंहितां जम्बुकेस्य पलितघ्नं केशं क्रमेण घोषापयममा भ्रु कृष्णं सिरोरुहम् चक्रनामपुंति
कलाक्षिंत हतंतरोः प्रसूतं पिंजरकं पांडुरं नीलिकेवा प्रस्थप्रमाणं च तिलस्य तैलं पचेद्दमौ मि
लितं चापि देयाः नास्ति नूनमध्ये यदि हस्तपत्सु गत्रिशोभं वैसीव कंकह्रलपक्वा पाकस्ते देवास्यक
रैर्विधेयः ख्यातं प्रपि व्यं तिल नीलतैलं पतेतालिं पलितं नराणां पात्राव्रतान्तपक्कलं त्रिरात्रं प्रा
ग्रे तैस्तु पलितसमानपुंस्कं चिरं भवेद्धष्टिरनिषु योगः तालावरीकुसातिलेन युक्ता गोरोचनाकाक
युक्ताभिधाच भ्रमीभिरालिप्य तुनः सकेशात्कुरोति भृङ्गालपिकलवर्णम् नदं तिकाक्ष
कल्कसिद्धेन तिलेन तैलेन मिदं नराणां अकालजातं पलितं स पेसं केशात्स कालघ्न मलं निहंति
लीकेशरंजनं कलोकरणं भृण्वतो तंविकरणम् स्वच्छेसजीमूतनवैः सहाने स्वर्णान्तसी पत्र
कसेचनेस्त लोहकोति किलमर्दं जानामानावान रोंदि दतिसर्वदेव स्वर्णादृदाशीरामिषीप्सुतानां

का० र० र

पथ्यान्वितानां च विलेपनेन स्नात्वा नरः सौरभसर्वदेहः मासं चैकेन माप्नोति शिरोरुहाणां पथ्या रसाला
मलकामलाकासाहं बुजीमूत्रदलानयानां मासैर्युतानां परिलेपनेन स्नात्वा नरः सौरभकांतिहृष्टे
इति केशरंजने स्नानीयगंधद्रव्यं अथ केशयूकादिनिवारणं विडंगगंधोपलकल्कयोगात् मूत्रसिद्धं क
टुतैलमेतत् अभ्यंगयोगेन शिरोरुहाणां यूकादि लिक्षाप्रचयं निहंति गोमूत्रेण वचामूलं लेपो यूका
दिवारणं पारदं मर्दयेत् लिक्षकलधत्तूरबीजैर्द्रवैः नागवल्लीदलैर्वाथ वस्त्रखंडं प्रलेपयेत् तद्वस्त्र
वेष्टये मौलौ धार्यं यामत्रयं तथा यूकाः पतंति निःशेषं मस्तकात् ज्ञात्र संशयः हरिद्रा निशा नवनी
तेन लेपात् मौलिः प्रकंडुनत् नीलोत्पलं तिलं पुष्पं सर्षपा नागकेशरं धात्रीफलसमं पिष्ट्वा
लेपो यूकानिवारणं लाक्षाभल्लातकं रक्ता कुष्ठं गुग्गुलसर्षपाः विडंगेन समं सोपि लेपो यू
कानिवारणं विल्वमूलं सगोमूत्रं लेपो यूकादिनाशकः इति यूकानि० अथ केशवर्द्धनम्
गुंजाफलैः साईघृतैः प्रलिप्यशिरः प्रदेशो सकलेंद्रलुप्तं अनेन योगेन सदैव केशा रोहंति
कृष्णाः कुटिला विशालाः मातंगदंतस्य मसीविधाय श्वोतोजनं तत्स्तनतया सुपिष्टं लिंपेद २
नेनैव महेंद्रलुप्तं केशाः प्ररोहंत्यपि हस्तमध्ये कंकुमं सविडं सार्द्धं पिष्ट्वा तैलेन लेपयेत्

20

इंद्रलुप्तं निहंत्याशु विवाते वीरजद्रवैः। सदग्धं हस्तिदंतं तु छागीक्षीरेण संयुतं। पिष्ट्वा लेपात्प्रजायंते के
शाः करतलेष्वपि। जातीपुष्पदलं मूलं कुसागोमूत्रपेषितं। लेपात्सप्तरात्रेण टफ्फ केशाकरं परं। भृंगा
टत्रिफलाभृंगी नीलोत्पलमयोरजः। कृत्वा चूर्णं समं कृत्वा पचेत्तैले चतुर्गुणे। तल्लेपेन टफ्फाः केशाः
कुटिलाः शारलाऽपि। कीटभक्षितकेशानां तस्थाने रुक्षोणि न वर्षयेत्। यावत्तावत्प्ररूढानि तावल्लेपमिदं कु
रु भल्लातैलं कुसातिलं कुटकारीफलसमं। पिष्ट्वा तु जलतोयेन लेपोयं तद्विनाशयेत्। एवाडुष्ठ
घृते हत्यात्कुसारोणमूत्रलेपित तिलप्रसूतं सह गोक्षुरेण भल्लसारवेंगव्याहृतेन पिष्ट्वा समाहमात्रेण।
शिरःप्रलेपाद्भवंति केशाः प्रचुराश्च दीर्घाः। शाल्मलीतालमूल्योश्च मूलं पश्यसमभृवं अजाक्षये
न संपिष्ट्वा लेपयेन्मुंडितं शिरः। त्रिदिनं भक्षयेन्नत्र केशवर्द्धनमुत्तमं। इति केशवर्द्धनं। अथ केशशु
क्लीकरणं। वज्रीक्षीरेण समांशं भावयेद्यदभयाफलं। तच्चूर्णं सह तैलेन तल्लेपाच्छुक्लो न संशयः।
गैरिकामलकच्चूर्णं वज्रीक्षीरेण सम्मधा। भावयेत्तल्लेपेन शुक्ला भवंति मूर्द्धजाः। इति श्रीनाथ
कामः केशवर्जनो नाम पंचमोपदेशः ५ अथ वाजीकरणम्। बलेन नारी परितोषमेति न
हीनवीर्यस्य कुतोऽपि सौख्यं। अथो बलार्थं रतलंपटस्य वाजीविधानं प्रथमं विदध्यात्। अश्वि

का॰ र॰ २१

न्यग्रोधवटवंदाकक्षीरैः पीत्वा महावलः ॥ पुष्योद्धृतं पिवेन्मूलं श्वेतार्कस्य प्रयत्नतः ॥ सप्तवारं तु गोक्षीरैर्वृ
द्धोपि तरुणायते ॥ एवं भाद्रपदासूते विल्वमूलं पिवेद्बुधः ॥ कर्षमात्रं जलैः पिष्ट्वा भवत्येव महावलः ॥ चूर्णं वि
दार्याः स्वरसेन तस्या विभावितं भास्कररश्मिजालैः ॥ मधाज्यसंमिश्रितमेव लीढ्वा दश स्त्रियो गच्छति नि
र्विकल्पः ॥ एवोपि चामलकस्य चूर्णं स्वरसेन तस्यैव सिताज्यमिश्रं सक्षौद्रमालिह्य निशां स्त्रवियोन्न
ने स हृष्टस्तरुणत्वमेति ॥ कर्षप्रमाणं मधुकस्य चूर्णं क्षौद्राज्यसंमिश्रितमेव लीढ्वा क्षीरानुपानं रम
तेन तावत्तरुणीमदस्यमेनतु ॥ शीतपिकतरुवीजतंडुलाः षष्टिकानां सहृतमधुसमेतं प्रत्यहं यो
वलेहि जठरकुहरमध्ये पाति पाकेन पावदमयति कृशादेहोप्यंगनानां समूहं ॥ हठशाल्मलिमू
लस्य रसं शर्करया पिवेत् ॥ अस्य प्रयोगात्स महाजायते रेतसो वुधीः ॥ लघुशाल्मलिमूलेन तालमू
लीस्य चूर्णितां ॥ सर्पिषा पयसा पीता वरतो वटकवद्भवेत् ॥ हृतेन माषप्रस्तानि भूयो विभावयित्वा रविशो
षितानि क्षीरेण संसाध्य च भक्षयित्वा संयाति नारीशतमग्रवेगः ॥ यो वर्त्तिकालावककपिंजलानां मांसं
तथा वेस्य विहंगमस्य हव्येन सिद्धं सहसा जवेन महावलः स्यात्कुपत्जमानः ॥ विदारीकंदकल्कं तु २१
हृतेन पयसा नरः उडुंवरसमं खादेद्वृद्धोपि तरुणायते ॥ पिप्पलीलवणोपेतौ वस्ताण्डौ क्षीरसर्पिषा

४६

साधितो भक्षयेद्यस्तु सर्वाङ्गेष्वप्रमदाशतं। वस्तांडसिद्धे पयसि भावितानि सकृत्तिलान्। यः खादेत्स नरो
गच्छेत् स्त्रीणां शतमपूर्ववत्। गोक्षुरकः क्षुरकः शतमूली वानरी नागबलातिबलानां चूर्णमिदं
पयसा निशि पेयं यस्य गृहे प्रमदाशतमस्ति। प्रभूतफलमूलं वस्त्रंगान्धितेप्रपानुरः पीत्वा ससर्करा
लोहं कुलिंगः वल्यध्यते। घृतं शतावरीगर्भं पचेत् क्षीरे चतुर्गुणे। शर्करापिप्पलीक्षौद्रयुक्तेन हृष्यमु
च्यते। शतावरीरजः प्रस्थं प्रस्थं गोक्षुरकस्य च। वाराह्या विंशतिफलं गुडूच्याः पंचविंशतिः भल्ला
तकानां द्वात्रिंशच्चित्रकानां दशैव तु। तिलानां तिस्रशुद्धानां च प्रस्थं दद्यात् सुचूर्णितं। त्रिफलायाः प
लान्यष्टौ शर्करायाश्च विंशतिः माक्षिकं शर्करार्द्धेन मास्तिकार्द्धेन वेहृतं। शतावरीसमं देयं विदारी
कंदजं रजः। एतदेकीकृतं चूर्णं स्निग्धे भांडे निधापयेत्। पलार्द्धमुपभुंजीत न यथेष्टं चास्य भोजनं
मासैकमुपयोगेन जरां हंति रुजामपि। वलीपलितनिर्वालित्यरोगहं पांडुपीनसान्। हंत्यष्टादश कु
ष्ठानि तथाष्टावुदराणि च। भगंदरं मूत्रकृच्छ्रं गृध्रसीं सहलीमकं। चतुर्थं चैव महाव्याधिं पंच कासान्
सुदारुणान्। अशीतिं वातजान् रोगांश्चत्वारिंशच्च पैत्तिकान्। विंशतिं श्लेष्मरोगांश्च संसृष्टान् सन्नि
पातकान्। सर्वान्नाशयते दात्युन्मादं वृक्षमिंद्राशनिर्यथा। सकोचनाभा मृगराजविक्रमस्तुरंगमं

का०
र०
२२

चाप्यनुपातिवेगः स्त्रीणां शतं गच्छति सातिरेकं प्रहृष्टपुष्टश्च यथा तुरंगमः पुत्रान्स जनयेद्धीमा
न्नरसिंहनिभांस्तथा नारसिंहमिदं चूर्णं सर्वरोगहरं नृणां इति नरसिंहचूर्णम् त्रैलोक्यविजया
पत्रं सवीजं घृतभर्जितं त्रिकटु त्रिफला कुष्ठशृंगी सैंधवधान्यकं सटीतालीसपत्रं च कट्फलं ना
गकेशरं अजमोदा यवानी च यष्टीमधुकमेव च मेथी जीरकयुग्मं च शृंगी वा सम भागतः या
वन्त्येतानि चूर्णानि तावत्येव तु दोषघ्नं समं शिलातले पिष्ट्वा चूर्णयेदतिविक्रमो तावदेव सिता देया यावदा
याति बंधनं घृतेन मधुना मिश्रं मोदकं परिकल्पयेत् घृतभर्जिततिलचूर्णं मोदकोपरि विन्यसेत्
त्रिसुगंधसमायुक्तं कर्पूरेणाधिवासितं स्थापयेद् घृतभांडे च श्रीमन्मदनमोदकं भक्षयेत्प्रातरुत्था
य वातश्लेष्मगदापहं प्रबुद्धमग्निं कुरुते मंदमग्निं च दीपयेत् कुष्ठानामपि कुल्लाणां स्त्रीहृतं रोत्या
कारकं कासश्वासमर्द्दश्वासत्वङ्मामवातादिनाशनं सर्वरोगहरं ह्येतत् संग्रहणीहरणं परं प
नस्यसततताभ्यासात् हृद्रोगपित्तहरणाय ते ब्राह्मणः पुनर्वा कृतवान्वासुदेवो जगत्पतिः प्रकाः का
मस्य वृद्ध्यर्थं नारदेः प्रतिपादितः येन लब्धं क नस्त्रीणां रमे सपद्मनंदनः इति श्रीमन्मदनमोद २२
कः मतस्तताम्रकचूर्णं वाजिगंधा वचारसैः समाली कंदलीकंद दैवस्त्रमर्दयेद्दिन हयालत्र

पुटेपचात्मर्द्दयेत्सर्वंजद्रवैः पुटंदेयंपुनर्मर्द्यएवंसप्तपुटेपचेत् शाल्मलीपानतिर्यासैःशुद्धमांसंत
भक्षयेत् गोक्षुरंचमर्कटीबीजैःपलार्द्धंपाययेदनु रसःकामकलाख्योयंरमतेस्त्रीसहस्रकैः सर्वगाव
द्रेनकुर्यात्तत्रसेस्नाल्मलीरसे इतिकामकलारसः शुद्धसूतंसमंगंधंअहंकल्हारजैर्द्रवैः मर्दि
तंवालुकापेत्रेयामसंपुटेगंपचेत् रक्तागस्त्यद्रवैर्भाव्यंदिनमेकंसितापुतं पथ्यंभक्षयेच्चाद
कामयेत्कामिनीशतं पलद्वयंदत्वापारदंगंधकंतथा सूतहेमसत्वकर्षंकपलेकंसूततानाम्र
कं सूततारचतुर्निष्कमर्द्यपंचामृतेर्द्दिनं गृध्रागजपुटेपच्यादिनैकंतस्समुद्धरेत् पिप्पलीपंचामृतैः
कुर्याद्वटिकावादिरताकृतैः शुक्रस्तंभकरीगोहेरमेशमासाशानन्तंप शाल्मलीमूलचूर्णेनसंगता
तस्यमूलकम पलेकंसितयाचानभक्षयेत्कामयेच्छतं शुक्रस्तंभकरीरसः सूतपादेनाम्रचूर्णं
खल्वेपिष्टंप्रकारयेत् तिःपिप्पकदलीकंदेकंदलेपंचगोमयैः शुद्धंगजपुटेपचात्तथाकंदे
पुनःपचेत् पत्रंसमसटैःपच्याकंदेकंदेपुटेपक्व दत्वातद्रसहतंचूर्णंवस्त्रवृक्षानुपावयेत् दा
लायंत्रेणसंपुटकंक्वागीरसेणयोजयेत् गुडूच्यापश्चानावर्ण्यायानवागोरुद्रेस्तथा गजपिप्प
लिकायोग्याकदल्याकोकिलाक्षकैः सितयापाचयेदेवंहिदिनंलघुनाग्निना उद्धृत्यचूर्णयेत्

का॰
तं॰
२१

म्रतां भवेत्कं जातवत्पश्यं सिताघृतं समदा सेव्यं मदनकामेश्वरो रसः कामिनीनां शतस्यैकं द्रावयेत्त्रि
मिषान्तरे गोक्षुरीवानरीबीजगुडूचीगजपिप्पली कोकिलाक्षस्य बीजानि फलं तस्याशतावरी कर्कस
बीजमज्जा च सर्वं तत्संविचूर्णयेत् चूर्णतुल्यां सितां दद्यात् मधुना पिंडितं लिहेत् पलार्द्धमनुपानं सा
त्विकं विदध्याद्गवां पयः इति मदनकामेश्वरो रसः मृतसूतं समं गंधं कृत्वा खल्वे दृढं द्रवैः कासमर्दस्य
नर्मदे च पृथक् दद्याद्द्रवैर्विनिःक्षिपेत् तद्वैर्द्देयेद्याक्षस्यैवं गंधं च मर्द्दनं पृथुदाद्वैर्दिनेकं तत्काचकूप्यां
निक्षिप्य च दिनेकं वालुकायंत्रे पक्त्वा उद्धृत्य मर्दयेत् पंचगुंजासिताज्यं हि पलैकं यमदनोदयः कोकि
लाक्षस्य बीजं च सम्यालीप्य कैरसमं गवां क्षीरेणानेन पलार्द्धमनुपानतः इति मदनोदयो रसः
वानरी कोकिलाक्षस्य बीजं माषतिलं समं मूलं गोक्षुरवासा मांसं च तत्सुचूर्णितं चूर्णयेत् चूर्णा
त्तल्यं स्तं च पंसर्वं तत्सितां भवेत् पलं क्षीरेण पीत्वा तु कामसेवां करिष्यति इयं करकटमाषं
च मत्तपिप्पलीद्वयं तया कामरसनावलोका बलवीर्याय वर्द्धते ... लसा चूर्णितं भा
वयेत्कटफलद्रवैः एकविंशतिवारं तु शोषयेच्च पुनः पुनः चूर्णपादं स्तं तैलाद्रूपं मधाज्यश
र्करान्वितं पलैकं भक्षयेन्नित्यं सितानक्षीरैः पिबेदनु कामयेत् स्त्रीशतं नित्यं धात्रीलोहं मथावतः २१

इति धात्रीलेहः ॥ वानरीवीजचूर्णं तु जलपाजं मासह चूर्णितं नालिकेरोदकैर्भावं पामांते पेषयेत्स
मं पिष्टस्यार्द्धभागांशेन स्वतमा त्रैलि सा जपेत् तत्तु हैमवे टिकाकार्या मथ्याज्या भांत भक्षयेत्
षीत्वा क्षीरं सितान्वितं स्म रामा ऽभेत्तु ते सकेतुहत तामस्तनमन मान्त्रं लिदत्वं द्राक्षामभिभवं
वीजं मधुना सहपेषयेत् तेन तानि संपलपेत्र वर्त्मं षोटिकां चानि आनरीचोल्लं सग्रालय पत्राद्वाग्
टिका मूले तेन तलिंग श्लेष्म रमेत्र स्वामा शतं तत्र पे समस्त मारितन मभ्रकं कटफलं तस्याष्टांशधाम्र
ता मध्यो मोचरसं विदारि मुषली ॥ ...... तथा रंभा कंदाणतावरी जवु वातमाषा तिला धान्य
कं वृष्टीनागवलाकचूरमदनं जातीफलं सैंधवं भार्गीकर्कटशृंगिकात्रिकटुकं जीरद्वयं चि
त्रकं चातजातपुनर्नवा मजकणाः शालिशालिशावासकं जीवककर्कटशाल्मलीत्रिफलकं चूर्णं स
मकारयेत् चूर्णमावि जयासिताद्विगुणितामधाज्यदोः पिंडिते कर्षाद्धं वटिकां विलेह्य मधु
वा सेव्यं सदा सर्वदा पेयं क्षीर सितान्वितं कथने लेभो ऽध्यं कामिनी रामावशकरं पर वलस्व
देशेऽत्सागतनाडावकं सौख्यपुष्टिकरं त्वयेद्यपकारं हेन्याश्वसर्वामयं काशश्वासमहातिसारश
मनं शुद्धाग्निसंदीपनं अर्शांसि ग्रहणीप्रमेहहतिच यं त्रेष्मानिरक्षणपतुत्र ध्वनेसर्वग्रणंहठात

का॰ र॰ २४

स्थिरं दृष्टाध्यानावसाने फलं । अभ्यासेन निहंति स्म पलितं कामेश्वरो वत्सरात् सर्वेषां हितकारको
ऽभिगदितः श्रीनित्यनाथेन सः ॥ वृद्धानां मदनोदयोदयकरः प्रोक्तो गन्नासेऽगमे ॥ लिहेयं मम नष्टपुष्टस्य
करोगात्मनस्तदा स्वच्छता ॥ इति महाकामेश्वरो रसः ॥ यत्किंचिन्मधुरं स्निग्धं जीवनं बृंहणं गुरु हर्षणं
मनसश्चैव तत्सर्वं वृष्यमुच्यते ॥ नरो वीर्यकरान्योगान् सम्यक्कृत्वा तु निरामयः ॥ आत्मसात्तिथं कुर्वी
त वर्षाद्धं च षोडशात् ॥ न तु वै षोडशाद्वर्षात् सप्तत्याः परतो न च ॥ आयुःकामो नरः स्त्रीभिः संयोगं
कर्तुमर्हति ॥ कल्पस्थो दृढवयसो वाजीकरणसेवितः ॥ सर्वेष्वृतुषु रहाव्यवायान्न वारि
तः ॥ आयुःसंततो मेदः नवा वपुः इष्टं च बलाद्विता स्थिरोपचितमांसाश्च भवंति स्त्रीषु संयताः ॥ स्त्रिभिः
स्त्रीभिः श्रवसौ भिषेवेत प्रमदां नरः ॥ सर्वेष्वृतुषु ग्रीष्मे च पक्षात्पक्षाद्व्रजेन्नरः ॥ योषितां सेव्य
वृष्यान्नरस्तमण्वपयः शीतलं वा सुपीता गच्छेत्रारीं स्वरूपां स्मरशरतरसा काष्ठकः कामली
लः ॥ पानेऽत्युष्टशुष्कात्र्यभयानत्वं तः सुगमे नित्यनित्ये कांतोसंगात्स्तहृदं पिनरोधान्तवेषम्य म
ति स्तानि: कंपो हृदो बल्यपातरिद्वियबलक्षयः ॥ दृष्टक्षुद्रपदेष्वाव्यारोगाच्चातीवमैथुनात् ॥ अका
लमरणं चैवं भजतः स्त्रियमन्यथा ॥ शोषकासज्वरश्वासकार्श्यपाण्डुत्वातिपीडनाः ॥ अतिव्यवाया २४

ज्ञायंते रोगा ह्याते नुकार्द्यः प्रसेवनान्मोहमयो ग्रथिरगेष्ठुमार्दवं तास्तेनलीत्यादंशुचितो ह्ये
काध्यंत्वमेष्ठुने रंजपाद्युतपाष्टकंव्याधिभिः कर्मकुर्वाणान् त्वंपगच्छनधनान्स्त्रीणा
वैवातिसेवनात् ह्यपाद्दयोर्दविरसंस्काकोकविदोषदर्शनात् नारीणामवसत्त्वनाटभिधाता
दसेवनात् हपयोर्वनवस्योपितत्वरणांधाविभूषितानां वर्ष्याणिदिनत्रयावसानास्त्रीवस्पतनाम
ता स्त्रीपुत्वयंमस्त्रीवत्याद्वहानाचविंतसनो दीर्णानामन्पस्त्रकाणांस्त्रीपुद्गीणास्त्रुयेनराः
विलासिनामर्थवतां हृपयोर्वनमालिनां वद्धिपितामनोन्हणांयो गवाजीकराहिताः इतिश्री
नाथविरचिते कामरत्ने वाजीकरणं नाम षष्ठोपदेशः ६ अथगर्भाधिकरणं श्रीगणनायानुव
सूतिकाणामृथ्ववरां गंभस्यावोषसूना तस्मात्रं भेषजं तत्सकार्यं नारीणां ऋतुसमयसमादि
सा तिधाहयपंचकमकेणावचानिः पिछ्ले वद्धभतल्लभाव्रं प्रतेमलिमंमदत्तामयपुंशयातिसं
कोचवमलंपुवत्राः सपातकीपुष्पकलविकेन जेहृतवासादवसंपुतेन लिम्पावरांगंमधुके
नतन्लं हृष्टापिकत्वेवमवेत्पुंशीः पिकाप्तवीजेनमलोजगृहे विलिप्यपाषालिपमेचरंमी
हृद्देनमापंफलभमेनतंदंगटफेनेरेपहृत्केन योगः सनालपद्मपपपसाहपिक्कारटफासमंमागी

का० र०
२५

वटिकाविधेया यस्यावशंगोविहितात्वणेनकत्येवमेन्याहममूलदेवः इक्ष्वाकुबीजंसहमावरेण
पिष्ठावशंगपरिलिप्यतेन नवक्षुस्तनातिहृष्ठेननारीकन्याभवेत्स्वपमनोनचितत् इंदीवरव्याधि
वचोषणानीतन्तरंगमारामनयामिनीनां लेपेनमार्ग्यास्मरसंस्मरंध्रुसंकोचपत्न्याश्रुहृष्ठेनयोगः
यायकृगोयस्वपसेवपिष्ठाविलिप्यतेस्त्रीस्ववशंगदेशं आहत्यनस्याःकठिनंचगाढंभवे
नचकंप्तिविचार्य्यामदनकपनसारेचोदूबलेवैरोश शिथिलानमस्याःछरितंभ्रूपपवाम
वतिकठिनवचैः कर्कशांकामिनीनामिन्दीलिपाहृत्यधिरतिदेवोनरेडः ससञ्जयंलिप
योर्तिगाढीकरणंकृत्तम इतिगाढीकरणं अथद्रावणम् पयप्यसुगणाधिकानिगदि
तः कामेशनानांसदानायातिद्रवंतानयाविकृविधिव्याधामितासंगमे तस्मादेषजसप्र
योगविधिनासद्योपनोद्रावणं किंचित्सलवयामिनीरजटशाप्रतापनेकालिंना सिंहू
रचिंचापलमाक्षिकातिलत्यालिप्यमामदनातपत्रे तिलिप्यतेसाद्रवमसंगात्यागोचरेतस्नुतिमा
तनेति व्याघ्रजः सोदमसमान्वितंवालिमयदिस्यात्स्मरयन्त्रगेहे द्रुतामवेत्साहठमेवनारीहष्टः २५
सदायंकिलयोगराजः अपक्वचिंचाफलव्याघ्रमूलीगुडनध्यामाक्षिकतुल्यभागं अमीभिरा

लिप्पुष्ठमात्राखलिंगंवीजंकरोत्याश्रुतितंतद्विनीतं मर्टकणांदोदमहेशवीजैः कर्दरखल्येहपालि
घ्यलिंग घ्रोतेनरोधः सदिलासितीनांवेनः प्रयातंकुरुतेः गनानाम् गोष्टवांत्तामपामार्गरसेनलि
गलेपनात् तत्क्षणाद्रवतेनारीपद्मपत्रेपयापयः पिप्पलीवंदनेचैवबृहतीपक्कतिंतिडी ह
तैलिंगघृलेपेतद्रवेन्नारीनसंशयः श्रगालस्यपवद्रवसंपुवेतमध्वाज्यसंलिप्तैर्नटंकणेन लिंगबाध
जंपोरमतेगनानांसप्तकमाकर्षितिपीनेमेव तूर्णंधत्तूरकपिप्पलीनांवत्सोषणादेरविमिश्रि
तानां लेपेनलिंगस्यकरोतिरेतक्षतिंद्विपत्नप्रमदाजनस्य तत्रगशालिलमध्येभावितंदेवेत्रमा
मासंमरिचमधुतल्यपिप्पलीपेषयित्वापविमसितिविलिप्यस्वापलिंगंनरोपः सप्तवत्सिवनिता
नांकामकल्लोलमालः विवापुष्पसकर्दंरेमधरीपुष्पसचेषिते लिंगलेपवरांगनाद्रवंतिरातिसंग
मे बृहतीफलमूलानिपिप्पलीमरिचानिच मधुरेचनयामांदलिंगलेपेद्रवंतिताः दोहद्र
पकलेपेनशिलापुकेनतत्फलं उपहारपयोरक्तत्तलीपादंतारिलतः तत्क्कुकसूणांतस्या
पंपुष्पेरकाश्वमारकैः नस्युष्पधारयेद्रस्वैतजंत्यागुष्टयोगतः यावन्नसस्खावेस्त्रीणांदृष्टमात्रे
द्रवंतिताः जंबीरीफलमध्येतस्तंतवृश्चिककंटकम् त्रिघ्नावधात्रिपेदयाप्राणमात्रेद्रवत्पले

का॰ र॰ २८

ग्राह्यरेवाममंजेयात्तु हिरिभस्मन्तु दक्षिणं तन्मध्ये निक्षिपेद्रूप्यं पत्रमोकारलेपितं रक्ताश्वमारपुष्पेण
मर्दनं तस्य तिरो धयेत् कार्णोपरि स्थितं तन्मुद्दत्यास्त्रीद्रवति ध्रुवं जलेन लांगलीकंदं पिष्ट्वा हस्ते
न लेपयेत् हस्तेन स्त्रीकरे स्पृष्टे द्रवत्येव च तन्त्रया सर्वेषामेव योगानां मंत्रराजेश्रिवोदितं
अष्टोत्तरशतं जप्त्वा तत्र योगस्य सिद्धये ॐ नमो भगवते रुद्राय उमामहेश्वराय द्रावय स्त्रीणां
मदं पातय पातय स्वाहा ठः ठः इति स्त्रीद्रावणम् अथ लिंगस्थूलीकरणम् सकुष्टमातंगा
वल्लीवालानां च वाजिगंधा गजपिप्पलीभि तरसमधु तु नवनीतगोमालेपेन लिंगं प्रपालनं वमे
ति दिने दिने पदाय वेत्सुधीः कर्पासपत्रतः तद्वत् स्थूलं भवेल्लिंगं सिद्धं तन्नात्र संशयः स
लोध्रकाशीसतरंग गंधामातंगधी परिपाचितेन तैलेन लिंगं वलयाति वृद्धं वरांगनालो
कमनोहरं ततः भल्लातकास्थि यव शूकसद्याज पत्रमेतदिभ ज्ञमसि मांसहसैंधवेन पतद्धि
वृद्धहस्तीफलतोयपिष्टसालेपनेन महिषविट्टमलीकृते गे स्थूलं महत्तरवरांग मतुल्य मा
श्रुशोफः करोत्यमिमतं नाहि संशयोऽस्ति सूतकं मरिचं कुष्ठं नागरं कटकारिका अश्वगंधाति
लतैलाढ्यैः सैंधवसैन्तसर्षपाः अपामार्गयवामाषा पिप्पली पेषयेज्जलैः लेपायकुरुते हि लिं २८

96

गस्य टंकणतायुक्तं मासमात्रं सदा लिंगवर्धनं देयं च दिवा निशि वाराहवसया लिंगं मधुना सह लेपयेत्
स्थूलं टंकणं च दीर्घं च मासाल्लिंगं प्रजायते अश्वगंधा वचा कुष्ठं बृहती च शतावरी तिलतैलेन सप
क्वं तल्लेपः स्थूललिंगकृत् टंकणं च महाराष्ट्री जलशूकरतैलकं मधुना सह लेपेन लिंगं स्यान्म
शलेपनं महिषीनवनीतेन च शालिचूर्णं मिश्रितं धान्यराशौ स्थितं भांडे मासात्तु समुद्धरेत्
तेन प्रलेपयेल्लिंगं मासैकाद्धनेन वृद्धं अश्वगंधा शालीसतिलाभ स्याल्लिंगवृद्धिकरी मता वसमेतो स्यक
मीश्च वकंटकारैः पूलेजैलं पिष्ट्वा लिंगं प्रलेपेन लिंगस्थौल्यकरं परं रोहितमत्स्यपित्तेन जलौ
कालामलकी सह घृतेन वर्धयेल्लिंगं वर्धनेन प्रलेपनं सैन्धवं कोष्ठ अश्वगंधा वराजनीगंज पिप्पली ति
नयुक्तं जले पिष्ट्वा मासैकं लेपयेत् सदा वृद्धं वर्धयेल्लिंगं योगिकर्णिका नातिव कोमर्कटी मूलमूज
लेख्याल मकेशः शयने लिंगगां पिष्ट्वा धनं लिंपनितस्य कामं भवेद्द्योदे उमितः ह्रमोन हपारि
पत्र नवनीतमध्ये वचा बला नागबला मधुयुक्ते लेपेन लिंगं सह सेवकृं सालो हो पमं स्यादिति टष्टमेन
तू कुलापराजितामूलं गात्रं खदिरकीलकैः कुलस्लवै वर्धितं विधायहधं लिंगं करोति च देवदालीर
सं धात्री तीरपानात्स्थिरो धजः स्त्रीवंसवधो गानां मंत्र राजं शिवोदितं अनेन मंत्रितं कृत्वा मासे

का॰ र॰ २९

कंलेपयेत्ततः ॐ नमो भगवते उमामहेश्वराय २२ प्रसः २२ कुरु स्वाहा ठः ठः द्रिखिकरणं विनामं
त्रेणापि कर्यं इति लिंगस्थूलीकरणं अथ स्तनवृंहणं मातंगाहस्त्यावाः ष्यवाजिगंधा वचाश्रुताः पर्ण
षिता तिसिद्धाः इत्यादिवर्तीन वनीतयोगात् कुर्वंति पीनं कुचकुंभयुग्मं तैलं वचादाडिमकल्कसि
द्धं सिद्धार्थजं लेपनयाति तोत्तं तैलेन वक्षोजयुगे प्रदेयं प्रयाति हृद्धि पतितोपि नार्याः प्रथमकु
सुमकाले तु यप योगेन पातं स नियमम अथवा स्पात्तं उलाभो युवत्याः कुचयुगलसपीनं काापिता
याति पातकल्पिमसह्रुरेव वचकुंदत्तेन योगः पालितं उलोदककर्षवाम वृद्धिणानासाम्पाद
यम् सेउी ह्रणं दशपलतोयेस्युत्तर्गुणः पचेत् अर्द्धशेषं हरेत्काथं क्वाथार्द्धं तिलतैलकम् तैल
शेषं पचेत्तेन नस्यपानं च कारयेत् पतितं यौवनं स्त्रीणां मासाद्उत्तिष्ठते ध्रुवम् पणामातिषा
वचालज्जालवणं क्वाथयेत्समम् तोयेचतर्गुणे पाच्यं पादशेषं समाहरेत् तिलतैलं क्वाथ
पादं तैलार्द्धं माहिषीष्वृतम् स्नेहशेषं पचेत्तैलेन षेपं तु मासमात्रतः बालीस्त्री वृद्धनारीणां यौवनं कुरुते
ऽतनम् एरंडतैलसकुलस्य तैलेन यामाविल्लसरसं गृहीत्वा समर्दयेद्धगृहस्तकेन तदास्तनस्या
त्पतितेन चैवम् इति स्तनवर्द्धनं स्तनोत्थापनं च अथ योनिसंस्कारः प्रत्नायेत्त्रिवककषायने योनिशा २९

ज्यक्रुस्तागुहगुग्गुलूनाम् धूपेन योनिं निधिधूपयित्वा नारी प्रमोदं विदधाति भर्तुः प्रक्षाल्य तिं वस्त्र
जलेन भूयस्तस्यैव कल्केन विलेपयेच्च त्यजेच्च ध्रुवं त्वाश्चिरकालभूतं गंधं वरांगस्य न संशयोत्र इति
योनिसंस्कारः अथ लोमशातनम् पलाशभस्मान्वितनालहरितालरंभोत्थमिश्रैरुपलिप्य भूयः कु
दर्पणगेहस्थलोचनायाः रोमाणि रोहंति कदापि नैव एकः प्रदेयो हरि
तालभागात् त्रिंशत्तरो भस्मन एव शंखात् तथैव भागाः कदलीजलाद्यैः संसिद्धपात्रे ध्रुसमाहमिश्य
कृत्वास्तरागात्र विलेपनेन च रोमाणि सर्वाणि विलासिनीनां पुनर्नवा हंति कदाचिदेव रंभाजले
सम्मर्दितं विभाव्य भस्मानि कल्कामिसरणाति पश्चात् तैलेन पक्वानि विलेपनेन रोमाणि निर्मूलय
ति ह्रलेन तालकं गंधहूर्णं तापिच्छापलाशतालकैः नेनतलिमाः कचाधर्मेस्थितेनाव्छिनति तत्त्वाणा
न् ह्रणाहत्वस्य पत्रोत्थद्रवैः पिष्टान्तगंधकं नेनालिमास्थिते धर्मे रोमविडंबनमत्तमं नराणां वि
डकेशानां कुंकुंदर्थाश्च तैलतः नतिर्याति पुनर्लेपात्रिसमाहे कृते सति कुसुंभतैलतोलि
प्तास्तवारेतत्याशुणं सद्योयानसममहिषीवत्सस्य मलमाहरेत् नलिप्तावेष्टपेदाशे केशानां वा
नारिपत्रतः पातस्तमोदकैः तालापनेत्याम्रलतानिहितः पिप्पलीनां च वह्रुस्तानां स्थूलतां ह

रेण छागाम्बुकं चूतचूर्णं पंचाहं लेपयेत्सुधीः पूर्ववत्स्विन्नकेशानां न प्ररोहो भवेत्क्वचित् शंखं ता
लेयवं गुंजां काञ्जिकैः पेषयेत्सुधीः लेपान्नश्यन्ति रोमाणि पक्वपत्रमिव द्रुमात् लेपनाद्धरितकेशांश्च
कटुतैलं मनःशिला इति रोमशातनम् इति श्रीनाथविरचिते कामरत्ने नानावशीकरणादिकथनं ना
म सप्तमोपदेशः ७ अथ स्त्रीवशीकरणं तत्रादौ स्तनं च नरोमत्रयतेय सत्कलं तत्र तत्र साध्विके निर्वन्या
ज्जायते स्त्रीवश्यहेतवे पुनः सावी अजामूत्रेण संभाव्य निम्बपिष्टहरिद्रचूर्णं ते स्त्रीतनपानप्रयोगेण बं
ढत्वं जायते नृणां तिलगोक्षुरयोश्चूर्णं छागदुग्धेन पाचितं पीतं तन्मधुना युक्तं पिबेत् षंडत्वशांत
ये जलौकादग्धचूर्णं तु नवनीतेन भावितं यावज्जीवं न संदेहः षंडत्वनाशयोगवरः पद्मपुष्पचूर्णं
न पुनः सम्पद्यते सर्वं यष्टिविषाणं पतितं विदग्ध्वा लिंपेत्ततो पुंस्त्वमतो भवान् एकान्तकोऽनकन्तकु
रुते स्त्रयस्त्रायष्टिनितं तामपद्मायपत्री अश्वत्थं तेलपरगो विषाणं पिष्ट्वा पुनस्तेन विलिप्य लि
गं प्रयाति स्थूलः प्रकृते तदंशं दग्धेन वैधस दायप्रयोगः निशाविहणं च नसारहूणं समी
कृतं रंभपयोविघृतं कृ स्तके निपीतं कुरुते नितिकामं नरस्य षंडत्वमपि प्रसिद्धः तिलसंदंडावि
टयस्य चूर्णं प्रसाधितं रंभपयोहि पाने सवांग वरसर्कराणां तच पीतं हरेते षंडकतामवश्यं २८

इतिबंडीकरणंतन्मोचनंच अथभगवद्बंधनम् तन्मोचनंच सर्वेषांस्थलांगुलीमूलंवामपाद
स्यपांसुकं एकचत्वारिपेटीमातृदयेनश्रुक्लिसप्तदे लेपयेद्गवंबधस्याके: प्रक्षाल्यमुच्यते
प्रमथ्यानवेलमादायवामपादस्यपांसुकं संध्यायभावंबध्येत्नेनपोटलीभगवंधनी ॐममुको
भगवद्भामिविस्फुरंरेषयोगाणितं मयाकृतंबंधनंनास्तिलोकास्त्रिकिंतस्यकः मयिपतिमंत्रोतु
येचान्येभगामर्दकाः सर्वेबोधिमुखंयान्तिवर्जयेत्कामुकेस्तथा ॐ ठिठिठिठिठिठिठिठिठिठिः
ठः ठः प्रयोगाहयस्मार्पमंत्रः वचेलाचंदनत्वारैः प्रक्षाल्यमर्दयेद्धं यंत्रमंत्रादिकंतेनपात्रिके
विच्छत्रुणाकृतं नतस्यैवभवेतेनसिद्धमंत्रः सउच्यते सप्ताभिमंत्रितंतोयंस्वच्छतापिवेत्ततः
नस्यशत्रुकृतेदोषः शत्रुर्वेस्त्रभविष्यति ॐवज्रमुखेविष्टवज्रकिंवाडीवज्रेविघोटयाछारवज्र
पाणीपीपोगडाकिनीआपिनीछलोरेसर्वांगमंत्रजपोप्रात्रुभघोडारविनीडाकिनीचारोज्ञा
तुवाणीकालिकासतनेब्रत्नाकीविछ्वासडाकिनीमिलिकरिवरेज्ञामारिजीतभानक
रैज्ञीवनेकरैगुवाकरेणापात्रेकरैपनेकरेहतनिकारिपूरिहासेकरेनपनकपदेकरेश्रापा
नहायेपरिहयिजिपतिसचोराकिलतीयानिनी श्रालि॰पात्ववरीकरेपतेविहानश्रहिल

का॰ र॰ २९

गेयोमोकरोसोवाङ्क्तितिक्तमस्तकेपरे ॐ नमो सिद्धिगुरु[illegible]पश्रीलिंगस्य वरः प्रवेशः स्यात्तत्रनात्य
स्पृहरमेवलापथ्राकाशदेशपतितं गृहीत्वायोपानकंदंतमलस्रपिष्ट्वालिप्त्वाध्वजेतेनरमेत्ततोयं
तस्याविनाशः पुरुषात्तेरणा निर्घातलोरस्यजलेनभूयः प्रक्षालनकामगृहस्य कुर्यात् पुनः समा
सादयतिहृष्टं नारीतंदंगावलमेवंरूपमरुतज्जरूपामपितेननारी प्रक्षालयेत्सप्तदिनानिवलात्तस्या
स्तनेदृत्वनस्यभूयात्सर्वानुरूपंनहिसंशयोस्ति इतिभगावंधनम् नतमोचनंच अपत्यनष्टपुष्पायागति
यः पुनः पुष्पकरणम् ज्योतिष्मतीकोमलपत्रनन्द्योश्वेष्टपवायाः कुसुमंचपिष्टम् गृहाम्बुनापीत
मिदंप्रवत्याः करोतिपुष्पस्मरमंदिरस्य दूर्वादलेतंडुलतल्लभागांतिलिप्पपिष्टुंपरिषाचितंच त
स्त्रयिन्तावतितापुनष्टंपुनर्ददातिएवंरूपं लांगलीकंदवचामूलंवाथ्यपामार्गजम् इन्द्रवारुणि
कामूलंयोतिसंपुनपुष्परोलतर् पारावतपुरीषंतमधुनासंपिवेत्ततः रजस्वलाभवेन्नारीमूल
देवनभाषितम् तिलमूलकपायंपनत्रत्नंदडायमूलकं पष्ठीत्रिकटुकंहरणीकाथयुक्तंचपाव
येत् पुष्परोधेनकगुल्मेनष्टपुष्पेचयोजयेत् इतिनष्टपुष्पाकिरणं अपत्यगर्भस्रावणं तत्राभि २९
नवगर्भस्रावणे कृतेजारेहदिपेयोतोतिलतैलाक्तसैंधवं तद्भवनेत्राणादेवसुकेपुष्पस्रवत्यपि

29

अथामभर्गस्रावणं कांउमेरंडपत्रस्यपोनावष्टांगुलेत्क्षिपेत् चतुर्मासभवोगर्भः स्रवतेतत्क्षणा
दपिदेवालयेपञ्चर्णीकर्षकत्तोयपेषिते पिबेद्गर्भवतीनारीगर्भंभवतितत्क्षणात् तिंदुडीद्रव
संपिष्टंचित्रमूलंमधुलवं कर्षमृत्कापतत्याष्ठुगर्भोरंभाकुलोद्भवः इतिगर्भस्रावणं अथरक्तनिवा
रणं धात्रीचपथ्याचरसांजनंचूर्णीकृत्वाविचूर्णीसजलंतिपीतं अत्यंतरक्तोत्थितमप्रवेगंतिकारये
त्सेतुमिवांबुपूरं सेतत्त्ववासिष्ठीतचंदनेनविधायपिष्टंविनियोजनीयं कंदर्पगोहेमगलोचना
पारक्ताक्तिहृत्याघृहटेनयोगः मूलंतत्पारधुस्वायाः पेषयेत्तडुलोदकैः पाययेत्कर्षमात्रंतुश्रुति
रक्तप्रशांतये कुशस्यमूलंकदलीदलंवाचलाणिफांवावदलीदलंवा गुडूचिकातंडलवारिपी
तास्त्रीणामधेकंरुधिरंजयेच्च कुक्कुटकस्यमूलानिमधुकेश्वेतचंदनम् शुक्ताणिच्छानत्वचान्तूप
पयेत्तंडुलोदकेना सकृत्पीतानांमाषचूर्णप्रदरात्परिमुच्यते हृतमष्टमासपूर्वेणभोजनं श्वेतचंदनं
श्वेतचंदनं चंदनंक्षीरसंयुक्तंसंचूर्णंपाययेद्भिषक पाकंरामधुसंयुक्तमसृग्दरविनाशनं दार्वी
रसांजननागकेशरहृत्किरातविल्वभल्लातककैरवक्कतोमधुनाकषायः पीतोजयत्यतिवलंप्रदरंचस
तंपीतासितारुणाविलोहितनीलशुक्लम् अपीकस्यत्वचासिद्धंक्षीरंरक्तहरंपिवेत् पेटा

का॰ र॰ ३॰

रिकायाः पत्रं च माषचूर्णेन संयुतं । रंभादलैर्वेष्टयित्वा दाहयेत्सुपुष्कलं ततः । तस्य भस्म मात्रेण रक्तं विप्र
कृतं हरेत् । तस्य वल्कलचूर्णं तु भक्ष्यं तण्डुलचूर्णकं । तत्त्वाणादेवतद्रक्तं स्त्रीणां शमयति ध्रुवं । शतावा
र्यास्तु मूलस्य तिल्वप्रवसमाहरेत् । चत्वारिंशत्पलान्येव वस्त्रपूतं प्रियेहतः । द्रवत्वं लगवां क्षीरं त्वा रस
द्विगुणं हुतं । जीवति कालमं दारा श्रवसी क्षीरकाकली । मुद्गपर्णी माषपर्णी मधुमेदा शतावरी द्रा
क्षा पद्मकोपोष्टजीवके प्रतिपार्श्वकं । पलार्द्धं मधुकेपुष्पं सर्वमेकत्र पाचयेत् । घृतशेषं समुत्क्ष
घृतीतयानेच निक्षिपेत् । पलाष्टककणाचूर्णं दोर्द्धवापि पिप्पलाष्टकं । क्षीरात् दशपले योज्यं मि
दं घृतं शतावरी लेह्य कर्षसमे दाशङ्कः साध्यमनिरक्तकं । तत्तत्संयं च मंदाग्निं ह्युद्रोगं गृहणी
गदे । कामलां वातरोगं च श्वासं रीचक्षिरोग्रहं । इति रक्तनिवारणम् । अथ वंध्यानां भैषजं
तत्र वंध्या काकवंध्या मृतवत्साः क्वचित्स्त्रियः । तासां पुत्रोदयार्थाय यथा भवति तच्छृणु । तत्र प्र
थमतो जन्मवंध्यायास्त्रिकिन्नामाह । मूलपञ्चांगसर्पाक्षीरविदारीस्तु समुद्धरेत् । एकवर्णगवां
क्षीरैः कन्याहस्तेन पेषयेत् । ऋतुकालेपिवेद्वंध्या पलार्द्धं तद्दिने दिने । क्षीरशाल्यन्नमुद्गं च ल ३॰
घ्वाहारं प्रदापयेत् । एवं सप्तदिनं कुर्याद्वंध्या भवति गर्भिणी । उद्वेगं भयशोकं च दिवानिद्रां वि

वर्जयेत् नकर्मकारयेत्किंचिद्वर्जयेच्छीतमातपं नोवेचपरमासेचकारयेत्सर्ववाक्रियां पतिसंगमा
त्कृभलाभेनात्रकार्याविचारणा एकमेवतरुच्छ्राद्दलंसर्पाक्षीकर्षमात्रकं एवंवत्सगवाक्षीरे ऋतुकाले
प्रदापयेत् महागणेशामंत्रेणस्नातस्यास्तवंवधयेत् एवंसप्तदिनेकुर्याद्वंध्याभवतिपुत्रिणी दद
महागणपतिरुत्यामन्त्रेतेदेहि पत्रमेकंपलाशस्यगुर्विणीपयसान्वितं पीत्वाचलभतेपुत्रंत्रपव
तेनसंशयः पण्यंपुरुकंनष्याएवंतद्वत्सप्तदिनानिपिबे समूलासहदेवीचसंग्राह्यापुष्यभास्करे क्का
याष्टकंतनतूर्णिपकवर्णगवांपयः पण्यंपुरुकंपयाएवंतद्वत्सप्तदिनानिपिबेत् एवंवत्सीयतेनारी
वंध्याभवतिपुत्रिणी मूलंशिवायावलतलक्ष्मणायाजरतोतिपीयतेत्रिदिनपयोभिः क्षीरान्नवंध्याति
पयेनत्वकेपुत्रंप्रसूतेवनितानाविचित्रं सपिप्पलीकेशरशृंगवेरंन्नवदोषणागव्यहतेनपीता वंध्यापि
पुत्रंलभतेसुदेन योगोत्तमोयंमुनिभिःप्रदिष्टः तुरंगगंधास्तनवारिसिद्धंसाज्यंपयःस्नातदिनेच
पीत्वावंध्याभवेत्सत्वरंवैविमुक्तायोगोत्तमोयंकथितोमनीषैः तुरंगगंधास्तनवारिसिद्धंसाज्यं
पयःस्नातदिनेचपीत्वा प्राप्नोतिगर्भंनियमंत्वरंनीवंध्यापिसन्तेपुरुषप्रसंगात् प्रयानकालेपि
पिवेत्पुष्पार्केयोगोहतलक्ष्मणायाः मूलंतथाचक्रतरोश्चापिक्वाथ्येकवर्णापयसानिपी

का॰ र॰ ३१

तं स्त्रियः स्वरं पुत्रकं रसुनीदैः कुंदमूलं हृतैः पीत्वा ऋतौ सा गर्भिणी भवेत् पुष्योद्धृतं लक्ष्मण
मेव हूर्णं पुस्तानि पिष्टं सहूतं ति पीतम् क्षीरोदनं प्राश्नाति संप्रसंगाद्गर्भं न धत्ते तरुणी न चित्रम्
कृष्णापराजितामूलं वस्तक्षीरेण संपिवेत् ऋतुस्नाता नारी पयसा तद्वंध्या गर्भधरा भवेत् नाग
केशरकं हूर्णं नूतनेन गव्याज्यतः पिबेत्सप्त दिनं तु ऋतु हृते भोजनमाचरेत् तदंतो लभते गर्भं
सा नारी पति संगतः पुत्रजीवकपंचैकं पिबेत्क्षीरे ऋतौ यथा पतिसंगेन मासत्रयं सुतं पुत्रव
ती भवेत् तस्य वर्णं चैकवर्णा क्षीरैः पीत्वा च पुत्रिणी काकोल्या लक्ष्मणामूलं बाष्टिकस्य त
ण्डुलं नार्येकवर्णा पायासी पीत्वा गर्भवती ऋतौ अश्वगंधा वापि हूतं तस्य वंदाकं ग्राह्यपेत्तुपः
(नार्येकवर्णा पायासी पीत्वा गर्भवती ऋतौ अश्वगंधा वापि हूतं तस्य वंदाकं ग्राह्यपे) गोक्षीरैः पा
नमात्रेण वंध्या पुत्रवती भवेत् तिलरसगुडैवैकं गोफलीषाग्नियोगात्तरुणा वृषभस्य तं प्रस्य पु
केविषपुष्प ऋतुदिवसविवध्येसप्तवारेण पीतं जनयति सुतं मेनत्विष्विकेपुष्पिमेव कदं
वपत्रं स्वनेच हूहृतीमूलमेव च पत्तालिसमभागानि घ्रजाक्षीरेण पेषयेत् विपंचरात्रे दाता
वंध्या भवति पुत्रिणी कर्कोटवीजं हूर्णं वपकवर्णागवांपयः ऋतौ तत्पीयमानेन तु वंध्या भवति ३१

31

पुत्रिणी इति जन्मवंध्याचि अथ काकवंध्याचि सर्ववतीयासाधु चिह्नं ध्यामवेयदि काकवंध्या-
ध्यात्तसा तेयाचिकित्सासाधु कथ्यते विस्नुकांतां समूलां त पिष्ठा दुग्धेन माहिषेः मर्हिषीत

गोरोचनया भूर्ज्जे यस्या नामाभिलिख्य वाहौ धारयेद्वंध्या सा गर्भिणी भवति

क्रीं		क्रीं
	देवदत्त	
क्रीं		क्रीं

गोरोचनकुंकुमालक्तके भूर्ज्जे यस्या नामाभिलिख्य पंचामृतमध्ये स्थापयेद्वंध्या पुत्रिणी भवेत्॥

ओं ह्रं		ओं ह्रं	ओं ह्रं
ओं क्रीं	देवदत्त		ओं क्रीं
ओं ह्रं	ओं ह्रं		ओं ह्रं

गोरोचनया यस्या नामाभिलिख्य वाहौ कंठे वा धारयेत् भगाक्षुभगा भवति वंध्या पुत्रिणी भवति ०

क्रीं क्रीं क्रीं क्रीं

क्रीं ते देवदत्त क्रीं ते

क्रीं क्रीं क्रीं क्रीं

वनीतेन ऋतुकालेन भक्षयेत् एवं सप्तदिनं कुर्यात् पथ्यभुक्तिस्तु एवं तु गर्भं सा लभते नारी काक
वंध्या स्वयोऽस्मिन् प्रयोगे धात्रीफलं मूलं ग्राह्यं धात्रीभास्करे पेषयेत् माहिषी क्षीरैः पलार्धं भक्षयेत्सदा
सप्तरात्रात् लभते गर्भं काकवंध्यापि रोगमुक्ता इति काकवंध्याचिकित्सा
अथ मृतवत्सायाः चिकित्सामाह गर्भमजातमात्रेऽपि वा त्यन्मासाच्च व
त्सरात् म्रियते हि न वर्धते वा पुनः सा मृतवत्सका तत्र योगं प्रकर्त
व्यं यथा शंकरभाषितं मार्गशीर्षे च वा ज्येष्ठे पूर्णिमायां सुलिप्ते गृहे
नूतनं कलशं पूर्णं गंधतोयेन कारयेत् धात्रीफलसमायुक्तं न
वरत्नसमन्वितं सुवर्णमुद्रिकायुक्तं षट्कोणमंडले स्थितं तन्म
ध्ये पूजयेद्देवं नेकांतीनाम पिशाचं गंधपुष्पाक्षतैर्धूपैर्दीपैर्नैवेद्य
संयुतैः अर्चयेद्भक्तिभावेन सप्तवासैः समस्तकैः वाली माहेश्वरी चै
व कौमारी वैष्णवी तथा वाराही च तथा चैंद्री सहस्रपत्रेण मातरः

गोरोचनया भूर्जे यस्या नामा
भिलिख्य वाहो कण्ठे वा धार
येत् वंध्या पुत्रिणी भवेत् ००

१	४५	७	४७
८	४९	२	४४
४२	८	९	५
४८	६	४२	४

३२

प्रजपेन्मंत्रबीजेनफेत्कारेनाभिविक्रते दधिभक्तेस्तुपिंडानि समसंख्यानि कारयेत् षट्संख्याषट्
सहस्रेषुमातृभ्यः कल्पयेत्पृथक् बिल्वाधोसममंपिण्डप्राचिस्थानेबहिः क्षिपेत् दधिभक्तस्यपिंडे
न्नतेभुजगाकुलचक्राग्रेपायसमाचरेत् कन्यकाभोजिनोराज्ञाभोजयेत्सकुटुंबकैः दक्षिणादापये
त्तासांदेवताश्चनान्यथा विसर्ज्यदेवतांचापतनंयात्कलशोदकं प्राकुनंधीहृदयेह्रीमान्स्नभेत्सुभ
मादिशेत् विपरीतेपुनःकार्यंयावत्तावत्सिद्धिर्ह प्रतिवर्षामिदंकुर्य्याद्धीचिरंजीवीसुतोभवेत्
ॐक्रींफेत्कांतिदेवतायैनमः अनेनमंत्रेणप्रजाजपश्चकार्यः प्राङ्मुखोकृतिकाहृद्देवंध्याककोटको
हरेत् तत्कंदंपेषयेत्तोयैः कर्षमात्रेसदापिवेत् ऋतुकालेतुसप्ताहंदीर्घजीवीसुतोभवेत् सावीज
पूरकुसुममूलमेकंकृत्वावेणासिद्धंहविषाविमिश्रं ऋतौनिपीयस्तिपतिप्रयातिदीर्घायुषंसातनयंप्रसू
ते मंजिष्ठामधुकंकुष्ठंत्रिफलाशर्कराबला मेदाक्षस्नाकाकोलीमूलंचैवाश्वगंधजं अजमोदाह
रिद्रेद्वेहिंगुः कटकरोहिणी उत्पलंकुमुदंद्राक्षाकाकोल्यौचंदनद्वयम् एतेषांकार्षिकैर्भागैर्घृत
नप्रस्थंविपाचयेत् सतावरीरसंक्षीरंहतात्तैपंचतुर्गुणं सर्वमेतन्नरःपीत्वानित्यंस्त्रीषुवृषायते
पुत्रान्जनयतेनारीमेधाढ्यान्प्रियदर्शिनान् पापैवास्थिरगर्भास्यात्सानारीजनयेत्सुतं श्रुत्या

गुडेनाजनयेपंचकन्याप्रसूयते अथगर्भिणीमयेषभत्रवक्ष्यिव्यालेप्रदीयते अत्रपयसाक्षीरभुक्तान्भक्षमि
कूष्मांडउत्पलंनीलफलंचतंदापयेत् इतिमृतवत्साचिकित्सावध्यागर्भधारणाधिकारः अथग
र्भस्रावरक्षाविधिः प्रथमेमासिगर्भेभवतिवेदना गोक्षीरेःपयसेत्तल्पपद्मकोशीरचंदनैः
पलस्यात्रंपिवेन्नारीग्रहोदृभेः स्थिरोभवेत् अथवामधुकंदारुशाकत्वक्स्पृक्बीजकं संपेष्यक्षीरका
कोलीपिवेत्स्त्रीवगोभवेः द्वितीये नीलोत्पलमृणालचयष्टीकुर्कटशृंगिका गोक्षीरसहिते
मेपिपीत्वासोम्यतिवेदना अथवाश्मस्यकल्कचतेलकृम्पपानावरी मंजिष्ठासाहिनेपिवष्कापिवेत्स्त्री
वेष्णगुणैः तृतीये श्रीविदेनगरकुष्ठमृणालपद्मकेशरं पिवेत्क्षीरोदकेः पिष्टतृतीयेवे
दनावती अथवाक्षीरकाकोलीवलालिंत्तापयः पिवेत् चतुर्थे नीलोत्पलमृणालातिमेदं
चापिकेशरं तुर्येमासिगवांक्षीरेःपिवेत्स्यावातिवेदना अथवामधुकेरास्नासनामाक्षात्वपृष्टि
का श्वतुनेनापेषयित्वागव्यक्षीरेणसंपिवेत् पंचमे घृतदुग्धपकाकोलीमधुकंनीलमुत्पलं
गोत्द्वरेपंचमेमासिगर्भेकोष्ठाहृरभवेत् अथवाहृस्तीढुमपर्णीकुष्ठमलचच गोक्षीरे ३३
संयुक्तंपिवेत्स्त्रीवपंचमे षष्ठे सिताकपित्थमज्जाचपीनततोपेनपेषयेत् षष्ठेमासेगवांक्षीरैः

पिवेल्केपातिह्नये मृणालोत्पलं शृङ्गाटकमधुकं च पश्चिपर्णिका वलामृतं पिवेन्मात्यिष्टा गोक्षुरैरस
मासके सप्तमे कुष्ठोरुबुकं केसरमुत्पलं शृङ्गाटं नीलमुत्पलं सितयाच सप्तमे मासि तीरेः पीत्वा प्रशा
म्यति मधवा मधुकं द्राक्षां शृङ्गाटं च कशेरुकं मृणालं शर्करां पाण्डुं पिबेत्तीरेण सप्तमे अष्टमे
बलीपद्मोत्पलकेसरं सकशेरुं राजपिप्पली नीलोत्पलं शतावरीदक्षीरैः पिवेदष्टममासके मधवा बिल्व
मूलं च कपित्थं बृहतीकलीं दुग्धपलोलमौद्गल्यसैषिः क्षीरेणसाधयेत् तत्क्षीरसद्धमेपीत्वा गर्भे
शाम्यतिवेदना नवमे विशालाधीजकंकोलंमधुकं नागकेसरं पेषयेत् वेदनानवमे मासि शाम्यति माषो
तिनान्यथा मधवा मधुकं दारुहरिद्रा क्षीरेणसपिवेत् सामान्य पानं जलं पानं च पष्टिका वध्य
हंति पीयूषमदाहहदेन मरुमात्र विनिपुज्यना गीयाना निगर्भवालितंमच्चिरं दोषं हृषचेन्स्त
सिंधुजानं माहेन्द्रमाजं पयसा सह पिवेद् गर्भे च्युतेतिप्रतिहंतिपीद्रयोगोपमृत्कः किलमलदे
वैः कुलालहस्तोरवकुईमस्यावस्तीपयः तोइघ्रुतसमांशं गर्भस्य निश्चलं समयं द्विशिराकचो
निगर्भेप्रकृतंटेल कसेरुशृङ्गाटकनीलनालिन पद्मोत्पलं तेउशतावरीभिः सिद्धंपयः शर्करया
विमिश्रसंस्थापयेत्समानिगर्भमूलं केसरकुमुदकसमोविकपकेकक्षीराज्यमिश्रं पिवेत् सम्य

का॰ तं ३४

34

हं षितयास्तपक्कमवलाशीताक्तंवाघृता गर्भस्त्रावमसे वृकं सवनं शोषं पश्चि दोषं वसिं शूलं सर्वविषं
निवामे देवे च पचसूतं क्रीवें स्नातिविघाभ्यस्तमविश्रुतं जलं दध्याद् गर्भप्रचालितं प्रद्रदे कुविहू
ज्ञावपि कुवलयकंदं सतिलं पीत्वा द्दीरेणमधुसितासुकं गुरुतरदोषत्वालितं गर्भसंस्थापयेत्स्या
घु पद्मोत्पलमृणालानि मधुकं शर्कराः तिलाः इवमाने गर्भगर्भस्थापनमुत्तमम् इति गर्भस्त्रा

गोरोचनया पस्य नामाभिलिख्य कण्ठे धारयेत् गर्भगा शुभवावधा गर्भिणी भवति निश्चयः ०	गोरोचनया भूर्जे यस्या नामाभिलिख्य हस्ते बध्याद् गर्भगा शुभगा भवेत्	गोरोचनयासं लिख्य वाहौ धारयेत्तामरनवत्सा जीवत् वत्सा स्यादिति नात्र संदेहः	गोरोचनकुंकुमाभ्यां मालक्तकेन च यस्या नामाभिलिख्य पंचमरत्नमध्ये स्थापयेत्सा जीववत्सा च गी भवेत् ०००

	क्रीं द्रः	
क्रीं द्रः	क्रीं द्रः	क्रीं द्रः
	क्रीं द्रः	

ॐ ह्रं	ॐ ह्रं	ॐ ह्रं
ॐ क्रीं	देवदत्त	क्रीं ॐ
ॐ ह्रं	ॐ ह्रं	ॐ ह्रं

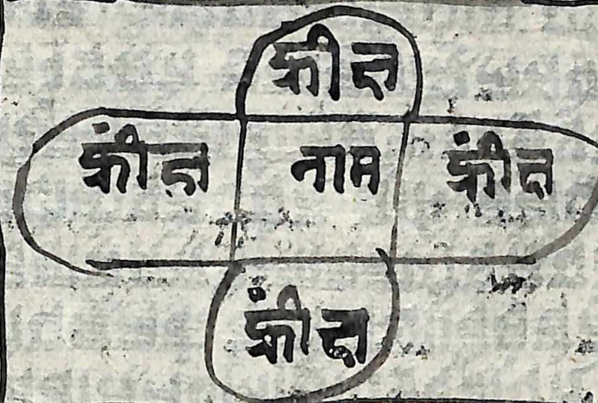
३४

वणरक्षाविधिः अथ गर्भशुक्रं गोक्षीरं शर्करायुक्तं गर्भशुक्रप्रशान्तये पिबेद्रामशुक्रं हरिणं
भीरीफलहरिणकं समांसं जग्धगव्येन शुविणी तत्त्वप्रशान्तये इति शुष्कगर्भनिवारणं अथ

गोरोचनया भूर्जे लिखित्वा वाहौ धारये म्रतगेगा जीवति म्रतवत्सा जीववत्सा भवेत् ०००

१	ध५	७	ध१
८	ध९	२	धध
ध३	[illegible]	धध	५
ध२	९	ध२	ध

कुंकुमेन भूर्जे लिखित्वा स्त्रीणां करे वध्नाति तेन वंध्या पुत्रिणी भवेत् ०

गोरोचनया भूर्जे लिखित्वा धारयेत् पुत्रिणी च भवती म्रतवत्सा चात्र मनी वंध्या गर्भिणी भवेत् ०००

सुखप्रसवविधिः श्वेतं पुनर्नवामूलं योनौ चूर्णं प्रवेशयेत् तेनाशु प्रसवेत्तेनारी गर्भेणातिप्रपीडिता ३
नराभिमुखविशाखं चैव तगरजीपमूलकं कंठावबध्याविसंचेतगर्भ पुत्रं च तत्क्षणात् वासकस्य तु मूलेन वा
तवस्यं समुद्धरेत् कंठावबध्या समसूत्रैः सा च नारी प्रसूयते सहदेव्याय मूलं वा कटिस्थं प्रसवेत्सुखं
अपामार्गस्य मूलेन हस्तकायोनौ प्रलेपयेत् नाभिं वा लेपयेत्तेन तत्क्षणात्प्रसूयते गुंजाफलार्द्धं खंडं
चकोऽपुरांतप्याईके कटितले महीनीलसूत्रैः शीघ्रं प्रसूतिकुरुहतेऽगतानां अगारधूमं गृहवारि
णा वापीत्वाऽवला शीघ्रं नरं प्रसूते अलाबुषामूलमपानि वद्धं योगाढ्यं भूपतिरित्यवोचत् समा
नलेरंगमधुकस्य चूर्णं मधाज्यमिश्रं प्रसृदानिपीय पथ्याविहीनं प्रमदा हठेन प्राप्नोति नैवाद्भवि
कल्पबुद्धिः अत्र मातुलुंगस्य मूलं योऽज्यनवफलं काथयित्वा पेयं दशमूली हुतं तेयं हुतसैंध
वसंयुतं मूलां ताप्रार्थं वेत्रारी सा सुखेन प्रसूयते ॐ मन्मथ मन्मथ मन्मथ मन्मथ वाहिनी
लंबोदरमंचमंचस्वाहा अनेन मंत्रेण जपेत्सततमेवादंतप्रदेयं शुभनाभेरेण तोयाभिपानात्तवल
गर्भेपुत्रकाप्रसूयते शीघ्रं नरं सुखेन ॐ काराश्च हकारश्च अकारेण पद्मजितं ॐकारंणिरसाकृतं
अनेनमात्रिमन्त्रयेत् ॐ हान माश्रिमन्त्रयेत् अनेनैवतुमंत्रेणाजमंत्रसूतिकागृहं सुखप्रसवमामो

त्तिसापुत्रं लभते ध्रुवं इति सावित्रस्नानविधिः अथ वालानां प्रसूतायाश्च भूतग्रहनिवारणं विल
मत्स्यं देवदारु गोशृंगो च प्रियंगुकुं मार्ज्जारस्य मलं कुष्ठं वंशात्वं गजमूत्रकैः पिष्ट्वा धूपो ति हन्त्या
भूतग्रहमलज्वरादयः शाकिनीभूतवैतालाः पिशाचाब्रह्मराक्षसाः ॐ ह्रां विनेतायठः ठः
स्वाहा अनेन धूपं दद्यात् श्रीवासं सर्षपं चैव वचानेलं हृत्तवचा धूपो बालग्रहोद्वेगहरादसशां
नये शिरीषं नीवपापाद्येगोशृंगास्वत्वचीवचा वंशात्वकू पिविष्ठं चकुगनीचसमं हुतं धूपो
वालग्रहात् हंति सर्वं मंत्रेणानेन ॐ त्वंतनमूचउमामामाहेश्वरआज्ञापयति स्वाहा धूपश्चायम्
त्रम्भू पुरातिं वपत्रसर्षपहृतैर्विरविसैधूपः गर्भिणीणां वालानां सर्वग्रहनिवारणं श्वेतार्कस्वेतगु
ंजायामूलमहृत्य धारयेत् वालानां कंठदेशेवालानां कंठनाशनं स्वेतापराजितापंचेजपा
पत्रं दद्यात् रसं नस्येकुर्यात् लायंते डाकिनीदानवादयः सर्पत्वक् पिप्पिपातिश्वेतलंवरं जती
वचा रसोनहिंगुजालीमंजूशीमरिचमाहिकैः धूपः सर्वज्वरघ्नोयं कुमाराणां ज्वरापहम् कुंकु
दरीमलं मांसं हरिद्रा विल्वपत्रकम् इंद्रपुरीषपत्रं च धूपेन तन्मयोजयेत् विंहंति रोदनं रात्रौ वा
लस्याशुन संशयः मत्स्यराजस्य पित्तेन मरिचं भावयेद्बुधः रविवारे रोदकुंकनदज्यातस्त्रेवंभ

का॰ र॰ ३९

36

नहेत् नारास्यं हस्यमंत्रेणासकृज्जप्त्वा इति तेहरेत् डाकिनीग्रहभूतानां तमः सूर्योदये यथा ॐ नमो न
रसिंहाय हिरण्यकशिपुवक्षस्थलविदारणाय त्रिभुवनव्यापकाय भूतप्रेतपिशाचिनीडाकिनीशा
किनीकुलोन्मूलनाय स्तंभोद्भवाय समस्तदोषान् हर हर विसर पच पच हन हन कंपय कंपय मथ
मथ ह्रीं ह्रीं ह्रीं फट् फट् ठः ठः ठः पाहि पाहि रुद्राज्ञापय पाहि रुद्राज्ञापय पाहि रुद्राज्ञापय पाहि रुद्राज्ञा
पय पाहि स्वाहा नरसिंहमंत्रः ॐ क्षीं क्षीं क्षीं हूं हूं हूं फट् स्वाहा सर्षपान् अनेनाभिमंत्रितान् कु
त्वा प्रजपेत् ततः सर्वग्रहाः पलायन्ते बालग्रहाभिभूतानां बलिं यत्नेन कल्पयेत् शुचिर्भूत्वा
समहन्मांसमत्स्यमांसं सुरापूपलं पुष्पगंधाधूपदीपं च दक्षिणादिकं चतुः पूर्वेद्विपेद्राज्ञा मु
हेत् तेन कर्पूरेण सर्वभूतेभ्यो बलिं गृह्ण गृह्ण स्वाहा इति स्तदानं अथ गर्भवत्या बालानां श्री
हितेडिकानिवारणं वंद्रग्रस्तेतिथामूलं विधिवद्बुद्धोरेलुधः वद्धं गले चजचनेव बालानां
हितेडिकाजयेत् श्वेतार्कमूलं संग्राह्य ग्रहस्तंभेन वंधयेत् उष्माकें वारवेकारे बालाहितें
डिकाजयेत् इति बालानां हितेडिकानिवारणं अथ स्त्रीणां पुष्परक्ता पलासराजोदनयोः
फलानि पुष्पाणि पथ्या शाल्मलिपादपस्य स्याटेन मासाद्वसिदापि वतीर कृत्वा भवेत्रिशिनमेवता ३९

री नवांश्वनापावकन्नत्तमूलंतिकाष्ठमीत्वातिपमेचरंती अतंतकालेत्रिदिनेषु वधीरत्तामवे
दामरणंतमेव फलकदेवस्यचमाहिकाणितघोदकेनत्रिदिनेसह्कृत्वा स्नानावसानेतिप
मेनपीत्वारत्तामवषप्कुरुतेहवेत ओंह्रायनंवाशुडमतितित्यपलप्रमाणंवतिताउंमासं गी
वातिकंनिष्ठिवमेवतस्यारत्तासत्तकंचविधुंगवेत कष्टहयपरत्तस्यहत्तमूलंसप्तहमात्रेणी
नशालिधान्ये अतेस्यातिपीतस्तगणावकात्यारत्तार्षमेनत्रिपतेप्रविष्ट इतिस्त्रीणांउपुद
त्ता अथदुर्भगाकरणं ओंष्टानतत्त्वेतिववंदाकयसंयोगेदीतेसाडर्भगाभवेत् इतिदुर्भगा
करणं अथकलहकविशाघानतत्त्वेभिवहत्तस्यउत्तरमूलंविवसंगृहीत्वादिसवीभूपउत्वा
त्वाविसत्वेतयस्यगृहेतिःक्षिपेत् तस्यगृहेप्रत्यहंकलहोभवेत् हरेकृतेनभवति पाकोट
वीजवटरीवीजंठपएकीकृत्यपस्यगृहेतिक्षिपे
तस्यगृहेतित्यंकलहोभवेत् हरेकृतेनभवति
पाकोटपत्र मूलंचपकीकृत्यस्यापयेतत्या
इतिकालहकरणं इतिनाथविरचितेकामरत्ने

१	१०	७	१२	८	१	१४	१	२	१२	७	४
८	२१	२	१४	१२	२	७	१२	८	२२	२	११
१२	८	२०	५	९	१९	[illegible]	९	१०	३	१२	५
२२	९	२०	१०	१०	५	४	७	१५	९	९	४

का° ३५

37

वशीकरणादिविधानं नामाष्टमोपदेशः ८ अथ सर्वारिष्टनिवारणम् ईश्वरेणदेव्यैउपायकथितं
आदिहिरण्यमानां च अहं हरिहरसंयुतं ईश्वरेणापि संदृष्टं अघोरेफद्वयान्वितं ओंकारशिरसं कृत्वा ज
गत्वं सिद्धिमिच्छता मंत्रोऽयं क्रीं रक्षौं लौं असंशयं न न मंत्रोऽयं शांतो हि जायमानः अशेषारिष्टनाशस्ता
दित्याद्युग्रस्तूदनः कपरं च परं चैव तत्परं न परं तथा मंत्रीयं रक्षौं क्ष्र्यं ओं अं अदृष्यागमाहात्म्यं तेज
यंति सदामले हस्तेन रक्तपुष्पेण ग्रथितमापालिकपात्रे यावज्जीवं शुभं तस्य अर्थलाभं दिने दिने न
गृहे रिष्टनाचाशालिविलासस्थापनेन च अष्टानां मंत्यवर्णानि कन्याप च विधाम्नि वै अघोरेफसमायु
क्तं ओंकारशिरसं तथा इकारेणात्र संयुक्तं फट् ऊर्ध्वसंस्थितं मंत्रोयम् ह्रीं ह्रीं ह्रीं ह्रीं फट्
समस्तपापहरं ज्ञानं च ध्यानं तथैव च ममैव हृदयं तस्य सदा तन्निमानसः महादासांत गृहे
ते समस्तहत्या हं दस्य जापनात् त्रैलोक्ये तत्समो नास्ति नित्यफलमवाप्नुयात् नित्यं संपद्यते राज्ञा
पत्नीपुत्रेण बांधवैः ज्ञातिभिः सल्लैश्चापि शत्रुभिश्च विशेषतः अन्यजन्मसहस्राणि प्राणिभ्यः एतदे
विपण्णाफलं अंतेदयं समाख्यातं अधोरेफसमान्वितं ओंकारसंयुतं कृत्वा ओंकारशिरसं तथा मंत्रो ३५
यं ह्रौं लौं अनेनैव तु मंत्रेण येजयंति महाजनाः न सर्वे संपत्तिमायांति सततं तस्य जापने से

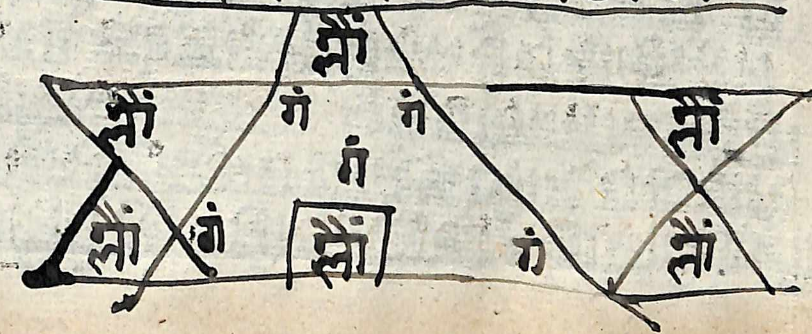
ताकमूलं पुष्योर्के समुद्धृत्य विधारयेत् बाहौ भुजं धारयेत्तस्य नरिष्टानि विशेषतः तद्दर्शनेन नश्यं-
ति डाकिनीश्च न दानवाः तद्रूपेण पलायन्ते वेताला ब्रह्मराक्षसाः एवं दृष्ट्वा भाद्रपदे अश्लेषे वा कन्या शिरीषजं
मूलं शिरसि स्थितं मे भयं भवति एवं विष्णुक्रान्ता भवेन्मूलं हस्ते तस्य चौरभीतिजित् नरसिंहस्य मन्त्रे-
ण स कृत्वा शिरसि हरेत् डाकिनी सर्वभूतानि नमः सूर्यादयो ग्रहाः नरसिंहमन्त्रः प्रातर्वा ग्रहणे एका-
दशैकपिकनः भक्षयेत्तु पिशाचादिभये स्वरक्षा भवेन्नरः भैरवीं च महाग्रहं च भवदेवनसेवायाः इति सर्वा-
रिष्टनिवारणं अथ निद्रादायककरणं निगडे चौरिकायां वा पदे हाराच्चयं पादि ह्रे वा सखरके हस्तिरत

गोरोचनया भूर्जे संलिख्य धारयेत् क्लीं
पदवरतां भवति निश्चयात् सिद्धिः

क्लीं गं
क्लीं देवदत्तशर्मण
यक्क कुरु स्वा
हा

गोरोचनया भूर्जे लिख्य दातिलौ
वाहौ धार्यते रक्षा भवति ००

गोरोचनाकुंकुमाभ्यां भूर्जे लिखित्वा वाहौ
धारयेन्महारक्षा गणपति पीडितनि ०

का० तं ७८

ह्रिं त्रिभुवनं जगत कालिकादासीप्रद्दी नागतानि द्रोगेलम हिमंडले पसी कालिका २ आ त्रानिद्रा ली
लागेउ दयदेवी ग्रनि द्रभागेगुवाकावादिनाकुनस्यादेवि सिंहेविरसंकुत्वानत्रनारकुर्य्यात् यस्य वाटि
कायामनेन मंत्रेण निद्रांकरोति काकजंघाजटानिं द्राजनन पष्किरसिस्थिता मूलं चाकामाच्याम्बुक
सायास्तद्भुगांसरतं सुनिघस्मकपाकवारा प्यायंति त्वेनेनपा करंजमूलेशिरसि वंधनात्कुरुते
नृणां इति निद्रा अथ निद्राभंजनम् कनकधुत्तूरमूलं मनीलोत्पलं समरिचं नागकेशरमूलं पि

कुंकुमगोरोचनाभ्यां भूर्ज्जे लिख्य वाहौ कंठे वा धारयेत् डाकिन्यादिभयं हन्ति

गोरोचनया भूर्ज्जे संलिख्य ज्वरपिशाचडाकिनीकुग्रहापस्मारगृहीतं वंधनाथः तत्क्षणात्रिद्रापतिः

गोरोचनया भूर्ज्जे संलिख्य कंठे धारयेत् तत्क्षणाद्वंधनान्मुक्तो भवेत्तेति

हरिद्राहरितालाभ्यां शिलापट्टे लिखित्वा ग्रथो मुर्व्वी धारयेद्वंधनान्मुक्तो भवति

७८

छेनतं जपेद्यस्तु निद्रां नाप्नोति मानवः इति निद्रामोचनं अथ बंधमोचनम् मार्गशीर्षस्य पूर्णायां
गिरिकाया मूलं समुद्धरेत् बंधनान्मुच्यते तेन गोविंदे बंधो न संशयः ॐ नमः कनकपिंगले हृल्लदयासे
रत्नास्थिधारिणि तिष्ठ तिष्ठ सर सर सत्वान्मोहय मोहय भगवति पिशाचिदेवते त्रिचिरे महामाये स्वाहा अ
ष्टोत्तरशतं जप्त्वा पीत्वा पयो द्रवौषधं बंधयेत् सिद्धिं लभेत् सेतुं कुकरां तालिवेदं धनमोचनं गोरोचनया
भूर्जे यस्य नामाभिलिख्य सप्तविधाभिमंत्र्य स्ववानामपि पाचीत्र खकें हन हन पच पच शीघ्रमानय
स्वाहा इति बंधमोचनं अथ निगडादिभंजः हस्ताकें सिंधुवारस्य मूलं चोत्तरवगं हरेत् स्पर्शनाद्बंध
विच्छेदः कुरुते शीघ्रमाहूतः मांसीरक्तोत्पलेन तु ल्पं कुकलाशो च भोजयेत् तन्मूलैर्गुटिकास्पर्शा
नालयं देनित्यते सुपक्वामिष्टिं काकस्य वज्रीगाहस्तपादाभिः स्वल्पचूर्णं तु कारयेत् लोहविदम
धापिवा स्तेवेरुद्धपीत्कृत्यतिलनैलेतलेपिनं तच्चूर्णं लोडितेन कृत्वा महालोहभिन्नत्फले अनेन सर्व
योगाभिमंत्रसिद्धिः व्याघ्रवाहिनी सिंहोग्रा काली कालाविश्रान्तादेवि मे तोरकादपारणे वनेनाहि वि
नाशनो विदेवी त्रिभुवने मा पापाः वेपिह बंधनभागिश्रा पेला चंडा चामुंडा विकालिकामा प्याडे
कारचोवरी बंधनकाचारभागिभेतारावारकालिका १ अत्रा पतन्मंत्रं पूर्वमष्टोत्तरशतं जप्त्वा

का० र० २४

39

समवारजनेनानाविधंबंधनाच्छेदो भवति इमंमंत्रपठित्वाकरांगुलिमात्रिंग्रहराद्वारेदत्तद्वारमुक्तो
भवति दहेगेंश्रापश्रापविः चिटविठहालांवज्वतंट्दिकाकालिका अनेनस्वेनसर्षपग्रथेनउदुम्बष्ठ
यत्रिः पठित्वाप्रथमेद्वारिक्षिपेत्सर्वेद्वाराणिभंजति इतिनिगडादिभंजनं अथगृहस्थोपानिवारण
म् नक्रपिष्टेनतालेनलेपयेत्सूत्रिकाहुतं तामाघ्रायगृहांयांतिमातिकानात्रसंशयः गुडार्कउत्थ
कुल्माषतिलहरोणिसममात्रितं अर्कपत्रेषुविन्यसेन्मूषकानकरेगृहे तालकंच्छागाविरामूत्रेपलाड
सहपेषयेत् अलिप्यमूषकेतेनजीवितेचाविसर्जयेत् नदृष्टाहिगृहेन्यत्कापलायतेहिकौत्व
कात् मार्जारस्यमलेनालेपिष्ट्वामूषकमालिपेत् तमाघ्रायगृहेन्यत्कामषोनिर्यातिमूषकः
गंधकेहरितालेचव्रात्मीत्रिकटुकंसमम् छागलीमूत्रतः पिष्टालिमूषपएवंवत् मत्वाभ्भो
केटकेद्वेवेस्थापयेन्मधुकोल्हवं मत्तीनांमूषिकानांचनाशयतेतद्वैधनं मसकाकर्कको
दीपस्यवरीयडतैलजः एवैत्रह्मोपवटपत्रके किष्मपवहडनरेहडेवहदात्विगोयमेव
दयातालेवास्तकीवटफणिसहस्रैवटझंभ्रंगुह्याय नमः करसंपुटेदत्वावृत्त्वात्रयंदद्या २५
त मूषकनिवारणंभवति रोहिषतृणउंष्मनववर्तिमध्येनिवेशयेत् नदीपदर्शनादेव

द्विप्रंगन्धंकेतिमत्कुणाः ॥ अर्जुनस्य फलं चूर्णं लाक्षा श्रीवास गुग्गुलं श्वेतापराजितामूलं भल्ला
तकविडंगकम् धूपं सर्जरसोपेतं प्रदेयं गृहमध्यतः ॥ सर्पाश्च मत्कुणा म्लाना गोधाश्चान्ते दिशो दश ॥ गुग्गु
श्रीवासभल्लातविडंगत्रिफलायुतं लाक्षारसोऽर्कपुष्पं च धूपो ह्याश्विकसर्पतत्तन् मस्तसिद्धार्थभल्लातक
पिकच्छफलं गुड हर्णिभावफलोपेतं दहेत्सर्जरसं समं मत्कुणा मसकाम्लघोस्तर्पाश्च विषकीटकाः
पलायन्ते गृहात्कायापथ्यापुढ्ढेपिकानरः सर्जरसः पाकमेदोऽर्जुननन्दनस्करः निषविदः पतेहूपोर
चितः कीटभुजमाक्षिकादिहराः राजवृक्षफलं वर्षाद्वदां यामत्कुणापहं लाक्षासर्जरसोपानेतो मर्ष
पापाचकंपरं भल्लातकविडंगानि रेणुकं पुष्करपरं जंतुलोमसकं हंति दीपाद्वा गृहमध्यतः ॥ इति गृ
हक्लेशनिवारणम् ॥ अथ वक्ष्ये सर्वशस्यानां सर्वोपद्रवनाशनम् ॥ वाल्मिकाश्वेतसिद्धार्थान्वशीलिपेत्
त्रमध्यतः ॥ सलभास्सर्वकीटाश्च वराहाश्मृगजंतुकाः ॥ पाशाकास्ते न नोयान्ति मंत्रविद्याप्रभावतः ॥ ॐ स्वरे
भ्यो नमः ॥ बलजः ॥ धूपति धरि जयपरि पापरि शालि स्वाहा ॥ ॐ स्वरेभ्यो नमः ॥ नमस्कृत्य स्वरांविद्यां प्रयोजयेत्
विद्यां प्रयोजयामीति विद्या मे सिद्ध्यतेऽखिलम् ॥ जंतुकानां मूषकानां मृगानां पापाकानां कृमेषांग्रा
णानां बंधनं करोमि अत्रप्राणिकृतं अस्येनपापेन लिप्यते यदि मंत्रोऽयातिक्रमस्वाहा पतनंत्र

का॰ त॰ ४॰

ह्येन वालुकाभिस्तत्स्येन सर्षपान् सप्तवाराभिमंत्र्य तेन मध्ये क्षिपेत् सर्वोपद्रवं नश्यति मूषकं नहा
ककीलानां कुरुते तुडवंधनं विश्वासंकुशानाथस्य मंत्रं वा भैरवस्य च ॐ नमो नगरनाथाय पयपाहर
हर शीलि शीलि सर्वेषां प्राणिनां तुडवंधनं कुरु कुरु हुं फट् स्वाहा ॐ जैनीनगरीभैरवी वोले महादेव
भणमि ताफल फल वोले हनुमंत साखी शक्ति अनेन मंत्राभिमंत्रितं वीटिकामध्ये निःक्षिप्य सर्वमा

गोरोचनकुंकुमामांसभक्ष्यं देशस्थापयेत् संलिख्य सरावसंपुटस्थी रसिवधाति गजादि भंजयन्ति निश्चयात् ०००

हरितालेन संलिख्य यस्य द्वारितिखनेन स्योच्चाटनं भवति

स्मशानांगारेण श्मशाने तिलेन तु स्मशाने लिख्य पोषपदे कुरीत स्योच्चाटनं भवति ०

काकोलूकेन भस्य यस्य नामाभिलिख्य काकग लेवधामोच्ययेन स्योच्चाटयः

ॐ ॐ ॐ व ॐ ॐ ॐ	देवदत्तस्य
	निगडंस्फो
	टय २ स्वाहा

यः	यः
यः	यः

४॰

त्रिभयंहरेत् पूर्वाषाढायांग्रहलेववंदविभीतकलता सप्तपसध्येत्रिपुनेनयास्यहाहिर्भवेद्धुवं इतिसर्वेश
स्यातं॥ अथगोमहिष्यादिवृद्धवर्द्धनम् कृंकारिणीपुरुषरंशीतेन श्रुतेनन्यायिनाभिमंत्र्यभोक्तुंदद्यात् न
दावकुलकुंभसवाति इतिश्रीनागार्जुनविरचितेकामरत्नेअरिष्टादिसर्वोपद्रवसमस्यनाशनगोमहिष्या
दिवृद्धवर्द्धनंनामनवमोदेशः॥ अथोच्चाटनम् पंचांगुलंचित्रकस्यकीलंयस्यगृहेखनेत्सो समाभिमंत्रित
गेहेतिस्यातस्योच्चाटनंभवेत् ॐ तोहितमुखेस्वाहा व्यातमांगुवंरकीलंमंत्रितेचतुर्दंगुलं मेषस्यानिख
नेद्गृहेतस्यसर्वोच्चाटनंभवेत् ॐ घिलिघिलिस्वाहा भरण्यांमंगुलैकंतउलूकस्यास्थिकीलकंसमा
भिमंत्रितंयस्यतिखनेत्सोच्चाटनंभवेत् ॐ दहदहदहनस्वाहा काकोलूकस्यपक्षंगृहत्वा हस्ताधिकंपा
नेयत्काम्नामंत्रयोगेनसमस्तोच्चाटनंभवेत् ॐ नमोभगवतेदंष्ट्राकरालायसूक्ष्मकेसप्तवोपवेः स
हहनहनपचपचदहदहशीघ्रमुच्चाटनफट्स्वाहा ठः ठः लेपयेत् काकपित्तेनकीलकंहंगुलंभवेत्
निखनेयस्यतंद्वारितस्योच्चाटनंभवेत् ॐ फुंदंडुंतनमोस्तुतेठठठठ तरणीकीलकंद्वारेनिखनेय
त्तरगुलं मंत्रप्रक्रमरिद्वारेसयः सोच्चाटनंभवेत् ॐ नमोभगवतेरुद्रायपक्षमुकंरक्षरक्षपचप
चत्रासत्रासयचोटयचोटयनाशयनाशयपशुपतिलोपयापतिठठः रतनसप्तरुहवस्यात्रनिमीलंचेल

का॰ च॰ ५

५

मेवच प्रेतालयात्समाहृत्यपरस्यगेहेनिवेशयेत् अश्वस्यांवचतर्दशपंगतथैवोच्चाटनंभवेत् उद्धृतेमोक्षः प
वयोगोविनेवमंत्रेणासिद्धति श्वेतलांगलिकामूलंस्थापयेद्यस्यवेश्मनि तिष्ठनेहगृहेयस्यसद्यउ
च्चाटनंभवेत् सिद्धार्थःपिवतिमीस्यपद्मेहेतिष्ठनेत्ररः उच्चाटनंभवेत्तस्यउद्धृतेचपुनस्तथाविधि उच्चा
टनम् अथविद्वेषणम् एकहस्तेकाकपक्षमुलूकस्यकरेऽपरे दक्षवहारयेचत्राग्निसमाहृतंलाज
लिः रक्ताश्वमारवृक्षोत्थमंत्रपूताजलोजलिं तिस्त्रतिस्त्रप्रदानव्येमध्येतरस्तहस्तक परस्परंभवेद्वेषः
सिद्धियोगउदाहृतः ॐनमोभटकीप्रमोफकीगोरीभीगीअमुकस्यअमुकेनसहकाकोलूकादि
कुरुकुरुस्वाहा अथयंत्राणि ॐअमुकंहनहनस्वाहा अनेनमंत्रेणकटतैलाक्तकटजहोमंकुर्या
त्रातिविहूर्णाने ह्लियेह्वाबभवेत्कुष्ठीसितेपिवेत्तथा वानरीफलरोमाणिविषभल्लातविजुके ग्रंजा
पुत्रेलिपेद्गात्रंस्यात्तताविदनान्वितः उषीरंचंदनंचैवप्रियंगुरक्तचंदनं नगरंबषपंचैतापैतै
पोतृदिनाघानं स्नकपयूसेलपात्रेपालनात्स्वतकुष्टकृतम् तांबूलेनैवदगोपंदत्वासेस्वतकु
ष्टकृत् भीमायपनेयप्याहर्वंभद्यावासोमराजिका ॐनमोभगवतेरुद्रायअमुकंरक्षरक्षपचपं
वासुदेवायउमामहेश्वरायअमुकंयोगे णटक्षठक्षपचपचनाउयनाउयक्षेदंऊंफट्ठःठः३

क्रयोगेषात्मयंमेत्रः ष्लिपेन्नगापीराञ्जदेतितंङ्काष्टस्यकीलकं पंचांगुलेरिपोगेह्देवत्रिमांघेप्रजायते

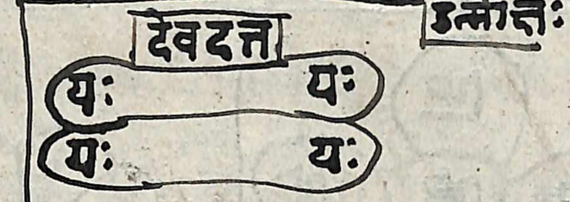
उष्ट्रारक्तेनक्षजपटेसंलिख्यकाक
गलेवध्वामोचयेतस्योञ्चाटनंभवति

मूर्ध्येकाकोलूकहृधेरेणलाङ्ला
रसेनयस्योनामाभिलिख्यविषमध्ये
स्थापयत्त्
ठेषणं
पोर्वि
भवेत्

विभीतकरसेनभूर्ज्येयस्यनामाभि
लिख्यस्वरमूत्रेप्रपेत्तस्योञ्चाटनम्भवति
उक्तोक्तः

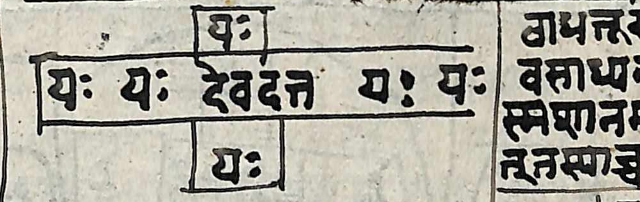

विस्वधत्तूरकंजैकाकोलूकोले
ह्मैएतयोर्यदिसंगारनाटणंदेवदत्त
योरपितारायंभवतिभिन्नंतम्

ॐ क्रौं वं ॐ क्रौं वं

विभीतकरसेनभूर्ज्येयस्यनामाभिलिख्य
संलिख्यस्वरमूत्रेतस्योञ्चाटनंभवति ०●

काकरक्तेनलिखित्वाका
कगलेवध्वापाञ्चीमुदिशिप्रेष
येनोञ्चाटयनोञ्चाटय

स्मशानभूर्जे
लेखरात्रि
गायत्र्यलवणानि
वस्त्राध्यनामसंलिख्य
स्मशानमध्येलिखेने
तत्तस्योञ्चाटनंभवेत्

उक्तारेत
रेवलचलगामिना
शीघ्रमुकोा
ञ्चाटनं

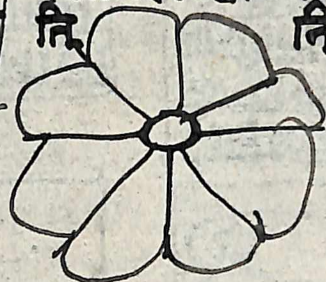
सामुद्रलवणं वह्निः केवलं वा समुद्भवं वल्लन्या उमरैस्त्य सर्वं चूर्णं देदहेत् करवीरादकाष्ठेन तमादाय सहूणं

भुजवस्त्रे कृसकाकरुधिरेण काकपक्षेलिखित्वाकाकरा लेवध्वामोचयत्तेनोच्चाटनंभव तिदयोरेकंचक्रं कार्यगतमंत्रे लिखेनेनसिद्धिः ००० ०

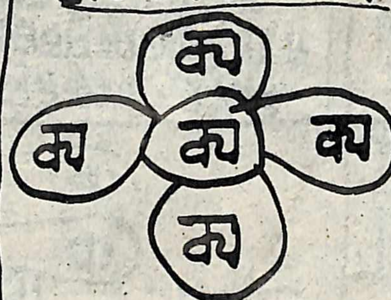
यः यः	यः यः
यः यः	यः यः

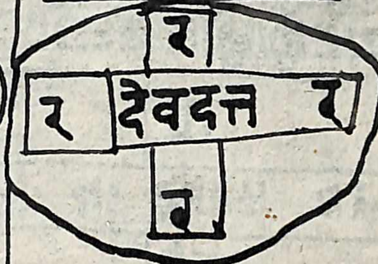
विभीतकरसेनखर्पूरे णचयस्य नाम संलि खितेनस्याच्चाटनंभव ति निश्चितं

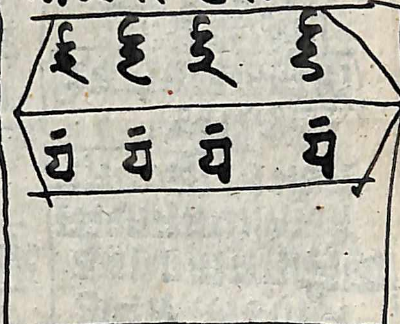
अर्करसेन भूर्जे यस्य नामाभिलिख्य भूम ध्ये स्थापयेत्तस्योच्चा टनंभवति निश्चितं

चित्रपत्ररसेन भूर्जे यस्य नाम अभिलिख्य कंतालिकायां प्रक्षि पेच्चातुर्दीहेन ज्वरेण चपीडितो भवति ०

इदं पत्रंकपित्थत्वचीरे ण साध्य नामाभिलिख्य पत्रं कृत्वा पिष्ट्वा दीपेमध्ये ज्वरेण दह्यते ००

येत् समाहं तन्याच स्यं अलपात्रेणचालयेत् दृष्टिस्तंभहृवंतस्य मरीच्यादपक लेतथा ॐ चामुंडे नेहहनहनदहदहपचपचममकंशत्रुं शत्रुं स्वाहा अने

नमंत्रेणानिंवपत्रे कटुतैलेन साध्यनाम गृहीत्वा जुहुयात् विषमज्वरेण पीडितो भवेत् अनेनैव वैरूप
पत्रं सह हः अथ शत्रुमारणम् अथस्य कीलमाश्विन्याः यस्य गेहे द्व्यंगुलं स्थापयेद्धि पात्राग्यास्तानस्था
पितं संयायः मृगास्थिकीलकं स्थाप्यं यद्गेहे चतुरंगुलं रिपोर्गेहे सोमऋक्षे दीर्घपात्राच तस्य वै शत्रि
पात्रुमारणम् अथोन्मत्तीकरणम् तालकं धूर्त्तबीजं च वचनहूर्णं च भक्षणे दत्तमात्रो भवेच्छत्रुरस्ति
नाक्षीरैः पुनः सुधी तालकं लशुनं मर्द्दित्वा यस्यापि शाच्छकृत् सरामासी सिताक्षीरैः भक्ष्यमाणः स्व
स्थो पुनः मक्षाज्यं स्वर्णमाक्षीलिप्त्वा तु हन्तू कज्जले तदं यस्य सरापानेनन्मत्तोसौ प्रजायते गोहृत्तगल्ल
वराहस्य पित्तकं अजाक्षीरेण तच्चोन्मत्तपानाज्जन्मत्तनाशनम् मधु
रपारावतकुक्कुटं नाग्राल्पुरीषकनकं च तालं तन्मर्द्दितं दत्ते कुरुते पि
शाच संडित मस्तकेन भक्ष्यो भवेत् गुडं कंजबीजं च वनहूर्णं समं समम्
फलं स्यात्तस्य दत्ते च मत्तनो भक्षणात् भवेत् शर्कराशातपुष्पाभ्यां
क्षीरपाने स्वस्थो भवेद् ॐ ज्वलन्मनकारिणोपिछेठः ठः उन्मत्तयोगाना
मयमंत्रः धत्तूररसकाकरुधिराभ्यां महां तपत्रे लिखित्वा निंवपा

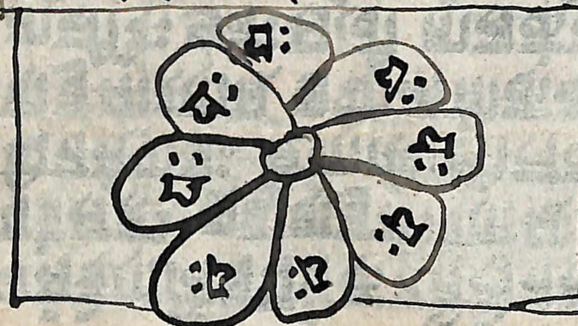
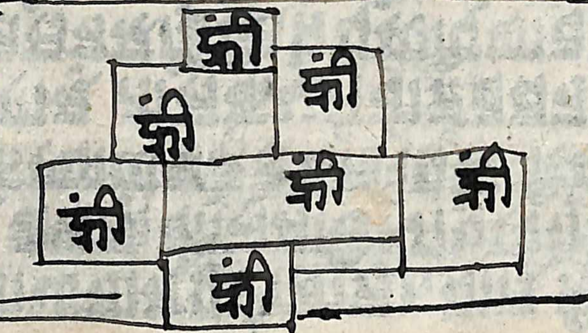
रक्तपुष्पं चित्रकरसेन यस्य नामाभिलि
ख्य भूर्जेर्कनालिका यां स्थापयेत् ज्वरपी
डितः शत्रुर्भवति निश्चयेन सिद्धिः

	हं	
हं	देवदत्त	हं
	हं	

का॰
तं॰
५२

53

त्वा॑यां वा यद्वा॑ दिशि धारयेत् उन्मत्तो भवति निश्चितम् ॥ इत्युन्मत्तीकरणम् ॥ अथ मारणं नरास्थिकीलकं
चतुरंगुलं हीयमानं तदंगुलं शत्रुगेहे निहन्यात् तत्कुटुंबं वैरिणः कुले ॐ हुं हे हे स्वाहा सप्तमाभिमन्त्रितमात्रं
नश्येत्तावाद्दीयो गृहे निखनेन्मन्त्रजप्तं शत्रुमारयेद्विप्रसंततिम् ॐ हं सः स्वाहा षट्त्रिंशदंगुलकीलकं
लोहनिर्मितं वानरीफलं पतत्क्षणं प्रदातव्यं शत्रुसंचारणादिषु जायते स्फोटकास्तीव्रा वशमानं दास
रणं भवेत् स्नानमूत्रमूत्रजः सर्पवक्त्रे विनिक्षिपेत् वेष्टयेत्कुसुमसूत्रेण मां मम ध्येत्यपोम्

मृतपिपासकर्पटरक्तेन संलिख्यता यद्वादिशि क्षिपेत्तेन नैव वैरिभ्रम॰	निम्बपत्ररसेन पर्णे लिखित्वा निखने शत्रूणां गात्रसंकोचो भवति गात्राणाम्
	

खंनिखनेन्मपेते शत्रुस्तत्स्थाने स्थावी
भवेत् कुसुमवध्वरक्तेन गात्रमन्त्रपास
हृ तिलकं भालदेशे तत्कुंकुमं संभावयेत्
ये विहस्यात्तत्क्षणादेव मोहितेन सुभम
वेत् वाटनेन कुलीनसन्धयोभाग स्वाहा
येत् शराग्रफलकं कुर्यादिषु स्वचिति जै ५२

वितैः गवांक्षीरैः पिवेन्मूत्रे १ कुष्ठनाशश्रमणमयः तल्लातेन वाणोत्तमिपतेन तत्क्षणाद्दिशः आदाय तिंव
वरांकेस्थापयेद्वारिपुविनाशो भवति उणीनाभिंवघट्टिंड समा संहृत्य सहस्त्रिकं पसांगे शान्तिपेत्
णीम साहोत्स्योच्चाटनं भवेत् मयूरपिच्छनीलांजपिष्टुलेपस्तावावहं रिपुविट्टांनस्त्रिकस्थवतिवा
ववितिक्षिपेत् आकृष्यमलरोधेन उष्ट्रतेनलावत्त्वा वहं सानसेवनायनस्यैमृत्तिकाचातिदापयेत् गों
तः अस्तकं अनेनमंत्रेण राजिकालवणास्थिव निर्माल्यातिकटुतेलेन सहस्रहोमात् शत्रोर्वधः स्या
त् इति सर्वशत्रूणां मारणादिकथनं अथाश्वनाशनम् कृष्णजीरकचूर्णेन अजितांडान पश्यं
ति तक्रेणत्वालेपश्चत्वः सुस्थो भवति चोटकः आणोक्षुद्रदरी चूर्णदत्तेन पश्यति चोटकः स्वस्थश्च
दत्तपापेमन्त्रपठं पाप्यनसंशयः अश्वास्थिकीलमश्विन्यां कुर्यात्तमंगुले पुनः इति वेनेदश्वशालायां मा
मारयत्येव चोटकान् ॐ पच पच स्वाहा उक्तयोगेषु मंत्रः भरण्यां सप्तमंत्रेणचितिकाष्ठस्य कील
कं अष्टांगुलं तिखनेदश्वशालायां विनश्यंति ॐ नमो भगवते रुद्राय ॐ अश्वाय स्वाहा अश्वनाशनं
पुनर्वसौ चित्रकाष्ठं कीलकं अष्टांगुलं क्षिपेत् घातामिमंत्रितेनैव शस्त्रेणनव विनश्यति ॐ लोहिन
विद्विपेत्कीलकं अष्टांगुलं क्षिपेत् कदलीवाटिकामध्ये नाशयेत्कदलीदलम् इतिशप्प० अथ रज

का
तं
५५

कवस्त्रनाशनं एर्वाफाल्गुणीनक्षत्रे जातो काष्ठस्य कीलकं अष्टांगुलप्रमाणं तद्देयं नरजकेगृहे
शतनाभिमंत्रितं तस्य शीघ्रं वस्त्राणि नाशयेत् ॐ कुंभस्वाहा इति रज· अथ धीवरमत्स्यनाशः संग्रा
ह्येत् एर्वफाल्गुण्यां बदरीकाष्ठकीलकं अष्टांगुलं तु निखनेत्तापाक्रुद्धीवरगृहे ॐ प्राणीस्वाहा ॐ ज्वल
स्वाहा मंत्रद्वयस्य तुल्यफलम् सप्तांगुलं महाश्लेषे भल्लातकाष्ठकीलकं गृहीत्वा दासगेहे तद्देयं म
त्स्या विनश्यंति कृत्तिकायामर्ककाष्ठकीलकं त्र्यंगुलं क्षिपेत् पात्रे वापीह्रदादौ च मत्स्यास्तत्र विना
श्यंति इति मत्स्य· कुंभकारस्य भांडनाशनम् पंचांगुलं तिंदुकीलं वदने पूर्ववत्फलम् गोक्षुरमेषशृ
गं च बीजं वा कोकिलाक्षजं शूकरस्याथ मूलं च मूलं वा श्वेतगुंजजं पाकस्थाने तु भांडं निक्षिपेत्स्फोट
यते ध्रुवम् वालकरंजबीजं च टंकणेन समन्वितम् कृत्वा भांडस्फोटस्येव द्रक्तानामत्र उच्यते ॐ म
नमदनस्वाहा ॐ गुरुगुरुस्वाहा मंत्रद्वयस्य तुल्यफले इति कुंभका· अथ तैलकारस्य तैलनाश
नम् मधूकंकाष्ठकीलं तु चित्रायां चतुरंगुलं निखनेत्तैलशालायां तेन तैलं तत्र विनश्यति ॐ दह दह
स्वाहा भल्लातकाष्ठं चित्रायां निखनेत्तैलकेगृहे अष्टांगुले दानतत्र गृहको न हि गच्छति इति तैल·
अथ गोपालस्य गावोऽश्वनाशनं निक्षिपेदनुराधायां जंबूकाष्ठस्य कीलकं अष्टांगुलं गोपगेहे ५५

दुग्धं तत्र विनश्यति इति गवां दुग्धः अथ वारजीवस्य नाशनम् नवांगुलं पूगकाष्ठं कीलकं निति
पेद्गृहे तांहूलस्य तद्देवे वाञ्छेत्पानभिषाक्वये न दातस्य च तांहूलं नाशमायाति निश्चितं इति पर्णाना
अथ शाकनाशनम् गंधकं हरितालं तत्र दत्त्वा जलपूर्णेन वै नश्यंति सर्वशाकानि शोषान लवनाति
च इति शाकः अथ व्यंजनवापस्य सूत्रनाशनं अश्विन्यां जांबवं नं काष्ठं नववापगृहे क्षिपेत् द्वादशांगु
लमानं च सूत्रं तत्र हि न तिच इति सूत्र अथ शौण्डिकस्य मदिरादिनशं क्रान्तिकायाम कं काष्ठं षोडशां
गुलं निःक्षिपेत् शौण्डिकस्य च गेहे च मदिरा तत्र नश्यति इति मदिः अथ लोहकस्य लोहनाशनम्
अम्र पानीसमकाय च भवेदक सानविज्ञानतापर्देश्च कस्य कालिकामांचेडीतो जिमोरमासिपाथर
पडेवास्तुकारणस्समावैसमवेधयम्हे जिमारोनाकधेविङ्गपाह्वविणीडलटावैधेपिंडापाणी
जेमोरपिंडवोवाउलटालावेधताकतनिवाहेरआसा वारत्रयपदित्वाप्रतिपातत्रिगडूषंजलपे
यं यदि वाकेनापि विद्धं स्यात्कृपीरं न देवकाय इति लो अथ नानाकोलकम् मयूरं नागीवाहूणिभो
जयेदिनसप्तकं नदिष्टहस्तेपोलिमाइव्येशाके तिलवाणात् समाहंति लतेलं नभावयेदानपावि
रं अङ्कोलवीजहूर्णतरोषंपेषंपुनःपुनः ततैलं ग्राहयेद्यत्नात्तैलकारयंत्रतः अथवाकांसप्य

श्री ५ ९१.

का॰ त ५५

द्वेष्टे तेन कल्केन लेपयेत् इदमेवांगुलीतैलं सर्वकार्येषु योजयेत् लिप्तमंगुलितैलेन मुंडितेन तत्क्ष
णाद्दिपेत् सफलो जायते ह्यत्र तत्क्षणान्नात्र संशयः पद्मिनीवीजचूर्णेन भाव्यमंगुलितैलतः
व्यक्तं जले महापद्मं तत्क्षणात्स्यात्संभवः यानि कानि च बीजानि जलस्थलगतानि च अंगुलीतैल
लिप्तानि तानि तान्युद्भवंति च यत्किंचिद्धातलोत्पन्नपुष्पफलादिकं अंगुलीतैललिप्तेन तत्संभवे
द्देव गुंजाफलान्यपिष्टे च लेपयेत्याङ्कोल्कद्वयं विनाच्छद्रीपदो गच्छेद्ग्रामग्रामे केन संशयः लकुदा
हमयं पिष्टं गुंजापिष्टेन लेपयेत् शुक्लमंतज्जलैः मांडूकपविष्टेन संचयति गुंजावीजं तवेवान्नत्वेष्ट
र्णी भाव्यं तन्मूत्रकैः समवारं तेन तैकाद्यपालिप्तमंकुलवद्भवेत् तैलमादाय तालिप्तं सूर्वं त्वांकुका
गतिः वर्तिः सर्वलरसैः पूर्वा तैललिप्ता जलेस्थिता ज्वालिता दीपवद्वर्तिर्ज्वलत्येवेन संशयः
कट्कुर्तुंबुरुच तैलेन पारावतवटोद्भवं मूलं च पीशाविमूलं च पेषितं नगर्दभास्थितं ललाटे ति
लकं तेन कृत्वा संदृश्यते पुनः दशास्योनाच संदेहो यथाल्पं केषवेशात्मपः शिगुवीजोत्स्थितं तैल
पारावतपुरीषजं जरात्स्य वशाद्युक्तं शीविमूलं समं समं ललाटे तिलकं तेन यः करोति स वैज
नैः दृश्यते पंचवक्त्रो सो यथा देवो महेश्वरः रात्रौ कमलचतुर्दश्यां महपूत्रासे वितितिपेत् मंगीवी ५५

जेमदंह्कसंह्कसभस्मौ निवासयेत् तज्जातं भृंगीतद्गुप्तां यत्नपाकुर्य्यात्तरञ्जकां तद्वज्ञवहूपुष्पेषामुपरोटणा
तेजनैः तद्योगेह्कसमाज्ञारवक्त्रेवैरंडवीजकं तज्जातैरंडवीजानामेकवक्त्रेण धारयेत् तथपप्रपतिमाज्ञो
रैमनष्पानात्रसेषुपः शृगालस्थानसंघाश्रयदिनेधारयेत्पुष्पकं मधुपाप्रपप्याभृंगीयानाम्रीहिस्त्वताद
धी रक्तंगुञ्जाफलं वाप्यस्त्रीकपलेचसेचयेत् जातीफलंक्षिपत्वक्त्रे स्त्रीपुंषोदष्पनेपुमान् नारविस
र्वजंतृनाम्रालसयोहन्तपीरः तच्चह्कलचन्दनपोसवीवीजात्वितंवपेत् भृंगीधन्त्रखानारीगुञ्जाति
वैकसंपुतं निखनेत्कलभस्मंतसर्वलिप्तजंसमन्वितं प्रोचयेत्फलपर्य्यन्तस्तस्य वीजानिचाहरेत्
तद्वीजे कृतेवक्त्रेनतत्तद्रूपंतत्फलं इत्येवंकौतुकं लोके नानारूपस्यदर्शकं वक्त्रेवीजे भवेत्तस्य
नात्रकार्य्याविचारणा हरितालशिलाचूर्णं अंगुलीतैलभावितं तालिमवस्त्रशिरशिस्थितंपप्रपति
वाक्रिवत् तथैवकौलतैलेनस्फुरत्येवतनृपः सिंहरंगधकंतालंसमंपिष्टामनःशिला तालिमव
स्त्रपुष्कवासोराज्ञोसंदष्पतेः शिवत् हरोपास्थितलोकः सराज्ञोसतत्कौतुकंमहत् खेचरतभ्रत
लाहूर्णीललाटेतिलककृते राज्ञोसंदष्पनेज्योतिस्तासिकौतुकंमतिपुष्परसेहेष्टाञ्जोताजनंततः
भंजिताद्धोतरःपश्येन्मध्याह्नेतारकागणं वाप्यवात्तीकवीजंचन्दकापालेमृदासह तज्जातम्ल

का० र० ४९

वीजंवाम्रवेतिःक्षिप्यमानवः शान्त्योजनपर्यन्तेपश्येत्सर्वैर्यथांतिकं वारिमारेत्तिकयासार्द्धंनाहूलंप
स्पभक्षणे दीयतेतिस्तरेनसप्त्यथोवाष्टुष्कुकौतुकं ॐनमोभगवतेरुद्रायउमामहेश्वरायवज्रहूपाय
नानारूपाधरायसहस्रसहस्रसन्नस्यवदनानाकौतुकेऽजालदर्शकेयः ठः ठः ठः स्वाहा अनेनसर्वयोगाभी
मंत्रः सिद्धिर्भवतिनान्यथा इतिनानाकौतुकम् वसमन्तीमोरमावादहहजमोदमाइमोरश्रागेकोप
भांगहरहस्पाकरैदेवीकालिकामावेदीघाद्चौदहहजभंजिमहलेमंजिफुरेपमाश्राक्षा सिद्धिकार
त्रयाभिमंत्रितमूलिकाप्रक्षिप्तेनगात्रेरूकपाणधारालेखाभवतिनान्यथा इतिश्रीनाथविरचितेकाम
वैयरत्नेनानाकौतुकंनामपंचादशोपदेशः ॥ अथकाम्यसिद्धिः पुष्पार्केवसमागृह्यमूलेसनार्क
संभवं अंगुष्टप्रतिमांकुर्याअतिमांतप्रपूजयेत् गणमायस्वरूपांश्चभक्त्यारक्ताश्वमारकैः कुश
मैश्चापिगंधाद्यैर्हविष्याशीजितेन्द्रियः पूजयेच्चाममत्रेश्चनहोजादिनमोक्तिकैः यान्त्रान्त्यर्थपतेका
मान्त्मासेनैकेनतोलभेत् प्रत्येकंकामसिद्धार्थमासमेकंप्रसूपते गणेशवीजमाह पंचान्तकंप्राणि
पंवीजंगणपतेर्विदुः ॐक्रीप्सर्ववदयः ॐक्रींफट्स्वाहा अनेनमंत्रेणरक्तकणवीरमेकंजप्त्वान ४९
ग्नौक्षिपेत् एकंलक्षंजपेत् ननोभगवतीवरदाअंगुष्टंगणमेकंगुणंददाति इतिकाम्यसिद्धिः

अथ वाक्यसिद्धिः कृत्तिकायां कृष्णहृद्धं वंदाकं धारयेत्करे वाक्यसिद्धिर्भवेत्तस्य महाश्चर्यमिदं स्मृतं
मंत्रेण ग्राहयेत्स्वातीनक्षत्रे बदरीभवं वंदाकं तत्करे धृत्वा यत्प्रार्थ्यते जनैः तत्तणाप्यते सर्वेम
न्त्रेण प्यत्रैव कल्प्यते ॐ घुं नेत्रस्वाय स्वाहा अनेन ग्राहयेत् इति वाक्यसिद्धिः अथ गुप्तधनगुप्तप्रवेशाचा
रदेवदानवादिप्रकाशकम् वंदाकं कोटहृत्तस्य गोदावरं लक्ष्मणापदं श्रृजाद्धीरेण संपिष्टं ललाटेति
लके कृते प्रकाशं जायते सर्वं तत्क्षणाद्ध समाप्ततः धनानि पद्मवासंतिपाचाट्टौ रात्रिकं स्तत्क्षणा गुप्तप्र
वेशो महात्मा च गंधर्वा पाशलिणीश्वरा जंतुर्दानवश्च हृत्वा च सर्वे मत्यसमाश्रिता एवं श्लेषायां पाते
वीरेसाचर्षदा उत्तमबीजं जं रसं सं शुक्लन्तवरीकुलाष्टमं तामभ सिजे पुष्यमलं मंगलाहे श्रुं जंतुं कारये
त्स्वयंि प्रकाशं जायते सर्वं एवं वज्ञानं समायः इति गुप्तम् ० अथ पदविद्या एवं देवायन विर्धागुणसत्व
नेप्रतिकल्पिता समविंशात्पद्रराकालस्वतंत्रक्षाधार ॐकारधारगुणा आकारएकादशपात्तसहस्त्र
धा भवति कलैादशधा भवति महादेवरुद्र शक्तिमाकल्पिता सा समदया तत्र एतावा धन्तत्तुगुणपेरा वाका
उत्वलत्ताने ॐ ॐ ॐ एतन्मंत्रे पठित्वा पंचवारं तदा लिपेत् एवं वद्भवति सर्वेः कवलितं मे कमठ
मात्र समन्वहरेत् छित्वा सर्वमंडं च दत्वा तिलकमाकर्णी गुणाधन्तषिवेधयेत् लत्तस्यं वेधयेद्धा

णोविद्यात्येवनसंशयः एकैपत्रएकैकांडरक्षेमहालिखाश्रामोऽश्मककारश्मकग्रंगाश्मकारश्मकवा
मशेविद्यांदेहगुणादहहहसाद्वीश्मकाराकामाशीदेवनाशारवीश्रजेनकृमभजशीरश्राहा पत
त्रंत्रपाठित्वातयस्यपश्यागेमारयेत् तदंगविद्दतिकिंतुप्रथमपरीक्षायांशांतिमंगला इति स्व
तश्वलक्षणंवक्ष्यमाणीषधेन्द्रः कांडसंज्ञेकृत्वातत्प्रमाणगुणंदत्वातत्रतत्समयंगागुष्यसारमेकं
दत्वामदिस्थानेहंसाडिवमेकमंजिलापकनारिकेरजलेन प्रक्षाल्यत्रपकांडेनलक्ष्याविधासाधये
त् तदापठनःकांडेनलक्ष्यग्रोरसमपिवेधयेत् तथाहृयानस्यात् इतिपत्रविधा अथप
त्रधान्यत्वपकरणं अक्षेचपूर्वाफल्गुन्यादाविमेहृत्तसंमतं हृत्वापत्रीयनेदेयमक्षयंभवति
अथवं शेफालिकायांवदायांहस्तेद्वेचसमाहरेत् धान्यमध्येतसंस्थाप्यतद्धान्यमक्षयंभवेत्
भरण्यांकृष्णवदाकंगृहीत्वास्थापयेद्बुधः संगृह्यपत्रधान्यंतत्काकरोत्यक्षयंध्रुवं उदुंबरस्य
वंदाकंरोहिण्यांग्राहयेद्बुधः स्थापयेत्संचितान्यंततः तदाभवतिचाक्षयम् मंत्रेणमंत्रितंकृत्वा
मंत्रमंत्रेवकथ्यते महापत्रक्षयस्वाहा इतिपत्रधान्याक्षयकरणं अथअक्रातिघटकाविवादि ५२
करणं पण्यांपादांकमाश्रुत्रैसेपवंमरिवंवचा शीघ्रमातिकहृत्तीतद्धाविश्यानपलेहंत घा

ताम्रचूर्णं क्षीरमाध्ये स्वेदं विपाचयेत् हतयोषाग्निवेद्धिसंवास्मिधामसुरतिवृद्धिकृत् एतिपश्चाह
ते वचा ब्राह्मी कणा कुष्ठं सैंधवं तिल पुष्पिका चूर्णं पिबाद्वै भाव्यमंडूकी ब्राह्मसंभवैः दिनमेकं त
तः पाच्यं कल्काच्चतुर्गुणं घृतं घृतात्तु चतुर्गुणं देयं ब्राह्मीद्रवं निपोत्तितं अजाजी चाजमोदा च यष्टी
मधुकसैंधवं एतानि समभागानि श्लक्ष्णचूर्णानि कारयेत् तच्चूर्णं सर्पिषा लेह्यं कर्षैकं वाक्शुद्धि
कृद्भवेत् भक्षयेन्मासमेकं तु बृहस्पतिसमो भवेत् ब्राह्मी मंडूकी वचा शुंठी पिप्पली सम चूर्णितं
मधुना भक्षयेत्कर्षं स्पष्टवाग्जायते ध्रुवं वचास्थिरकरीणे शमगुशाली मधुकं बला अपामार्गस्य प
वीगं होलाहलवं च फलं अपामार्गवचाप्रंदी विडंगं शुण्ठी च पुष्पिका शतावरी गुडूची च सम चूर्णित ह
रीतकी घृतेन भक्षयेत्कर्षं नित्यं ग्रंथसहस्रकृत् अश्वगंधाजमोदा च पाठा कुष्ठं कटुत्रयं शत
पुष्पा ब्राह्मीबीजं सैंधवं च समं समं एतद् द्वीवचाचैव चूर्णितं मधुसर्पिषा भक्षयेत्कर्षमात्रं तु जी
र्णे ते क्षीरभोजनं सहस्रग्रंथधारी स्यान्मूकोपि वाक्पतिर्भवेत् तिलेज्योतिष्मती चूर्णं वलपा
वचपासह स्तोकं स्तोकं क्रमेण वपावृत्रिह च तत्परं निश्चितं मधुराणीस्यात् गुल्लचारी कविर्भ
वेत् सर्पिस्सग्रहणो चेद्दोः समं शामाहरे ह्वा चूर्णितं मधुनाभुक्त्वा समाद्दाहा कवितिभवेत् प

का॰
तं
५८

श्रोत्रेनैवमन्त्रयेत् इत्येवमुक्तयोगानां मंत्रराजं शिवोदितं जप्यापनेनसिद्धिः स्यात्पश्चात्तेनैवमन्त्रये
त् ॐ ह्रीं हयग्रीववागीश्वरायनमः अयंमंत्रं धात्रीफलरसे भीष्मंवचाचूर्णादिनावपि हुतेनलेह
येत्रिस्त्रवाकसंस्मृतिवृद्धिकृत् वचाचूर्णंपिबेत्क्षीरैः ह्येवंमंत्रेणमंत्रितं भोजनंक्षीरराज्यंशाल्यन्नंसप्ता
हेवाक्पतिर्भवेत् सप्तमेसप्तमेचैवसार्द्धान्तश्रुतिधरोभवेत् वचाचूर्णंहुतेः द्वौइः लेलेसोऽन्नंव
वत्फले पुष्पार्कयोगेसंगृह्यश्वेतार्कस्यचमूलकं छायाशुष्कंचतच्चूर्णंमंत्रेणैवाभिमंत्रयेत् क
षमर्द्धपलंवापिप्रातरुत्थायसंपिबेत् तक्रेणसर्पिषावापिजीर्णेत्रैक्षीरभोजनं एवंसप्ताह
मात्रेणकविर्भवतिबालकः ॐ ऽसामसहेश्वरायनमः अनेनाभिमंत्र्यापिबेत् इतिश्रुतिधरक
वित्वादिकरणं अथकिंनरीकरणं विभीतकंकणांपाठींसैंधवंत्वकसमंसमं कर्षकमधु
सर्पिर्भ्यांमासमात्रंसदालिहेत् कंठशुद्धिर्भवेत्तस्यकिंनरैःसहगीयते पाठीचपाकेनैववत्ता
ड्डेणसहसंयुता कोकिलस्वरप्रदवस्याद्गुटिकाभक्षमात्रतः ब्राह्मीकंभणकोरंठवचाब्राह्मी
वचानष्यावलाचूर्णंसमांसेनपलैकंवारिणापिबेत् मासेवनर्हपीत्कलपदेचैववह्निसमकं ५८
गंधर्वसदृशंगानेकोकिलानांस्वरोयथा त्रिगुंठीमूलचूर्णंचतिलतैलेनयोलिहेत् कंठशु

द्विभवेनस्यांकिंनवैः सहपीयते इतिकिञ्चीकरणं अथचाद्यवं वर्षाकालेकाकमाचीसमू
लानैलपाचिता त्वोदेनसमासतच्चगृंप्रहर्षेसमंभवेत् स्वेनपुनर्नवामूलंहृतचूर्णसदाजपे
त् जलमात्रावंतिहंतामृतनस्यलंचनिशापुतं अजनेवक्षरोगाणानभवंतिकदाचन द्वितिया
सैंधवंत्र्यूषवीजंकारंजंजसमं भागोद्भावपुत्रेवर्तिस्तिमिरंपटलंजयेत् शंखुकेचनशांटवाद
च्चहृंणिविचूर्णायेत् अंजयेत्सवनीतानंहतिपुष्पाविरंजनं अंजयेज्ञाणयेतुष्पत्तोद्वेवास्वर्णमा
क्षिकमारिचंमार्गरक्तेवनीराञ्चंपतांजयेत् जयंतीवाजपावाथहूश्लास्तन्येतिशाधहत्
पोगानितंचर्मवोशंचमांसहहिंचनाशयेत् अंजसहूलमासातः पिप्पलीमरिचंविलेपेत् सी
वर्णित्वाहूतेपाच्यंवटिकांनेसखटेत् सधाजंस्तनसंपिष्टराञ्चंपहरमंजनं अंजपित्तगते
ष्वोपधसमस्थानेविशोषयेत् चिरविल्वसैद्धेष्टराञ्चंपहूरसंजनं हृतेनपुष्पमधुनाश्रुपा
ननैलेनकंडूतिमिरंजलेन राञ्चंपनाकांजिकपाद्गुक्तानिहंतिपैानर्नवमेवमूलं अत्रस्वेनपु
नर्नवाल्पाहूरीतकीवचाकुष्टंपिप्पलीमरिचानिच विभीतकस्यमञ्जाचशंखत्वनाभिर्मनःशि
ला सर्वमेततसमंकृत्वाच्छागीक्षीरेणपेषयेत् नापायेत्तिमिरंकंडूपटलान्यर्बुदानिच अ

का॰
न॰
५५

पिकानि च मांसानि पश्यति श्रपिद्धिवाधिकं पुष्पं मासेनैकेन नाशयेत् वर्तिश्चंद्रोदयानामत
णां दृष्टिप्रसादिनी च्छायाशुष्कावटीकार्य्याः इति चंद्रोदयावर्तिः पक्वफलचूर्णमपथ्यवर्ज्यः सायं समश्ना
ति हरविमधुभ्यां समुच्यते नेत्रगतान् विकारान् भक्षयाय्यालोकमयैर्विकारैः इति चाक्षुषम् अथ कर्णरो
वाधिर्य्यकृमिनिवारणं शोभिविरिद्धारजलेन तत्कृते तैलेन साधितं तिलजं अपहरति कर्णना
द्वाधिर्य्यं चापि पूरणतः द्विशामलीकषायेन तैलप्रस्थं विपाचयेत् एतत्कल्कप्रदानेन बाधिर्य्यं पर
मौषधं नीलकल्हारसलिलं सिंधुकांजिकसंयुतं कटुकं पूरणात्कर्णनिःशेषकृमिनाशनः द
ते च चर्वयेन्मूलेन यावद्वै फलासमयोः तत्तालाम्लरिते कर्णे अंबगोमालिकाव्रजेत् तांबूलमथ चूर्णं
कृत्वा तत्र संपादयेद्बुधः कर्णास्थितास्तु कृमयो नाशमायांति निश्चितं मुशलीं वा कुचीचूर्णं वा
देहाधिर्य्यशांतये मतः शिलापमार्गमूले चूर्णमधुप्लुतं भक्षयेत्कर्षमात्रं तु बधिरत्वप्रशांत
ये लशुनामलकं तालं पिष्ट्वा तैले च तत्पूरणे तैलाद्वा तत्पूरणं तीरं पाच्यं तैलावपोषकं तत्तैलं निषिंचे
त्कर्णे बाधिर्य्यं विनाशयेत् सिद्धार्थं बृहती चैवापामार्गसमं समं छागतीरैः प्रलेपार्यं कर्णपा
लीविवर्द्धनः मुशलीकं दर्कं चूर्णं माहिषीनवनीततः लोडयेद्दत्तये द्वौ पान्नरात्रौ निवपायेत्   ५५

समाहारङ्घृतैलेप्यं कर्णपाली विवर्द्धते गुंजामूलकृते चूर्णं महिषीक्षीरसंयुतं स्तनंदपितततः कर्णौ त्रवती
नेतत्कृत्कं कर्णपालेपयेन्निस्त्रिवर्द्धते नात्र संशयः अश्वगंधा वचा कुष्ठं राजपिप्पलिकासमं माहिषीन
वनीतेन लेपात्कर्णौ विवर्द्धते वराहोत्थेन तैलेन लेपात्कर्णौ विवर्द्धते चर्मचटकस्य रक्तेन लेपयेत्कर्ण
वर्द्धते इति कर्णवधिरत्वादिनिवारणं अथ दंतदृढीकरणं यवचिंचाजंबूधात्र्याम्लं वा हृत्पमारजं
चलदंतान्दृढयंति प्रत्येकं दंतधावनात् ताम्रपात्रेण संपाच्यममपाहृणीकं मधु कठिनागुटिकाका
र्यादंते धार्याः कृमीन्हरेत् दंते धार्यं स्नुहीमूलं कामिजाघ्राकरोत्यलं कासीसं सहृतं पक्वं धार्यं दंत
व्यथापहं विशालायाः फलं हृत्तीतमलोहेण रिलिपेत् नष्टमस्त्थ्यपूमानो कीटपातो भवत्यलं जा
तीकोरटपत्रं वीचवंयेत्सानहाय्यतः स्थिराः स्निग्धलितादंतास्तत्कालं दंतधावनात् गुंजामूलनक
णाभ्यां वर्द्धं दंतकृमिप्रणात् त्रिसनंत्रृण्यमेकनजीवरसमर्दितं जंवीरफलमध्यस्थं वस्त्रे वध्वा त्रयंप
चेत् क्षीरमध्ये समहृत्य गुटिकास्तास्ततः पुनः भावितं भावयुग्मेन तालकं सत्त्वपेषितं तत्समध्येगु
टिकां तिस्त्रावस्त्रेवध्वा दिनत्रयं मधुभांडगतं पश्चात्पश्चादुद्धृत्य चारितां वर्णणाछलितान् दंतान्नृस
माहाकुरुते दृढान् तालकं मावयुग्मेन दिनमेकं विमर्दयेत् तद्रंतेरसहेमाभ्यां पिष्टिकां तारस

का॰ तं॰ ५

50

युतं जंबीरफलमध्यस्थं दोलायंत्रे त्र्यहं पचेत् तैलं चोद्धृत्य भांडे समुद्धृत्य विधारयेत् दंतरोगान्नि
हंत्सर्वान्वर्षणाच्चालितान्दृढान् चलदंतदृढीकरं क्वाथं बकुलचर्वणं बकुलस्य च बीजं च पिष्ट्वा
कासीसेन वारिणा सुखं च धारयेद्धीमान्दृढं दंतकरं परं इत्तालस्य च वक्वाथमुखे वक्रे विधारयेत्
दृढास्युश्चालिता दंताः सप्तरात्राच्च संशयः इति दंतदृढीकरणं अथ पन्नाहरस्य करणं वब्बु
केवापि ह सम्यक्पीतं चेत्कृता सेवयितः पाचोभ्रकेषूतेः साथै भोजनं भीमसेनवत् सप्तापांशु
चक्रवृद्धस्य कर्तव्या मसिमं त्रणं प्रातः उष्णवारिसंयुक्तमालोभिर्विरात्रि धारयेत् कोपीनं संपरिमु
त्य भुंक्ते सो भीमसेनवत् उद्धृतं च प्रमादाय कपिलस्यानदंतकं कट्यामेव दृढं बध्वा भुंक्ते सः प्रे
कवद्भवेत् गृहीत्वा मंत्रितान्कर्णीविभानीतरूपलवान् शाकमद्दान्निलेजं वाविश्वान्नाहार
भुग्भवेत् अथ वृक्ककला मध्यमाखानेन विंधयेत् वायुपुत्रमिवाश्वमं मसौ भुंक्ते न संशयः
इंताडीवेगेनऽवंशीस्या इति पन्नाहारस्य करणं अथानाहारस्य करणं मंत्राणि कुकलाटस्य
मज्जाकं च जबीजजा पिष्ट्वानरुद्रिकाकार्पाविलोहेनततुवेष्टयेत् साज्यं तत्ताय समुत्काद्वादश ५
हं त्वक्पापदं उडंवरस्य बीजं जंबीरशालिषिवाषिरोषजं बीजं सपूर्णामाज्यनभुक्त्वाफवेत्तथा

पद्मं उडुंबरफलं पक्वं मंगलीतैलभावितं धत्तूरामासं त्वधोहृतिपिपासाशान्ता नात्र संशयः अपामा ५६
र्गस्य बीजानि त्वरग्वाजीति प्रपाचयेत् येन सिद्धिर्भवति कज्जलानां पातनार्थं ओसापत्रेन पावः
दीप्तिनस्य गृहे शृंगे चितायां नविशोषनतः रजकस्य गृहाद् द्वापितस्य कुलालस्य गृहाद्यकः ओं ज्वालित वि
धरे पायस्वाहा अयमग्निप्रज्वालनमंत्रः ओं नमो भगवते वासुदेवाय पर रत्न २ श्रीपते स्वाहा अने
न मंत्रेण वर्तिमभिमंत्रयेत् ओं नमो भगवते सिद्धिसाराय ज्वलपातय पातय वं प २ स ह ह २ र
कंप २ लिपिं नमः अनेन दीपं ज्वालयेत् ओं ग्राहिं भंचमवीसिद्धिं भोनमो विश्वस्वाहा अनेन कु
ज्जलं ग्राहेत् ओं कालि महाकालि २ रक्षेदं अंजनम् द्रव्यमभिमंत्रयेत् ओं सर्वे सर्वजितेंद्रिय सर्व
सर्वजिते सर्वोपधो प्रपाहिते नमिरतेनेमो नमः स्वाहा अनेन मंत्रेण जनयापामलिकामभिमं
त्रयेत् आदौ केवलहेमशलाकया लेत्र मंजयित्वा तत्र वशलाकया ग्रंजनं द्रव्यं जपेत् अ
जनेनांजनेन पृष्ठास्तमवापुषुपचकं तं पश्यति नेत्रं ते ग्रंजितेन दर्पोसुत्व तस्यापरिसितं तु ते
यदंजेवायं वध्येत् मांज्यावयिकहीतांगमदस्य कसहमर्णागं षुदिश्लात्वा हिदिनं नक्रमोज
ने हीरसाल्य त्रमोकाचाहि दिनांतं नतां जपेत् श्रंजितस्य शिला वंधकतं व्यमंभत्रमच्च

का० तं ५२

ते ॐ नमो भगवते रुद्राय ॐ ल २ महेश्मूल महिल ल्ह ल्ह २ ह्रह्र यद्वरद सुजिते रत्न कुमारेस
लोचने स्वाहा यन्नाणां मूलिमाश्रित्य उदयास्तमनं जपेत् पूर्वमेव समाख्याता शिखा वंधं शिखा
दितं अथ सर्वजनेन स्तानन्याः श्रीरत्काले उ संग्राह्य मूलं मारकवस्तुकाः सिंहरवरितं कृत्वा र
विन्दलेन वेष्टयेत् अतिह कलनिलानैलेग्राह येद्दलयन्तधीः नैलस्य वर्त्ती योगेण कज्जलं
वीत्तशायणी ग्राहयित्वा जयेद्दत्तनिधिं प्रपश्यति साधकः प्रमाणाचाविज्ञानाति गृह्याति च य
51 पेष्टकं अथ कुलस्य काकस्य जिह्वां संसमाहरेत् वेष्टयेद्यन्त्र लेवलिन्तलेनैव कारयेत्
अज्ञाहूतेन दीपं तत्र ज्वालया दाय कज्जलं पापसंअति कीडीरे भक्ताभासात्तन्त्र पापदं इत्यन्त
रास्य करणं अथ पादुकासाधनं अथ लालाग लीनतैलैः पेषयेत्तेन तस्य पातन्न नाटिद्वाहस्त
पटपोपीजनानोऽनु तेजयेत् अंकोल स्यन्न मूलं तु तिलतैलेन पाचयेत् पादे संज्ञात्र पश्येन्तलि
त्वा हरा धगोभवेत् ॐ क्रीं नमश्चु डिका पेशाग नेगमयचालयवेगवाहिनि वाहिनि क्रीं क्रीं स्वाहा उ
क्तयोगद्वयस्यापमेव मंत्रः काकस्यान्दयन्ते त्र जिह्वां चैव मनःशिला गोरिकं सिंधुजं चैव ब्राजा ५२
मारीचमालती समहृद्ध्वजदाचैवाविदार्यामसहपेषयेत् नालिस्थपादः सहसा महस्त्रयोजनं व्र

जेन् वलीपलितनिर्मुक्तोपावदाहूतसंप्लवं ॐ नमो भगवते रुद्राय नमो हरितगदाय रायत्रासय २
होभय २ चालके स्वाहा कोकाजिजीवल्लचारी गुरुलोहेन वेष्टयेत् मुखे प्रक्षिप्य गच्छति योजनश
तमेव च आगच्छति तदानृंस नचेनात्र संशयः इति पादुकासाधनम् अथ नानावृष्टिनिवारणं
ह्रूं श्रीं ह्रूं स्वंमं मंत्रं जलमध्ये प्रविश्य परिजपेत् तदा नानावृष्टिं हरति महावृष्टिर्भवति इत्यनावृष्टिनाश
नं इति श्रीनाथविरचिते का० सिद्धादिग्रन्थे नानावृष्टिनिवारणो नाम द्वादशोपदेशः १२ अथ निधिदर्श
नं अञ्जनानां च सर्वेषां मन्त्रसाध्यमचोरकं विना चोरेण विघ्नाश्च नाशयन्ति पदे पदे पञ्चाशान्तिमा
स्त्रिन्तजेपेद्दक्षसहस्रकं ततः सर्वविधानानि स्वसाध्यानि समाहरेत् ॐ वज्रकुरूपाय विघ्नरूपविद्याधर
महेश्वरं जपाम्यहं महादेवं सर्वसिद्धिप्रदायकं ॐ नमो भगवते रुद्राय नमो वज्रकुरूपाय विघ्नरूपाय
नमो विघ्नात्मने नमस्ते नग्नरूपपद्धाय नमो पवनरूपाय नमः एकस्मित्रमएकाय नम एकरोमायत
मपकेक्षणाय नमो वरदाय नमो पचाय नमो नन्दनन्दस्वाहा सोपवासो जितेन्द्रियो भूत्वा महेशमा
जाह्नवाहसमेत्रं जपे अजितात्मा नरस्तेन न निधिं पश्यति एवं वत् सम्यग्धाय षस्त्राणि भावयेद्दिक्षु जो
र्भैः इहत्पुच्चालयेद्दीपं मंकुलीतैलसंयुतं प्रालं षष्ठ्यत्रपोदर्शनाक ज्वलेन निधिदर्शने सर्वेषां

कज्जलानां च समं स्यात्त्वरभाषितं रक्तेन हक्कलास्य भावयित्वा मनःशिलाः तेनैवांजितनेत्रेण
निधिं पश्यति भूगतां गृहीत्वा चान्तराधायां वेदाग्राकोटहस्तेजा गोरोचनसमं पिष्ट्वा स्वंजनेननि
धिदर्शनं पुनस्त्वांजनं नाख्यातं प्रसिद्धमिव भाषितं श्रुगस्त्यहस्तेजा कृष्णा पादुकानिधिदर्शिका
पादुकांजनयोगेन सिद्धिर्याना भवन्ति वै ॐ नमो भगवते रुद्राय ऊम्भामहे ध्वरपाधीलिधीलिक्षम
लेना रामालितिस्वाहा अनेन पादुकामभिमन्त्रयेत् तुलसीमूलिकां पुष्पे सति वारे समुद्धरेत् त्रिः
पिष्ट्वा कांजिकेनाथ मधुनाथ पुनरंजयेत् पादजातकुमार्याकन्यकानागतदानिधिं दृष्यते नात्र सन्देहः पा
तालेलविकामपि ॐ नमो भगवते रुद्राय कल्पलेपांजनं दर्शय दर्शय स्वाहा ठः ठः अनेन मन्त्रेण क
ल्पेनेत्रांजलमभिमन्त्रयेत् खनमानेवसर्पाग्रे निस्सरति पदे पदे श्रीषपेनाविनातस्य भयं स्यान्मांत्रि
णामपि तस्मात्पेषपयोगेन पादलेपनं नाजयेत् अर्कस्य करवीरस्य पनशास्यनमूलिका पि
ष्ट्वा पदप्रलेपनं दरेपक्वं तिष्ठत्रगाः इति निधिदर्शनं अथ रूपपकल्पं चन्दलं त्वग्णमं मंत्रेषम
शाने प्रजपेत्सुधीः न प्रहन्ति स्फलस्ताप्यापदेपदे त्ति पाहि लो तेनाहन्ते न रोहपणे विवरेद्द ५२
सपातलं निधिं पश्यति गृह्णाति नाविघ्नः परिभूपते निशाचरंतिशिध्या त्वाजमं वामेन पाणि

ना अष्टपणकर्षाणि विधाल स्वजाप्यात्स्यय वतति यद्यैं कसवत्वं इशांगस्य नस्यसिवालये वत्तिना
न्योपहारेणाकृष्णादवेनमृतनमं ततो दीपोकुलीनैलेन वर्तिः स्यात् कं तैस्त्रिभिः प्रज्वाल्य नरकपालेन
तत्याज्ञाहृतकज्जलः अनयेन्नेत्रयुगलादेवं शत्रुनिनष्टं भवेत् अर्कक्षीरतालिकर्पासपटपञ्चज
तंतुभिः पंचभिर्वर्तिकाभिश्च नरकपालेषु पंचसु नरतैलेन दीपास्तु कज्जलं नरकापालके
ग्राहयेत्पंचभिर्पलात्सर्वं वश्मशानालये पंचस्थानोपजातं तद्पकीकुर्यात्ततः पुनः मंत्रयित्वाजपेद्देवं
शत्रुनिनष्टं भवेत गेंफ्रें फट् कालिकामांसशोणितभोजिनि रक्तकुसुम खेदे विनश्य त्वमात्रघट्टेतेफ्रें
फट्स्वाहा अयं मंत्रः अयुतजपात्सिद्धो भवति ततस्तद्वश्वकृष्णपणकर्षयोगाः अनेनमंत्रेणाष्टोत्त
रशताभिमंत्रिताः अगुलीतैलप्रयोगात्सिद्धो भवति अगुलीतैलसंसिक्ताघवास्त्रमर्दनात्वपि वि
लोही वेष्टयेत्तान्तगुटिकाकारयेत् कुंभे अष्टपणकाविशति कृष्णकाकस्य रुधिरं पेतेगोमायुसं
भवे काकादिनयनं चैव समभागानि चूर्णयेत् अरत्तेपुनर्वैसा हन्तिकवानेचेनरंजयेत् अष्ट
पणभवति हि सिद्धसर्वकार्यप्रसाधनः कृष्णकुक्कुटपुच्छाग्रतिमील्यमरतकस्य च काकनेत्रं तम
रितं मारयित्वा चतःपंच सोपणं कारयेत्ताहदिनानां पंचविंशानि: तत्संगृह्यप्रयत्नेन तत्कालये

क्षीनवारिणा यदस्तिषोत्तमेदिस्यात्तस्मात्सर्वतोभयः ॥ पूजयित्वा महाकालीं गोरोचनसमन्वितं न
कुलस्य ताम्रपत्रेण भावयित्वा प्रपेषयेत् तद्रतिलकादेव नरोऽदृष्यो भवेद्ध्रुवं कृलमार्ज्जारनेत्र
स्य रक्तं संग्राह्य भावयेत् रक्ततैलेन यंत्रेण तु अक्षेनात्रसूत्रजं वर्तिं प्रज्वाल्य वज्रस्य दले संगृह्य क
ज्जलं ततोञ्जनेन नयनं जस्ततदृश्यो भवति ध्रुवं ॥ तस्मासंचार्षीवामांसं यत्नात्संग्राहयेद्बुधः ॥ प्रथमं र
जस्वलायाश्च रुधिरेणावटीकृत्य शिलो ह्य वेष्टितास्मात्तदा दृश्यादृश्यप्रकारिणी काकान्तावचूर्ण
वामेलगुफेन प्रवेष्टयेत् सावटीका मुखमध्यस्था दृश्यं कुरुते ध्रुवं ॥ दिवाभीतस्य नयनं त्रिलो
हेन प्रवेष्टितं मुखस्थं कुरुतेऽदृश्यं पयो नृपविचरेन्महीं ॥ श्वेदेचैवानुराध्याव्यैवंदाकास्तस्य ह
स्तजं मुखे प्रक्षिप्य चनरोऽदृश्यः स्यात्रात्र संशयः ॥ शाकोटकस्य वंदाकं नक्षत्रे मृगशीर्षके
गृहीत्वा पानमात्रेण अदृश्यो जायते नरः ॥ भरण्यां तु समानुयेद्वंदाकं पीतसंभवं ॥ हस्ते धार्याऽदृश्यः स्या
त्स्वात्यां वानिवहृतं जोपिवेत्रुत्तरषाढायां मासपोकटे त्वसंभवं वंदानस्पाल्लदृश्यस्य दात्रिस्याविल्लबुल
जां वंदाकं वा करे धार्यमदृश्यो जायते नरः ॥ इत्यदृश्यप्रकरणम् ॥ अथ मृतसंजीविनीविधामाह ॥ मृत
संजीविनीविद्यां प्रवक्ष्यामि समासतः ॥ संगमे कोलहृत्वाथः स्थापयित्वा प्रपूजयेत् नवचत्वंवनत्रे ५२

वहूजपेल्लिंगसन्निधौ ऊर्द्धलिंगे वटे चैव मूलेणैकेन वेष्टयेत् चतुर्भिः साधकैर्नित्यं प्रणिपत्यक्रमे
णतु एवं दिदितिथिं कृष्णां टकोरेणासमर्चयेत् पुष्पादिफलपाकान्तं साधनं कारयेद्बुधः फलानि
पक्वान्यादाय एवाक्कं कारयेद्बुधः तेन वंदहजयेन्नित्यं गंधपुष्पाक्षतादिभिः नूषवर्ज्यं ततः कृष्णाहि
ज्ञानां च घषयेन्मुखं तन्मुखे हुतनं हवलाहमंकिंचित्प्रयोजयेत् विस्तीर्णमुखभांडं ततः कुंभकारकरो
हृतं मृतकालेपयेन्नवनानिवीजानि रोपयेत् कुंडल्याकारयोगेन पनाड्यः समखानि च शुष्केननाम
पाकेर्द्धं भांडे देयं मध्येमुखं शातये धारणं तैलं ग्राहयेत् ज्ञारलयेत् मासार्द्धं वै वनतैलं मासार्द्धं
तिलतैलजं नष्टपदेशं मृतस्यैव तस्मात् कृष्णादिरेनमत्र ततकृताजीवनेनित्यं गतोवापिषमालयं पा
पापमृत्युसर्प्पादिमृतो जीवति -स्तं पुष्ठकंपारदं तस्यनेत्रे तैलेन मर्द्दयेत् नष्टपदेशं मृतस्यैव
कालदृष्टस्यरक्षणात् जीवमायाति नो चित्रं महादेवेन भाषितं पुष्पभास्करयोगेनुगुरूदवीमृ
लमाहरेत् कर्षमसमजलैः पीतो मृतो मृत्युहरं भवेत् ॐ अघोरेभ्योथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः सर्वेभ्य
सर्वेभ्यो नमस्तेस्तु रुद्ररूपेभ्यः उकपोशनामयं मंत्रः इति श्रीनाथविरचितेका संजीविनाविद्या
नाम त्रयोदशोपदेशः १३ अथ विषनिवारणं प्रोक्तं समासेन विषं स्थावरं जंगमं कृत्रि

का॰
त
५४

54

मंस्थावरंचैववत्सनाभिकाख्यंचसत्वजं क्रमात्तल्लक्षणमेतेषांमध्येप्रोक्तंवदाम्यहं नामवद्येविषाणांचशंभु
नाकीर्तितंपुरा वत्सनाभस्यमूलंकंदकंविषं कंदंपानकर्मवृचहरिद्रकालकूटकं इंद्रव
उंचैवधीरहरितंतृगालंवविषं शृंगीककर्कटशृंगीचमर्षभशृंगीहलाहलं प्राकृकंरक्तशृंगीचवल्लज
नंपुंडरीककं संकोचमधुपाकंचरोहिणंमधुरंतथा पंचविंशतिलिसंताभिदेविदेयस्थावरंवि
षं पतन्मध्येपक्वंसंकोचंकाल—कूटकं शृंगीवत्सवत्सभागंपंचमंतुविषाविषं पचानेनप्र
विष्टानांमूलवत्सनाभउत्पन्ने वातिमूर्छातिसारश्चभ्रांतिःशूलंचकंपनं काषायस्वादसैतलहृदये
लहृदयेरुक्त्वात्दस्त्वं पुंडरीकफलानांमज्जापीतंतोयेनपेषयेत् भोजनेचांचनेपानेलेपसर्ववि
षापहं स्थावरंजंगमंकृत्रिमंविषयोगजं निष्कमात्रेणसंदेहःकष्टसंप्राप्तोनजीवति सा
धुरंटंकणंत्वकंटकफलंरजनीवचा नवसूत्रेणसंकाथपेकेकन्तविषंहरेत् समूलपंचांगसर्पा
दीनंचैवचवदालिका गिरिकर्णिकांबुवासमूलंनवसूत्रेणइवदत्त छिक्कडदेवदालीचनव्यपानंसर्वविषा
पहं वस्तंदंडीपमूलंनमधुनासहभक्षयेत् श्वेताकुलस्यमूलेनसर्वविस्फोतिलकेनतथा सर्वविस्प ५४
रंडमूलेवाक्षायाश्वकविषापहं टंकणंदेवदालीचजलपानेविषापहं नीलसर्पस्पृष्टंनकूक

तामसपुच्छके नाम्नेणावेष्टितं कृत्वा मृद्दिकां तां च धारयेत् नयाम्रष्टं जलं पीने स्थावरं जंगमं ह
रेत् आतरुणा कौपानरश्चाह् लोनाले श्वाजि लोहृदत्ता मोजे चलकाविषयाये ॐ सिंहरसाणी काल
कूटविषश्रीगीरहेरवासी मृवेदिलेह्र यश्रम्रतपाणी विषपा उउ पविषजारी विषकरी भरा विषव
हिश्रा हेत्रिदशेश्वरमहादेवर श्री जाम्बोटायगुरुश्रादमर्षिा क्षम्रमकारकं धेनाही कालकूटविष २
श्रीमहादेवनश्राता गौरी देणवाणी कलकूटविषटष्टहृषपाणीमं त्राम्युविषिनं विषमंत्रणवाराउ
त्रयगउप्रमाणायं पंभ नागसर्व सम्मा ताम्रदिका तां चधारयेत् न तस्य क्रमते सत्यं विषस्थावरजं
गमं नत्वष्टं मर्दितं गारे तस्यारो विषनाशनं वराहगोधनकुलपाशकुक्कुटपेजिकं श्वेतापर्णगिरि
कर्णिकाश्च फलं मूलं विषपायेत् पानेसर्वविषं हन्ति मृतोपुत्तिष्ठते हसात् नाम्ना नाम्रतयोगोयं
स्वयं रुद्रेण भाषितः वंशाच पटहंचैव ब्राणे मैवप्रलेपयेत् मृतोपि विषयोगान् क्रान्त्वा वाद्य प्रबु
ध्यप्रबुध्यते श्वेतापराजितामूलं पीत्वा तुरयेन्मानवः स्थावरं चाविसं हेन्ति उद्रस्थना शस्तसायः स
सिंधुकांजिकं पीत्वा स्थावराणि विषं हरेत् ॐ नमो भगवते उमामहेश्वराय कुंचितामृतजटायट
टः स्वाहा अनेन सर्वविषधान्यभिमंत्र्य दापयेत् इति स्थावरविषानि· अथ सर्पादिविषनिवारणम् जा

का॰ नं ५५

55

तिनामचतूपंचजंगमानांमिहोच्यते ब्राह्मणाः श्वेतवर्णास्तु क्षत्रिया रक्तवर्णकाः वैश्यास्तुपीत
वर्णाश्च शूद्राः कृष्णवर्णकाः अनंतकुलिकाचैव वासुकिः शंखपालकः तक्षकश्च महापद्मः
कर्कोटः पद्मएवच कुलनामाष्टकंप्रोक्तं तेषांचिह्नानि वादितं श्वेतपद्ममनंतस्य मूर्ध्नि दृष्टंचटस्य
ते शंखंच शेषवरिरस्तिवासुकिएहष्टउत्पलं त्रिनेत्राग्रस्तककर्कोटस्य लतकः स्वस्तिकांकितः पद्मष्ट
ष्टचट शंखपतेस्तु रक्ताः पंचबिंदवः पवंशोविविधनामानि जातिचिह्नानि वोदितं स्तप्यमंत्रेण धाये
वस्तिष्ठेतेनात्र संघायः ठवनस्तस्य सर्पाघाः पंतत्तिगहउपशा कालस्थानमनष्ठिनंशिवेनोक्त
यथापुरा तेषोदशविधंदंशोभुजंगानांमिषरवैः भीतोन्मत्तः दभान्तस्त्रु आक्रांतादिविषदर्पि
तः आहारेक्षुः सुतार्थीचस्वस्थानेच रिरक्षणे नवमोवैरसंपन्नोदशमोकालसंज्ञकः उद्यान
नेर्णिह्नपंचवर्वैरश्मगारचत्वरे शुष्कवृक्षेवल्मीके श्मशानेचसश्मशानाश्रितुके देवतायतनागारे सुह
काराशोकवृक्षके पशुस्थानेषुयेदष्टास्तेनजीवंतिमानवाः भूमध्येवापरेस्मन्हृदिसंधिते तेचके
शैनत्थाग्रीवाचिबुककंठचक्रमध्येचनालके स्तनयोःकक्षयोःकुक्षौलिंगवृषणनाभिषु ५५
ममसंधिषु सर्वत्र सर्पदष्टोनजीवति रवौभौमे शनौ वापि सर्पदष्टोनजीवति अष्टमीपंचमीषू

ण्योऽमावास्या चतुर्दशी शुभ्रभास्लिष्यः प्रोक्ता सर्पदष्टविनाशिकाः कृत्तिकाश्रवणं मूलं
विशाखा भरणी तथा एवास्तिलक्ष्म्यादि त्राक्षे घातेषु न जीवति मध्याह्ने संध्ययोश्चैव ल द्वेरा
त्रेति धात्र्ये कालवेलासमायोगे नासर्पदष्टो न जीवति सर्पस्य तालु मध्ये तु दंतो योऽङ्कुर
सन्निभः विषं च तिष्ठति वीर्यं तेनाद्य कालसंज्ञकं वक्राकृतिश्च वा दंतः पक्कजंबुफलाकृतिः
सुनीलः सेवनरक्तं वा विदंशोपि न जीवति श्वेतस्य पुरीषवत्स्थकलकस्हिदाहत्रट सा वना
शिकया पावकस्थं मि भादि मध्याधिवा नाम्नाश्यांते चतुर्गलश्रुणवा काचनीलकं विषोमोदरन्
ष्ट्राल्वं नं विषाकालपाशाते लोचनाद्वदनेनाय पीतलेन खदुःस्तडकः रोमांचो न भवेद्यस्तं वि
द्यात्कालपाशांतं वेदना दंशमूले वा न वक्षो घ वा भवेत् भक्तपाणी स्वदाहं च सोपि कालेन
भक्षितः सोमसूर्यौ यदा दीप्ते न पश्यति च तारकम् दर्पणे सलिले वापि छिन्ने तैलेन वा स्वकं
न पश्येद्दीप्यमानोऽपि कालदष्टो न जीवति त्वत्वा कालमकालं वा पश्चात्स्वजनमाचरेत् सर्पद
ष्टविषं नास्ति कालदष्टो न जीवति यस्तत्रापि कुरुते व्याधि चिकित्सां जीवनाय वै रसदद्योषा
धीनां प्रभावं कालजिद्भवेत् सतनकं गंधकं त्वर्कं टंकं वजनीसमं देवदाल्या द्रवैर्मर्ध्ये रिन

का
त
५९

मेकं भक्षयेत् कालपोलाशानिर्नामरम्भः सर्पविषापहः नरमूत्रं पिबेज्ज्ञानकालदष्टोपि जीवति
श्वेतापराजितामूलं देवदालीयमूलकं वारिणा पेषितं नस्यं कालदष्टोपि जीवति दधिमधुनव
नीतं पिप्पलीशृंगवेरं मरिचमपि चकुष्ठं वा हमे सैंधवं च यदि दशाति सरोषं तन्नकोवास्तकिदंप
मद्दृष्टानगतं वाघ्रानयेत्तत्क्षणेन कर्कोटकमूलमालीमूलं पीतं वा तोयैर्विषापहं वाम्भिकालीवला
मूललेपात्सर्वविषापहं रविणा टंकणपीतमथवार्कस्य मूलकं सैंधवं वान्नमूत्रेण शस्येप
कं वा विषापहम् इंद्रवारुणीकामूलं स्येनो वापि पुनर्नवः वध्याककोटमूलं श्यालीशिवे
मूलिका तंडुलोदकपानेन शस्येकं विषनाशनं भृंगराजस्य मूलं तु त्रिशूलिन्या स्तु मूलकं तो
येवांतीउलीमूलं प्रत्येकं विषजिद्भवेत् कटुतुंब्युद्भवं मूलं श्वेतागोमूत्रपेषितं छायाशु
ष्कावटीकृष्णामूत्रलेपविषापहं गोमूत्रेण वमूत्रे वा उशाणेन तद्दूनेन वा हरिद्रापानमात्रे
ण विषं हंति चराचरं दशावर्षोत्परं सर्पिः पुराणमिति कथ्यते यदि सर्पविषार्तानां सर्वा
स्यानगतं विषं पोत्वी वैरजनीकाच्यं पिबेत्सर्वविषापहं मूलं तु चितग जापावकस्य वि ५९
षनाशनं पुष्पाद्दूतेन सम्मूलं नस्येन विषनाशनं पाठाद्देवनतन्मूलपानेस्यात्कालदं

56

षिजित् अर्कमूलेन संलिप्तं दंशं विषहरं महत् रक्तचित्रैर्गोपाभ्यां तथा विषनिवारणं
सर्प्यं हरितवर्णेन पुष्पेणान्तपाटयेच्छिरः श्वेतं कुलसंस्थकुकाय्येन सर्पं सर्वविषापहं श्वेतं श्वेते
दक्षिणांगे कुलं कुलं च वामके मृतसंजीवनेपे तत्कालदष्टोपि जीवति तिक्तकोषातकीक्वा
थमथाज्यं संयुतं पिबेत् नवनीतमहृदयेजं तद्विषयोगाश्च सद्यते कटुकाजंतुमूलं बानकाश्चैवा
पिबेन्मूलैः नवनीतमहतेश्रीं चं विषयोगा हि सद्यते राजहंसादनेग्राह्यं श्वेतं कुलंस्थकुए
थक श्वेतपदेवश्वेतं तेच विषाणि भित्तह मरिचैः सर्पदष्टस्य कुलेकलत्येवच पीत्वाते
निर्विषेदष्टः क्वाथितं हवमेवले कुंकुमालकके लोध्रं शिलाचैवाथ रोचना गुटिकालेपमात्रेणवि
षंहंतिमहाद्भुतं प्रतीकंजवीजसममज्जाने गोर सर्प्यपाः श्वेत नरवापित्तेन लोडयेत् गुटिकाज
नमात्रेणपानादंजनलेपनात् नवकेनापि दष्टस्य निर्विषीकुरुते क्षणात् पथ्यादेवीमरी
चंच पत्र हिंगु शिलावचा जलेन गुटिकानस्ये कालदष्टोपि जीवति श्वेतगंधामेचनादशगुलु
महिषाक्षकं गृहधूमेन वालेयं पिबके वा विषं हरेत् शिलाहिंगुवचा व्योषमभयाढ्कपत्रक
नस्येपवाहकिदष्टस्यानिर्विषीभवितनिश्चित्ता श्वजीवफलं मज्जा गवां क्षीरेण पेषयेत् लो

का॰ तं ५८

57

पंजनेन नस्येन कालदष्टोपि जीवति ॥ कुसमयनस्य मूलस्य चूर्णं ग्राह्यं पलोन्मितम् ॥ करंजतैलक
षेण वटीकृत्वा तु धारयेत् ॥ जंबीरस्य रसेः पीत्वा चाद्रीविषनिवारणम् ॥ लज्जालुमूलं नीत्वा मा
मूलस्य छेनवारिणा पीत्वा चाद्रीविषं हंति लेपात् कंजावलोनतः ॥ गृहधूमो हरिद्रे द्वे समूलेनेंडुली
पकं ॥ अपिवा लुकिमाद्दष्टः दष्टो हरेद्विषं स्वाहा ॥ अनेनोक्तयोगानभिमंत्रयेत् ॥ अपराजितमू
लेन चूर्णेन नस्यं गात्रविषप्रसारकाणां हंति ॥ मासंगकुष्टचूर्णितं अस्थिसंहार रजनीयुक्तं कामोदोगनाकु
लीयुतं मज्जगोपिप्पलीयुक्तं चाङ्कोलीकंदसंयुतं शाक्रेणनोचितं तस्मात्तेयात्तेयापराजिता
इति भावेन वेयस्य आत्मरूपमिदं जगत् ॥ तेनसर्वविषकाद्याये भक्ष्यमाणेन वर्धते ॥ सघस्पेण
दष्टस्य वामानामिकया हृतः ॥ लेपः प्रलेपः कर्णमूले शिरमूले सेचनेनचेवा ॥ स्तंभनेगरल
केननेरुंधावतिधान्वग ॥ वाग्रहकर्णिकामूलेहरीनवदद्विषापहम् ॥ शिरीषपुष्पस्वरसेः
समहेमरिचंसितं भावितं सर्पदष्टानांतानेनस्याजनेहितं ॥ स्वच्छंदभैरवीविद्या कण्ठेन
विषनाशिनी ॥ ॐ नमो भगवति स्वच्छंदभैरवी महाभैरवी कालकूटविषस्फोटय स्फोटय
स्वादय स्वादय अवतारय अवतारय कालचंद्रपाश्वणपच पच उघेघलउाघघय ॐ कालायम ५८

ह्रांकालायकालमर्दंदविप्रजंगमेषु श्रीश्रोफट्स्वाहा अनेनमंत्रेणद्राटयेज्जलेपापयेच्चनिर्वि
षस्यात् इयंस्वच्छंदभैरवीविद्या ॐ हूं सः खेः सहम् अनेनाभिमंत्रितपानीयपानेनापसं
मार्जनेनेनिर्विषस्यात् देवदालिचित्रकंचकरवीरकेलागली मूलानिवारिणापिष्ट्वाकालदं
ष्टंहृदंभवेत् मंत्रोषधीषुयोगेनयादंष्टानजीवति छेदयेत्तीव्रशस्त्रेणवेश्मस्थानमिषग्वरः स्था
वरंतविषंदग्धेदष्टेषुस्थानहन्यते यस्त्ववैसंहितः सर्पोहृमतांस्तुविसंचवति नृडाग्रेशीनेभक्का
वकपालेनदंष्टितः प्रभावयमार्गदंस्त्यैविषाणावाचिकित्सयेत् वीरवेदाद्वृत्तेषुक्रोष्टिपुंजेपा
पयेद्विषं विषाणालेपयेद्देशेकालदष्टोपिजीवति मृतसंजीविनीख्यातेनिर्गुडीनगरंसमम् पिंडी
तगरमूलंचपुष्पेनोत्याद्यपोजितम् दष्टमृतंचपुरुषमानयत्तान्निनोच्चितम् सर्पदष्टपदावीर
स्तत्सर्पदर्शयेत्स्वयम् शंकोकसेतमयतेसर्पः स्वपतिविषनाशजेत् यद्दोपदष्टाफलेदत्तैः सर्प
भावेनभक्षयेत् दंतैर्वाभक्षयेद्भूमिदंडपतत्यातितोनरः सर्पभावेनसंदेहोनतस्यसंक्रमेद्विषं अन्य
तविषयोगातज्जलमध्येवितिः त्वलेपेन् मूलंतंडुलवारिणापिवतिघः अन्यगिरासंभवंतिविष्टि
श्चिभद्रयोगविषसेनस्याहिभीतिः कुतः दर्पोदेवफणीपदादपातियोमोहात्विनोमानवस्याने

का॰ तं॰ ५८

नत्रसर्पव्रयातिनियतं वक्रं यमस्याचिरात् आषाढशुक्लपंचम्यां कटाक्षिरीषमूलकं तंडुलोदकपा
षेन सर्पदंष्टो न जीवति अमावास्यादिने सर्पस्तदा सर्पाविनश्यंति अश्लेषेनार्के मूलं तत्त्वेन वर्षाभ्
मूलकं संगृह्य पेयं तद्देस्मात्तांडुलवारिणा सर्पभीतिविनाशाय प्रतिसंवत्सरे नरैः मस्तुरंनिव
पत्राम्पोखेदमेघरानेरवौ वर्षमेकं नभीतिस्स्याद्विषानिस्थमसंशयः हुकुलाशस्यदंतात्वाक्षीन
सूत्रेणवेष्टयेत् वाहोवथाविषंहंतिविषमत्कामवाधते सर्पवृश्चिकमूलानामावलंभ ऽप्रजाय
ते ॐ सरीकोन्नयकोन्नयसंजाश्चयसेजारयस्वाहा अनेन मंत्रेण हस्तं वंधयेत् पातालगरुडीमूल
वमानगृहसंस्थितं दृष्ट्वागच्छंति ते सर्वे सर्पाः पापविषकीटकाः ॐ नमः सर्पकुलाय स्वाहा अनेन स
प्ताभिमंत्रितां मृत्तिकां गृहमध्ये क्षिपेत् सर्पाः पलायंते इति सर्पविषनिवारणं अथ वृश्चिक
विषनिवारणं शिरीषपुष्पबीजानि सदाडिमस्य च मूलकं अर्कक्षीरपुतं हंति घृष्टं वृश्चिकजं वि
षम् मयूरपारावतनकुक्कुटानां आपुरीषसहभानुमूलैः धूपोग्निहृत्पाशुविषं समस्तं च वृ
श्चिकवृश्चिकसर्पजातः रजनीचूर्णेन भुक्तेन विषं वृश्चिकजं जयेत् वस्त्रेण व्याप्तपासाध्यंतरूप
धूमं च पाययेत् दंशे च यमपक्षीत्रे सर्पधूपोत्यं पाविधिः ओषधीमागेनसंपादवेदासेपवंह ५८

58

ते श्वेर्कपत्त्ररमूलेचजलपानेनविषापहम् प्रत्रजीवफलानांमज्जापलाशात्वकरंजकंतो मज्जानोपेः
प्रलेपोयंहन्तिवृश्चिकजंविषं हिंगुवाजलपानेनवृश्चिकोत्थंविषंहरेत् तिलमात्रेविषंवाग्रेलेपा
द्वानाशयेद्विषं वृन्ताकस्यमूलेपनेघसहाश्वपितेनवा बीजपूरकमूलंमलेपाद्वाप्यहरीतकीते
पोराजीगुडाम्लावावाहरिद्रालेपनेनवा वृश्चिकस्याविषंहन्तिप्रत्येकेननसंशयः मनतेंगसमूलंच
रविवारेसमुद्धरेत् उत्तराभिमुखेनैवहृमंत्रोच्चारणात्स्वधात् वामांगेदक्षिणेदष्टेवामदष्टेचदक्षि
णे समभागमज्जनेनैवविषंवृश्चिकजंहरेत् अपामार्गीयमूलंतन्मूलेस्वमुखननेवम् रविवारेस
मुद्धृत्यहस्तेवृश्चिकंदष्टांजमार्जनेनविषंहन्तिसद्वेरोट्टस्थप्रत्ययं कार्पासमूलंचविविधाविषाजि
ह्वणाफलत्वते ग्रालिंहंसपदीमूलंश्वानगाद्रित्यवासरे मावेस्यहस्तकृतेकर्णेविषंवृश्चिकजंहरेत्
त्वः फट्स्वाहा अनेनापामार्गजयेत्तस्मिविषोभवति इतिवृश्चिकविषनिवारणं अथमूषकविष
निवारणम् शिलानालककृष्णातिभांद्यनिर्गुडिकाद्रवैः पानेमूषकदष्टानांनादनेनीलविषहरे
त् गृहगोधासमादायपिष्ट्वांतैलवारिणा लेपाद्राभृविषंहन्तिपीतेदासीरपाचितं सर्षपंके
कुमंतक्रंसमभागेयुतेपिबेत् विषमूषकदष्टानांतमगमासोनिनन्दाराणान् चिंचाफलंसमा

का॰
त
५५

59

प्रकं गृहं हमपलार्द्धकं घृताज्येन समाहां लिहेद्दाशु विषं हरेत् इत्याखुविषनि॰ अथ कुक्कुरवि
षनिवारणम् गुडतैलार्कदुग्धैर्लेपात्पानविषं हरेत् पिङ्काया मार्गमूलं च कर्षकं मधुना लिहेत्
श्वानदंष्ट्रविषं हंति लेपात्कुक्कुटविष्टया उन्मत्तश्वानदंष्ट्रानां कुमारीदलसैंधवं मरिवस्थं वंधये
त्रिंदु त्रिदिनांते शावोवहं इति कुक्कुरविषनिवारणम् अथ मत्स्यमेकादि शिरीषफलस्त्वक्का
क्षीरं पिबेन्नेकविषापहं अर्कमाक्षिवेनादर्भक मत्स्यविषापहा भृंगीमत्स्यविषास्त्वयुद्धं तिवि
केसपिंडितः इति मत्स्यमेकादिविषनिवार॰ अथ गृहगोधावि॰ गृहगोधाविषं हंति काश्मरी
मूलनघर्षनः इति गृहगोधाविधि अथ व्याघ्रादि॰ वृकव्याघ्रशृगालवावभल्लूकद्विपवाजिनाम्
रुधिरं श्वावयेद्देश्यादहेल्लोहशलाकया लेपसर्वविषं हंति मूलं स्वेनघृतेन वा किमत्र वक्रनोक्ते
न तस्त्वणाद्विषनाशनं पिंगटस्यच पानेन व्याघ्रव्यालविषं हरेत् धत्तूरपत्रतोयेन चूर्णं त्रिक
टुसंभवं उदरस्थं विषं हंति व्याघ्रव्यालसमुद्भवं करंजतैललेपेन ज्वाली व्याघ्रनखोद्भवं
गोजिह्वामूलिकापिष्टा जलेन मधुना सह लेपोपि सर्वजंतूनां नखदंष्ट्रविषं हरेत् तथादा ५५
रुहरिद्रायालेपो दंतविषापहः इति व्याघ्रविधि अथ कीटविषनिवारणम् आज्येन तंडुलीय

लीमूलं तुलसीमूलिका पिबा तंडुलोदकपानेन कीटकोद्भवविषं हरेत् लांगल्याकंदं नस्यावादे
वदारु निशा पिबा मूलं बीजं कांजिकेन लेपात्कीटविषापहम् एरंडतैललेपो वा सर्वकीटविषा
पहं निशादारु निशा चैव मंजिष्ठा नागकेशरं पंचालेपो निहन्याशु विषं लूतादिसंभवं इति
कीटविषं इति अथ सर्वजंतूनां विषनिवारणं पुत्रजीवकलामज्जा पीत्वा २ तोयेन पेषयेत् ले
पांजनतस्यपानाद्यानि कमात्रतः व्याघ्रमूषकगोनासवृश्चिकादिविषं हरेत् दुःसहं पंचवि
षं चान्यविषस्फोटं च नाशयेत् वंध्याकर्कोटकीकंदजलेपिष्टाप्रलेपयेत् सर्पवृश्चिकमार्जारमूष
कादिविषं हरेत् इति सर्वजंतूनां विषनिवारणं स्नुह्यर्कमितकश्वेतकरवीरलांगली वृक्षीलैपाल
केकलाकुष्ठं गुंजा तथैव च महाकालश्च इत्याद्याः स्थावराख्यविकारदेः ससिंधु कांजिकेः पीत्वा
समस्तोपविषं हरेत् करवीरविषं हंति हृत्तेनापि हरीतकी निंबपत्रं हृत्ते हंति हृत्तेन मधुनानतः
इत्युपविषनिवारणम् अथ कृत्रिमविषनिवा: अनेकविषजंतूनां चूर्णमुपविषं तं लिप्तं तन
ख केशा चैव लोहाज्यं चूर्णसंचयं कृत्रिमं च विषं ख्यातं पत्रान्नाशादिवाप्यते आलस्यं कृशतेजा
ड्यका संतापासं बलतायं रक्तश्रावज्वरोयो व्याप्यपीतनचक्षुष्वलनयायेन्न मतस्तं नन्मृतं स्वर्णंशुद्ध

का॰
तं॰
८॰

वैदेममाद्रिकं चषाणांवांधकंतत्स्यमर्दयेद्दिनमेककम् सस्तिताद्दीरदंसंयुक्तंमासमेकंलिहेत्सदा
वल्किमूलमनंतंक्षीरंमनुष्यागकनाशनं पुत्रजीवफलान्मज्जानिक्षमाचंद्रावापयः पीत्वायोग्रहरंह
न्याज्ञावीहृत्विनयोजयेत् पाटीपुष्करमूलंचपानंवनाविषापहं तांपिबेत्कंजीतलेनोयेवमिकूलाज्ञ
षापहं क्षीरमज्जपुतंपुष्पसल्पाचेपरमेहितं गृहधूमेजलैः पिष्ठातंदुलैर्मूलवल्लकैः कल्काच्च
नर्गणं चाज्यंहृतक्षीरचचतुर्गुणं छूतंचोषपचेत्सर्वंपिबेत्सर्वविज्वरापहं समूलपत्रीसर्पाक्षीज
लेनक्वाथितांपिबेत् नरमूत्रेणवापिष्ठांपिबेत्सर्वगरापहं नागोसमीरिपत्राणिचूषणंजीर
कंसमं चूर्णीकृतंघृतसिक्तंतांभक्ताद्यगदंभवेत् इतिकृत्रिमविषनिवारणं अथयोगजविधिने
लकर्ष्टरजेवीरस्त्र्यादयोगजंविषं मरिचैर्नविकामूलंयोगजंविषमेवच पुत्रजीवंजलेनवृ
रजनीमारनालकैः देवदालीनरमूत्रैर्वासर्पाक्षीचैरवारुणी गिरिकर्णिकमूलंवाप्रत्येकं
विषजिद्भवेत् मधाज्यंकाकमाचीलद्रव्यैः पीत्वाविषापहं गिरिकर्णीनागमज्जीदीपानादि
षापहं इतियोगजविधिः अथभल्लातकविषनिवारणं भल्लातकतैलसंयोगात्स्फोटंसंजाय ८॰
तेन्हणां नवनीततिलतैलैलेपेनलघुनंजयेत् निंबपत्रमलेपाश्चंतंजयेत्तस्यदेनवा भल्लातक

स्यमूलस्य मृत्तिकाभिर्ड्डु प्रलेपयेत् ततः स्त्यज्यादिकाराणि नाशयत्येव निश्चितं इति भल्लातकावि
धिः इति श्रीनाथविरचिते कामरत्ने विषनिवारणं नाम चतुर्दशोऽध्यायः १४ अथ यक्षिणीसाधन
म् सर्वासां यक्षिणीनां च ध्यानं कुर्यात्समाहितः भगिनी मातृ पुत्री स्त्री वा यथाभिलषिता भोज्य
ति यामिषं चात्र वर्जयेत् ताम्बूलभक्षणं उपाविष्टे जिते वादौ प्रातः स्नात्वा न कंचित्स्पृशेत् नित्यकृत्यं च कृ
त्वा तत्स्याने तिर्जनके जपेत् यावत्सहस्रं तावद्यायाति यातिपात्तिः एवीच्छितं प्रदा जपेत् वटवृक्षे मत्वेदम
शाने लिभयो मतिः दर्पणसेग्गुल्लचार्चाऽस्य ज्ञात्वा तत्क्षणाति विभ्रमाः पंचाशत्सहस्रानुषाणां च ददाति भो
जने सदा ॐ ह्रीं विभ्रमरूपे विभ्रमं कुरु कुरु एह्येहि भगवती स्वाहा ॐ वलिमपटे देवि गोरव
णी हृतो न्युलाभ्य जातीपुष्पैः सोपचारैः सहस्रैकं ततो जपेत् शिं संध्यं समवार्यं ततो रात्रि भु
त्रिजेपेत् अर्द्धरात्रिगते देवि समागत्य प्रयच्छति पंचविंशतिदिनानां स्यन्पहे पोषिता ततो
ॐ ह्रीं रतिप्रिये स्वाहा एकलिंगे महादेवं त्रिसंध्यं प्रजपेत्सदा धूपं दत्वा जपेन्मंत्रं त्रिसंध्यं त्रिसहस्र
कं मासमेकं ततो याति यक्षिणी सुरसुंदरी दत्वार्घं प्रणमेन्मन्त्री व्रते सा वक्ति किमिच्छसि देवि
दारिद्र्यदग्धोऽस्मि तन्मे नाशकरी भव ततो ददाति संतुष्टा विना द्वेषं चिरं जीविनं ॐ ह्रीं आगच्छ आ

का॰ तं॰ ६१

गच्छ सर्वं देरी स्वाहा ३ कुंकुमेन समालिख्य भूर्ज्यपत्रे सुलक्षणं प्रतिपदि समारभ्य सहस्रं कृत्वा जपे
ततः त्रिसंध्यं त्रिसहस्रं तु मासांते पूजयेच्छिवां सजपत्रं दद्यात्तेन समगत्य प्रयच्छति नदीनां तु सहस्रैकं
प्रत्यहं परितोषकं ॐ भुवनरागिनी मे धनं शिवे स्वाहा ४ ध्यात्वा जपेत्ततो रात्रौ सागरस्य तटे शुचिः ल
क्षजाप्यो भवेत्सिद्धो दाने सागरपेटकः रत्नत्रयं तदामोल्यं मोल्यं मंत्री सुखी भवेत् ॐ भगवत्सव
टदेहि राजाकरनिजनिवासो श्रीनमोऽस्तुते स्वाहा ५ त्रिपक्षो व वटस्थाने रात्रौ मंत्री जपेत्स्वयं लक्ष
त्रयं ततः सिद्धा देवी च वटपालिनी वस्त्रालंकारकं दिव्यं रसं दिव्यरसांजनं दिव्यांजनं तु सा तुष्टा
साधकानां प्रयच्छति ॐ श्रीवटनिवासिनि यक्षकुलप्रसूते वटयक्षिणि एह्येहि स्वाहा ६ वट
वृक्षं समारुह्य लक्षमेकं जपेन्नरः ततः समाभिमंत्रेण काजिकैः क्षालयेन्मुखं यामत्रयं जपेद्य
त्रावरं प्रददाति यक्षिणी रसं रसायनं दिव्यं द्रव्यं ददत्कर्माण्यनेकधा सिद्धानि सर्वकार्याणि नान्यथा शंक
रोऽब्रवीत् ॐ नमश्चंडराजाकर्णिकाकर्णिणि स्वाहा ७ ॐ नमो भगवते रुद्राय चंडवेगिने नमः स्वाहा ८ रु
मेमेत्रदर्पं पस्पर्शकेवासिद्धिः चिताभस्मनलललाटे मंत्रेणावर्तयेत्सुधीः पतत्यत्रैव भूर्ध्यपुष्पैः सर्वतै ६१
होममाचरेत् विषालोचनस्य क्षारसं दिव्यरसायनं ॐ पं विशालेदंक्षी स्वाहा ९ नरास्थिनिर्मिता

मुद्रागलेपाणौचकर्णयोः धारयेजपमानोचनाद्यपाश्वस्मशानतः लक्षमेकंजपेन्मंत्रंसाधकोनि
भयःशुचिः नतोमहाभयापन्नीदयादेनंरसायनं तस्यभक्षणमात्रेणपर्वतानपिचालयेत् वलीप
लितनिर्मुक्तःस्थिरंजीवीभवेन्नरः ॐ ह्रींमहाभयेक्लींस्वाहा ९ घृतकपर्दकसेनवेधोवत्सरेणत्वचंद्र
माः प्रतिपन्नवेहवर्णानलवलत्वमिदंजपेत् भ्रमंतंचंद्रिकादंतंपीत्वापद्मरोभवेत् ॐ ह्रींचंद्रिके
हंसक्लींस्वाहा ११ नमोस्तामत्रयंवक्ताकेवलस्यप्रसीदति मंत्रकोस्यापनेकुर्यात्प्रतिमांचालनेत
था ॐ ह्रींरक्तकंवलमहादेवीत्वंनष्टस्थापयप्रतिमांचालयपर्वतान्कंपयलीलयाविनेवसंदे
हे १२ भ्रष्टोनरपांतजसातकिंचित्वाधंभोजनं नददन्नदीयतेःसैचदाधोमासमेकतः ततोदेवी
समागत्यहस्तेगृह्णातिभोजनं नत्वैवसावरंदत्तेनित्यंसांनिध्यकारकम् अतीतानागतंकर्मत्वस्या
स्वस्याब्रवीतिमात् प्रतिमांपर्वतान्सर्वान्चालयेत्सेवनत्क्षणम् ॐकारशब्दविदिक्लिक्नेवक्त
चैटकेजरिस्वाहा १३ एवमेवाश्रुतंजप्त्वाकस्माभिंमंत्रितं हस्तपादप्रलेपेनसमेवक्रिष्णभाश्रुभे
त्रैलोक्ययाटपीवातीताटपीकपयपत्फलं ॐ ह्रींहंसः नमोभगवतिकर्णपिशाचिनीचंडवेगि
नीवदवदस्वाहा १४ मद्धोमयौलिप्तेहमोक्षंशास्त्रवसयाभवेत् पंचोपचारैनैवेद्यदीवीता

का॰
र॰ तं॰
६२

62

प्रत्यजपेत् अयुतसंख्यकं कोटिनागरमेवानुतंजपेत् अहं राज्ञगते देवि खमेवाक्षिप्तमाशुभं ओं क्रीं
आगच्छ आगच्छ चामुण्डे स्वाहा १५ गोरचनाकुंकुमैः क्षीरैः पञ्चाष्टदलं लिखेत् नीरंध्रभूर्जपत्रे
तन्मासावीजं दले सप्तं लिखित्वाधारयेत्करदहि इमं मंत्रं ततो जपेत् एवमेवानुसमाहमेवकुर्यात्सर्व
त्वतः अतीतानागतं सर्वं स्वप्नमेवदतिकेशवः ओं क्रीं पिशाचिनी स्वाहा १६ अलाबुपुष्पिकापुष्पैत
स्यासर्पाहिमूलिका आत्माभिमंत्रितापत्या इक्षसत्त्वेणदेहपेत् माहिवहं कृत्तेस्वाशिवदस्सर्वंशुभा
शुभं ओं नमो भगवते रुद्राय कर्णपिशाचाय स्वाहा १७ लक्षमेकंजपेन्मंत्रं वटवृक्षतले शुचिः व
हुकंकुमैः पञ्चाननधात्रीक्षीरमिश्रितैः ततः सिद्धा भवेद्देवी दिविर्वांछितप्रदा ओं क्रीं विचिविचे
चित्ररूपे सिद्धिं कुरु कुरु स्वाहा १८ प्रवेशेन गरस्यांते लक्षमेकं जपेत्सुधीः पद्मपत्रहुतापैनः
कृते होमे दशांशतः स्वयक्षस्तं जनतेहसीपेलपशुपतिभूनिधिं मृत्वेनतेचपूर्णाचविद्येः परिभूय
ते ओं क्रीं हसौ हसौ ज्वालेल्लौ स्वाहा १९ लक्षसंख्यं जपेन्मंत्रं राजद्वारे शुचिः स्थिरः मद्दौरेमी
लनीपुष्पैः कृते होमे दशांशतः मदजायाति णोसिद्धा गुटिकां सप्रयच्छति तया सुवेश्यया
दर्पणविरस्थायी भवेन्नरः ओं मदने मदनमदनाविद्राविणी आलिंगयालिंगय संगमं देहि देहि ६२

श्रीं स्वाहा २० लक्षमेकं जपेन्मंत्रं विविधैश्वर्यधारिणी ॐ क्रें कालकर्णिके ठः ठः स्वाहा २१ सप्त
हंसास्थितां नवकैः करवीरप्रसूनकैः लक्षमावर्तयेन्मंत्रं पुरोजपाप्यातदशांशतः होमे कृते भवेत्सि
द्धिर्लक्ष्मीर्नाम स्वपालिनी वंशं स्थापनादिक्यतिथानेन च प्रयच्छति ॐ पं लक्ष्मी श्रीं कमलधारि
णी हंसः स्वाहा २२ रक्तमाल्यांवरो मंत्री वर्तनैर्द्दर्पणादिनं जपेत् ततः सिद्धा भवेद्देवी येन नाभोग
दायिनी ॐ श्रं यक्ष कपटवाकारतलेयाभवेन्श्रीं प स्वाहा २३ पुण्यपेशाका जलं गत्वा चंदनेन स
मंडनं कृत्वा देवीं समभ्यर्च्य धूपं दत्वा सहस्त्रकं मंत्रमावर्तयेन्मासं नक्तभोजी नरस्तदा रात्रौ पूजा
प्रभुं कृत्वा जप्त्वा मंत्रं तिथाहुंके नदी देवी समागत्य तिथानेरसमं जनं ददाति मंत्रिणी मंत्रं दिव्य
योगवतीं स्थितं ॐ क्लीं नदी महानदी स्वरूपवती पूजास्तक संगंधपूर्व स्थाने चंदनेन चर्चा मंड
लं कृत्वा हस्तप्रमाणेन पूजयेत्तत्र पार्थिवी धूपं सगुग्गुलं दत्वा जपेन्मंत्रं सहस्त्रकं मासमेकं न
नः पूजां कृत्वा रात्रौ पुनर्जपेत् अर्द्धरात्रे गते देवि समागत्य प्रयच्छति तिथानैर्दिव्यपानेच तस्य
मंत्री सुखी भवेत् ॐ क्लीं पृथिवी स्वाहा २४ इति श्रीनाथविरचिते कामरत्ने चतुर्विंशतिपादि
णीसाधनं नाम पंचदशोपदेशः १५ अथ रसशोधनम् पलाहतं नाकर्णेव्य रससंस्कारमुत्तमं अथवो

का॰ तं॰ ६३

63

रेण च मंत्रेण रक्षां कृत्वा च पूजनं ॐ अघोरेभ्योथः कुमार्य्या च शिलाहूर्णे दिने सूतं विमर्द्दयेत् पतये
त्सूतको जं ते सम्यक् शुद्धिर्भवेद्रसः अथवा हिंगुलोत्थं तं ग्राहयेत् त्रिगवते परिभद्ररसैः पश्चाहिं
गुलयाममात्रकं यंत्रे विहृणी द्वैवीर्य्यपाच्यपातालयंत्रके तन्मूतं पोजयेत् पोगे समकं चुकुवज्रि
तैः रसस्य दशांशांशेन गंधं दत्वा विमर्द्दयेत् जंबीरोत्थद्रवैर्यामं पाच्यं पातालयंत्रके पुनर्वर्मं पुनः
पाच्यसमवारं विशोधयेत् एवं शुद्धरसः ख्यातो पप्पं कर्ष्ये प्रकल्पयेत् इति रससोधनम् अथ रस
मारणं शुद्धं सर्वरसस्तु तस्य तमखल्वे विमर्द्दयेत् खल्वो लोहमयं शाकैः पाषाणीयमथापि
वा अजीर्णं चापि जीर्णं च घातयेत् यस्तु सो नरः ब्रह्महासउसूत्रवोसौ मम ड्रोही महेश्वरि रामठं पंचल
वणं तथा क्षारचतुष्टयं त्रिकटु शृंगवेरं च मातुलुंगरसेन वं पिंडमध्ये रसं दत्वा स्वेदयेत् सप्तवासरं
सारतालेन सहसाडे ग्रासार्थं जायते ध्रुवं एतद्देवरसं पत्वा रसयंजं वीरनीरसयुतं दिनैकं धारयेद्ध
मेसत्याच्चासितो भवेत् अष्टमांसं चतर्थं वा ष्ठं चैव समांशकं प्रतिग्रासे तु सप्त खल्वे दिनसप्त
न मर्द्दयेत् तोटाहिपिच्छारणीपत्रीजं वीरसंयुतं मधुपंच्चे धारयेत् च मे दिनस्याच्च रितोर
सः तेकटङ्काटंगोमूत्रसुतं कदलीराम्लैः प्रलेपितैः टफवद्धं वहिर्विधाम्द्रउटे स्वेदयेद्धुधः का ६३

जिकैः क्षीरमूत्रैर्वा दोलायंत्रे त्र्यहर्निशं ततस्तु तप्तरसं देवि खल्वे संमर्दयेत्क्षणात् संमर्द्यैवं व
त्स्वेदयंत्रे तिलापचेत्पुनः क्रमेणानेन दिवसैस्त्रिभिर्ग्रासः प्रजायते जरत्येन न यदा यस्माद्धि देडत्वा
विमर्दयेत् घनिग्रासे तप्तखल्वे यथाशक्त्या च जायते तज्जीर्णं मारयेत्सूतं मरणं कथ्यते द्रवैः
श्रेकोलस्फाशीफा चाद्रिः पिष्ट्वा खल्वे विमर्दयेत् सूतं गंधकसंयुक्तं दिनानेन निरोधयेत् पुट
येद्भूधरयंत्रे दिनानेन मृतो भवेत् कृत्स्नधन्त्वत्तैलेन सूतो मर्यो हि यामकं दिनैकं न
यचेद्यंत्रे कच्छपाख्येन संशयः मृतः सूतो भवेत्तस्य प्रयोगो द्वौ च योजनस्थले दं
कणामष्ठला द्राच फ्रणीं रंजाप्रुतो रसः मर्दयेद्गंधिकाद्रावे दिनैकं चारयेत्पुनः
ध्मातो भस्मत्वमाप्नोति शुद्धस्फटिकसन्निभः हिंगुलसूतराजस्य पलैकं गंधक
स्य च मर्दयेन्मारकद्रावैर्दिनमेकं निरंतरं रुध्वा तद्भूधरे यंत्रे दिनैकं मारयेत्सुटात इत्येवं जारितेभ्
तेमारणं परिकीर्तितम् अथवा ग्रासयोगेन हत्वा दासाप्तिर्तरसं सूतं गंधेन समं च मर्दयेत्कंगली
द्रवैः दिनमेकं गोलकं तच्छोधयेदातपावरे गर्भयंत्रगतं पश्चाद्द्विदिनं ततदाग्निना मरीषाग्नौदि
वाग्नौ पचेद्भस्मतां प्रयेत् सूतस्याणव्योमसत्वं तालं रंभाद्रवैर्दिनं मर्दयेद्दिदसंयुक्तं पार्थ्यधा

जल
रस
अग्नि

का॰
तं
६४

64

रकपत्रके मारयेन्मूलिकाद्रावैर्दिनमेकं तु मर्दयेत् गर्भयंत्रगतं पश्चान्म्रियते पूर्ववद्रसः ब्रह्मदंडी
मेघनादश्चित्रकं कटुतुंबिका दग्धपलीचलाकन्या त्रिकंटकं सहदेवी पयः केदारमाच निर्गुंडी लज्जा
जातीजयंतिका विष्णुक्रांता हस्तिशुंडा दंडोत्पलाशृगाल पयः कंडूघ्नागिनी वीरकर्णा कालीमहार
गः काकमाचीरुदंतीच एताः पारदमारकाः एतासामन्यतमा व्यस्ता वा देहप्रहायाधिके उक्तस्याः
प्रयोक्तव्या रसराजस्य शुद्धये अथ गर्भयंत्रमाह चतुरंगुलदीर्घा च नम्रमूषीकामृत्तापीठप्रमाणगुला
मध्यविस्तारे वर्तुलाकारके मुखे लोनस्य विंशति भागेषु एको भागस्तु गुग्गुलः श्लक्ष्णं पेषयित्वा
तयोपदत्वा पुनः पुनः मृत्पालेपं ततः कृत्वा रसं तत्र विनिक्षिपेत् भूमध्ये स्थाप्य पुटदेयं गर्भयंत्रा
मिदं भवेत् इति रसमारणं अथ हिंगुलसिद्धिः मेषीक्षीरेणाम्लवर्गाभ्यां दरदं च समभावितं स
मवारं प्रयत्नेन शुद्धिमायाति निश्चितं इति हिंगुलसिद्धिः अथ गंधकशोधनम् शुक्लपक्षेसा
मान्या पीतवर्णीनस्मप्रभः मसृणः कठिनः स्निग्धः श्रेष्ठो गंधक उच्यते सौत्र भांडे पयः क्षि
प्त्वा मुखे वस्त्रेण वेष्टयेत् तत्र दृष्ट्वा चूर्णितं गंधं क्षिप्त्वा शरावेणाच्छादयेत् भांडं निधाय भूमौ तु ६४
दद्यात्पुटं लघु ततः क्षीरेण तं गंधं योगेषु संप्रयोजयेत् गंधं हन्ति विपक्वं यावत्तैलनिभम

वेत् वस्त्रेणांगनरिंतं कृत्वाटालयेत्त्रिफलांभसि एवं गंधकशुद्धिः स्यात्ततो योगेषु योजयेत् १
ति गंधकशुद्धिः अथाभ्रकशुद्धिः कृष्णं श्वेतं च पीतं च रक्तं योज्यं रसायने पिनाकं दर्दुरं नागव
ज्रं चेति चतुर्विधं पिनाकाद्याश्च यो वज्रो विशेषेण समाहरेत् पचत्यग्नौ च निक्षिप्ते पिनाकोदल
संचयं अज्ञानाद्भक्षणं तस्य महाकुष्ठप्रदायकं दर्दुरोऽग्निप्रविष्टस्तु कुरुते दर्दुरोपिंनी तत्तुभक्ष
णमात्रेणतानारोगं प्रयच्छति सर्वदेहगतो नित्यं व्याधिं कुर्यादगंदरं वज्राभ्रकं च यत्किंचित्
किंचिद्विकृतिं व्रजेत् तस्माद्वज्राभ्रकं योज्यं व्याधिवार्धक्यमृत्युजित् धमेद्वज्राभ्रकं वह्नौ वाव
द्वह्निसमं भवेत् गोक्षीरे च ततः क्षिप्तो च्चवरूपेषु तः पुनः भित्वा पत्रं ततः कृत्वा मेचनाद्रवाभुना प
येत्यात्रे वज्रस्त्वावपेषयेत् एवमभ्रकसंशुद्धिर्निस्त्वंधान्यादिसंयुते वस्त्रेबद्धा सारनाले विमर्दये
त् हस्ताभ्यां स्वयमायाति यावद्वस्त्राद्विनिर्गतं तत् सारसाम्लशान्तेषु धान्याभ्रकं भवेत् धान्या
भ्रकं रविदुग्धेन मर्दयेत् दिनं मषपुटे ततः कुर्यात् सप्तसप्तमृतो भवेत् धान्याभ्रकस्य मा
गैकं हेमभागैकं कणस्य च पिष्ट्वा तद्ध्मपापां वा धातीवाफ्तिनाधमेत् स्वभावशीतलं हृणं
सर्वयोगेषु योजयेत् इत्यभ्रकशुद्धिः अथ सर्वेषां धातूनां भस्मीकरणम् सूत्रं त्रिफला

कां तं ९५

65

स्यकषायस्यपलान्याटायषोडश गोमूत्रस्यपलान्यष्टौमृतान्भ्रस्यपलंतथा एकीकृत्यलोह
पात्रेपाचयेन्मृदुवह्निनाद्रवेक्षीणेसमादायसर्वरोगेषुयोजयेत् अथाभ्रकसत्वपातनम् चू
र्णीकृतंगगनपत्रमथारनालेयुतवादिनैकमथपोषाच्चघृष्णास्य भाव्यरसैस्तदनमूलरसैः कृ
तेततः कंदस्यपादांशकटंकणयुतंसंपुटंसमेतमृपिंडकृतेचववऊधामहिषीमलेनसंशो
ष्यकोगतमास्थुटमेवचाभी भस्त्रीदयेनवततोमृतहेमस्येषाधानगातमंत्रनसंशयोस्ति
पिलीदोलायंत्रीपचेयाममकाशोकस्यचके: क्षालयेदारनालेन सर्वयोगेषुयोजयेत्
इतिमनःशिला अथतालशुद्धिः तालकेपोटलीवधासपणपकाञ्जिकेक्षिपेत् दोलायंत्रे

वालकायंत्रम्	दोलायंत्रम्	धारणायांकस्य	भूधरेयंत्र
वलुका	०७०	मृदुलाजंमय	रस
वल्हाग्निः	वल्हाग्नि	शपरमव	जल अग्नि

णयामैकंततः कूष्मांडजेरसे
तिलतैलपचेद्यामयामंचत्रिफला
जले एवंयंत्रेचवयामंपाच्यशुद्ध
तितालकम् अथतस्यनि० वि
षयामर्दयेत्स्यंमार्जारैककपोतयोः टंकणांशंटंकणंदत्वापाच्यंमृडुपुवेततः पुटंदमापुटं ९५

द्रीवेदेयं सत्वं विशुद्धये अथ गंधकशुद्धिः धर्मे शुद्ध्यति काशीशं दिनं जंबीरभावितं अथ धातकशो
धनम् मृत्तिका मातुलुंगाम्ले पंच वासरभाविता सम्यक् लवणाक्रमणोथ पेटपाकके वल्मी
कमृत्तिका पूतिगोरिकं चेष्टिका पटुः इत्येता मृत्तिकाः पंच जंबीरीरसनालके: पिष्ट्वा लेप्यं स्वर्ण
पत्रे शुष्कपुटेन शुद्ध्यति नागेन टंकणेनैव धमेच्छुद्ध्यति रौप्यकं रविदिकालवणेन कौरेनालेप्य लेप
येत् तेनालिप्तं ताम्रपात्रे सम्यक् तं स्निग्धलियोजयेत् जंबीरमलनक्रांतं निर्गुंडा च विशुद्धये प्राप्यावके
न संलिप्तं त्रिरात्रे पंच पुटी लक्षम् इति तीक्ष्णानाम् त्रिफलातच्चशोधयेयोगेशुद्धये प्राप्यावकेन स
लिप्तं त्रिरात्रं चाग्निपाचितं नस्यं टंककाचेवीधामितं शुद्धिमिच्छति अथ तालोपहूणेन गोमूत्रेः
कूष्माण्डैः पचेत् पलालखदिरनाले शुष्ये वशुद्धिमाप्नुयात् अथ सर्वेषां मारणम् शुद्धसूतसम
स्वर्णं खिलेकृत्वा तु गोलकं अधो धोर्ग धकं दत्वा सर्वं तत्स्यं तिरहूच विशदैतोत्पले दंपत्रदानेन
घनं दृश्या निरुत्थं जायते भस्म गंधं देयं पुनःपुनः गंधपत्रं च वरभीगं गंधमारेन लेपयेत् जंबी
रनीरपिष्टेन पंचविंशाहत्तोत्पलैः हंध्यात्रिभिः पुटे पाच्या गंधं देयं पुनःपुनः स्वियं तेनात्र सं

का॰ तं ९९ देहस्तनाकर्माणि योजयेत् तान्त्रनल्पेन गंधेन त्र्यम्लपिष्टेन लेपयेत् कंठं वधीकृतं यंत्रमंध्यधयित्वा पु
टेपचेत् उद्धृत्य चूर्णयेत्तास्मिन् यदा सगंधकं क्षिपेत् जंबीरैरारनालैर्वा पिष्ट्वा हृध्या पुटे पुनः पचेच
तःपुटे पाच्यं गंधदेयं पुनःपुनः मातुलंगद्रवैः पिष्ट्वा पुटमेकं प्रदापयेत् सिताशर्करया योज्यं कं पु
टदेयं स्तंभवेत् दोषहरणं मतं ताम्रं तं जंबीरीजामं त्वले विमर्दयेत् तज्जोलं स्वर्णं क्षिप्त्वा वधा
सर्वत्र लेपयेत् भुक्तं गजपुटे पच्याद्विरोधस्त्व रोगहानाय पचेत्तं च पलादवाहर्धं त्रयोदस
आदौ मंत्रं ततः सकलके तंत्र्यमंत्र उच्यते ॐ रसनोद्भवाय स्वाहा मर्दनमः ॐ ह्रं अमृतोद्भवाय फट् न
मः अनेन साधकस्य रक्षा ॐ नमः अघोर वज्रपाणये महासेनाधिपतये सहुग्रहमहाविघ्न
बलाये स्वाहा बलिदानः दंतीपत्रहवींनस्य लोहचूर्णं विलोडयेत् धर्मकाम्यदिने कायेद्रव
देयं पुनःपुनः हृध्या रात्रौ पुटे पच्यात्मातः ज्ञात्वा भावयेत् एवमष्टदिने कुर्यात्त्रिविधं त्रिपते ९९
लयः मृतस्य लक्षणम् मध्याज्यं मृतलोहं च सरोष्यं पुटं क्षिपेत् हृध्या ध्मातो न संप्राप्नोति
प्यं च पूर्वमात्रकं तदा लोहं मृतं विपादयेत्या साधयेत्पुनः साधने गंधकं तस्य लोहं स्वर्णं त्व

66

लेविमर्दयेत् दिनैकं कन्यकाद्रावैः रुद्ध्वा गजपुटे पचेत् जीर्णे हृते समादाय योगवाहिषु
योजयेत् लोलमाणिक्यभूनागसत्वं भूभागमादाय चालयेत् शिखिने पुनः शुष्पवाकुकुट
वीरं कृत्वा मालिकमाश्रितम् मूलमंत्रेण गृहीतेन संसप्तजप्य मासिकं आलोड्य टंकणमेषा
जैर्वमेसत्वार्थमादरात् मंत्रिततान्रं ववन्त्सवमेतत्क्तानसत्वकं लवणवर्णः विह्वारा
ष्टकणवरोपवह्नावस्थमञ्जिकात्रिक्षारतिलापामार्गकदलीपलाशः शिग्रुमोदवोम
लकरंकचित्राश्वसर्वमेतः प्रदेदहेत् समालोड्य जलैर्वस्त्रैर्वधाग्रात्समधोजलं प्रोषयेत्ता
वयेत्स्वमूर्ध्नेतेनतज्जलं आर्द्रक्षारावशांवितद्रोणीक्षारामदंहक्षारः मूलकालकव
कीलांक्षारंगोनत्रलोदितम् वस्तनंमजलेगाद्र्येयंगंधकेतत्र भावयेत् पातनवाविरेघमेविडोपब्र
जारणैः गंधकं शांवच्छुलेंकागोमूत्रैस्तत्र भावितं विडोयंजारणेश्रेष्ठो वीजानां द्रावणे हितं
विडवर्गः त्वचागंवीरनरीवामान्नलेगाकं अम्लवेतसचांगेरीचणकं स्यात्अम्लवर्गः प्रकीर्तितम्
अम्लवर्गः वल्मीकमृतभागेनराज्यिनषभस्मतोः भागभागं समादाय वज्रमूषाउच्यते वज्र
मूषा ॥ इति श्रीपार्वतीनाथविरचिते कामरत्ने रसादिमारणशोधनं नाम षोडशोपदेशः ९

